

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Ettevõtlusosakond

Mai-Liis Tarum

**ÜMBERTÖÖDELDUD TEKSTIILMATERJALIDEST
TREENINGRIIETE ETTEVÖTTE KÄIVITAMISE
TEOSTATAVUSUURING**

Lõputöö

Juhendaja: Andres Jäärats, PhD

Pärnu 2022

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Teostatavusuuring ja selle mõju alustavale ettevõttele	7
1.1. Teostatavusuuringu olemus ja protsess.....	7
1.2. Ettevõtte alustamist toetavad keskkondlikud ja sotsiaalsed ajendid.....	15
1.3. Ettevõtte strateegia kujundamine ja strateegilised valikud.....	19
2. Teostatavusuuringu läbiviimine.....	26
2.1. Loodava ettevõtte äriidee tutvustus ja uuringu metoodika	26
2.2. Konkurentide võrdlusanalüüs ja sihtrühma uuring.....	30
2.3. Loodavate treeningriiete tooteanalüüs	42
2.4. Finantsprognoos ja finantssuhtarvude analüüs	48
2.5. Järeldused ja ettepanekud ettevõtte teostamiseks	53
Kokkuvõte	57
Viidatud allikad	59
Lisad	69
Lisa 1. Uuringu metoodika	69
Lisa 2. Sihtrühma uuringu küsimustik.....	70
Lisa 3. Konkurentide võrdlusanalüüs	74
Lisa 4. Küsitluses osalenute ettepanekud treeningriiete idee parendamiseks.....	76
Lisa 6. Ajakava Gantti diagrammina	80
Lisa 7. Treeningriiete oma- ja müügihind	86
Lisa 8. 2023. aasta finantsprognoos.....	87
Lisa 9. 2024. aasta finantsprognoos.....	88
Lisa 10. 2025. aasta finantsprognoos.....	89
Lisa 11. 2026. aasta finantsprognoos.....	90
Summary.....	91

Soovin suunata kaitsmisele

Andres Jäärats, PhD

/digiallkirjastatud/

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht Margus Kõomägi, MA

/digiallkirjastatud/

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Mai-Liis Tarum

/digiallkirjastatud/

SISSEJUHATUS

Uute tekstiilmaterjalide juurde tootmine on saanud tänaseks kogu maailma keskkonnale loodusressursside vähenemise tõttu suureks probleemiks. Inimesed ostavad üha rohkem riideid ning aina rohkem toodetakse ka juurde. Senine pidev uute tekstiilmaterjalide juurde tootmine peab hakkama vähenema. Tulenevalt uute tekstiilmaterjalide tootmisest ja selle mõjust loodusressursside vähenemisele ja keskkonna mõjule, on maailmale kasulikum tekstiilmaterjale ümber töödelda, et olmeprügi ja jäätmete hulka vähendada ning hoida loodusressursse.

Sellest tulenevalt koostab lõputöö autor projekti, mille kohaselt hakatakse tootma ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriideid. Projekti käivitamisel hakatakse kasutama ümbertöödeldud tekstiilmaterjale, mida on võimalik ka peale kasutamist uuesti ümber töödelda. Seetõttu aitab loodav projekt hoida keskkonda, edendab tänu tekstiilmaterjalide ümbertöötlemisele ringmajandust ning vähendab olmeprügi hulka. Loodav projekt tõstab ka inimeste hulgas teadlikkust nii keskkonnasõbraliku tootmise kui ka tarbimise suhtes, mille tulemusena teevad inimesed tulevikus uusi riideid ostes teadlikumaid valikuid, mis aitab säästa rohkem keskkonda.

Euroopa Komisjon töötas 2020. aasta märtsis välja uue ringmajandust edendava tegevuskava, mis keskendub loodusressursside säästmisele ning mille eesmärk on edendada 2050. aastaks majanduskasvu, konkurentsivõimet ja Euroopa Liidu (EL) ülemaailmset juhtpositsiooni selles valdkonnas ja saavutada kliimaneutraalsus. (European Commission, 2020)

Ringmajanduse edendamist ja tekstiilmaterjalide taaskasutust reglementeerib täna Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv (EL) 2018/851, mille kohaselt on kõik EL liikmeriigid kohustatud 2025. aastaks kõiki tekstiilmaterjale eraldi koguma. Direktiiv on kehtestanud ka meetmed, et soodustada materjalide taaskasutust ja nende tootmisprotsesse, mis on loodava projekti käivitamise seisukohast kasulikud, kuna nii muutuvad ümbertöödeldud materjalid kättesaadavamaks ning aitab tõsta tarbijate teadlikkust keskkonnasõbralikkuse kohta. (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, 2018)

Probleemiks tekstiilmaterjale töötlevate ettevõtete valdkonnas on vähene tekstiilmaterjalide ümber töötlemine, liigne sünteetiliste materjalide kasutamine ja suur tootmisest tulenev keskkonnakahju ning minimaalne ringmajanduse edendamine, mis on tingitud kiirmoetööstuse odavatest materjalidest ja tootmisest.

Tulenevalt eelnevale otsib käesolev lõputöö lahendust probleemile, kas loodav projekt annab panuse tekstiiljäätmetest olmeprügi vähendamisele ja loodusressursside säästmisele, ning milline on turu potentsiaal keskkonda säästvalt ümbertöödeldud materjalist treeningriiete projekti käivitamiseks. Loodav projekt aitab kaasa nii ringmajanduse arendamisele, loodusvarade säästmisele, tekstiiljäätmetest olmeprügi vähendamisele kui ka inimeste hulgas suurema teadlikkuse tõstmisele keskkonnasõbralikuma toomise ning säästlikuma tarbimise suhtes.

Töö eesmärk on teha ettepanekud projekti autorile, millistel tingimustel on võimalik ümbertöödeldud materjalist treeningriiete tootmisega tegelevat ettevõtet konkurentsivõimeliselt käivitada ning anda hinnang, kas projekt on teostatav 2023. aasta jaanuaris või mitte.

Eesmärgi täitmiseks on püstitatud uurimisküsimus:

- 1) Millistel tingimustel on ümbertöödeldud materjalidest treeningriiete tootmisega tegeleva ettevõtte käivitamine konkurentsivõimelisena teostatav?

Uurimisülesanded:

1. Antakse ülevaade teostatavusuuringu olemusest ning selle protsessidest,
2. Tuuakse välja, milline on uutest tekstiilmaterjalidest rõivaste juurde tootmisest tulenev keskkondlik ja sotsiaalne mõju,
3. Leitakse strateegilised valikud, mis on sobilikud loodavale mikroettevõttele,
4. Tutvustatakse äriideed ja teostatavusuuringu metoodikat,
5. Viiakse läbi teostatavusuuring, et anda hinnang erinevate projekti valdkondade teostatavusele,
6. Analüüsitakse teostatavusuuringu käigus saadud tulemusi,
7. Tehakse järeldused ja esitatakse ettepanekud projektiidee autorile ümbertöödeldud materjalist treeningriiete tootmisega tegeleva ettevõtte teostamiseks (mitteteostamiseks).

Uurimisülesannete läbiviimiseks kasutab autor nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset uurimismeetodit. Lõputöö kuulub ettevõtlusvaldkonda, kus töö autor lähtub teoorias peamiselt ettevõtlusalasest ja tekstiilmaterjale käsitlevast teaduskirjandusest.

Varasemalt pole Eestis ümbertöödeldavatest tekstiilmaterjalidest uute riiete tootmiseks teostatavusuuringut läbiviidud. Küll on aga loodud erinevaid bakalaureuse- ja magistritöid tekstiilmaterjalide ümbertöötlemise vajaduse ja võimaluste ning tekstiljäätmete käitlemise teemadel.

Esimeses peatükis käsitleb autor teostatavusuuringu olemust ja protsesse, ettevõtte keskkondlikke ja sotsiaalseid mõjusid ning alustava ettevõtte strateegilisi valikuid. Teises peatükis tutvustab töö autor loodava ettevõtte äriideed ja uurimismeetodeid, viiakse läbi teostatavusuuring, analüüsitakse saadud tulemusi. Seejärel tehakse uuringu põhjal järeldused ja ettepanekud, kas loodav projekt on teostatav või mitte ning mida tuleb alustatava projekti idees muuta, et see oleks konkurentsivõimeline ja elujõuline.

1. TEOSTATAVUSUURING JA SELLE MÕJU ALUSTAVALE ETTEVÕTTELE

1.1. Teostatavusuuringu olemus ja protsess

Teostatavusuuringu läbiviimise kohta on esitatud mitmeid teooriaid ning samuti on ka selle läbiviimise protsess ning sisu erinevate allikate puhul erinev. Sellest tulenevalt toob autor välja erinevad teooriad ning protsessid, mille põhjal leitakse antud teostatavusuuringu jaoks kõige sobivam. Abou-Zeidi hinnangul on teostatavusuuring juhtimisotsuseid toetav tööriist, mis hindab projektiidee elujõulisust ning annab lõpptulemusena vastuse, kas viia projekt sellisel näol ellu või jätta projekti käivitamine pooleli, et vältida ressursside raiskamist. Teostatavusuuringu tulemusena leitakse alternatiivsed lähenemised, kuidas projekt kõige optimaalsemalt ning elujõuliselt ellu viia. (Abou-Zeid *et al.*, 2007, 19–34)

Masanja hinnangul on teostatavusuuring projekti jätkusuutlikkuse süstemaatiline plaan ja analüüs, mis võtab arvesse erinevaid tegureid nagu turundus, tootmine või tehnilised probleemid, organisatsioonilised ja juhtimisalased aspektid ning finantsmõjud. Teisisõnu on teostatavusuuring kavandatud projekti hindamine. See on oluline etapp enne tähtsamate otsuste võtmiseks ning edasiste sammude tegemisteks. Teisest küljest võib teostatavusuuring mõjutada ka investori, finantseerija või organisatsiooni juhtkonna otsust või tegevussuunda. Ühe teostatavusuuringu eelisena saab tuua välja ka selle, et teostatavusuuring toob välja projekti eelised ja puudused. (Masanja, 2020, lk 2)

Teostatavusuuringu läbiviimine on oluline ka seetõttu, kuna see annab loodavast projektist selge ettekujutuse (Mukherjee, 2017, lk 29–32). Lõputöö autori sõnul annab teostatavusuuringu läbimine projektile ka tugeva põhisamba, kuna juba enne projekti käivitamist on kindlad strateegilised valikud ning vajaminevad ressursid ja kulutused ära kaardistatud, mis viib kõige efektiivsema ressursside kasutuseni ning parima lõpptulemuseni.

Lisaks eelnevale saab teostatavusuuringu põhjal analüüsida ka projekti kõiki sise- ja väliskeskkonna elemente (Audu, 2014, lk 36). Autori hinnangul on võimalik loodava projekti sise- ja väliskeskkonda mõjutavaid tegureid analüüsides leida nii projekti negatiivseid kui ka positiivseid külgi. Tänu nende

tegurite analüüsimisele ollakse juba varases staadiumis erinevateks riskideks ning ohtudeks valmis olla ning nähakse ka loodava projekti võimalusi.

Kui teostatavusuuring tehakse realistlikult ja süvitsi analüüsituna, suurendab see omakorda loodava projekti edu saavutamise võimalusi. Tihti ei nähta projekti pikemaajalist elujõulisust ja jätkusuutlikkust, mis on tingitud teadlikkuse puudumisest ning vähesest vajaminevate ressursside analüüsimisest. (Coad *et al.*, 2016, lk 217–241) Seetõttu on oluline teha enne äriplaani kirjutamist ka teostatavusuuring, kuna nii teostatavusuuring kui ka äriplaan aitavad kaasa projekti pikaajalisele ellujäämisele ja kasvule (Massa *et al.*, 2017, lk 73–104).

Parima ning optimaalse teostatavusuuringu lõppvastuse leidmine eeldab projekti erinevate valdkondade analüüsimist. Teostatavusuuringu kohta esineb mitmeid teooriad, kuidas seda täpsemalt läbi viia. Seega toob järgnevalt töö autor välja mõningad teooriad, millele enim projektide teostatavusuuringu läbiviimisel tuginetakse. Mukherjee (2017, lk 29–32) on koostanud kokkuvõtliku TELOS akronüümi, mis kujutab viit üldist teostatavusuuringus analüüsitavat valdkonda (vt tabel 1), milleks on: tehniline, majanduslik, õiguslik, organisatsiooniline ja ajakava teostatavus.

Tabel 1. TELOS akronüüm ehk teostatavusuuringu valdkonnad

TELOS akronüüm	Valdkond	Eesmärk, tulem
1. T - Technical	Tehniline	Hinnata tehnilist funktsionaalsust/jõudlust, töökindlust/kättesaadavust, võimsuse ja hooldatavuse alternatiive.
2. E - Economical	Majanduslik	Annab hinnangu, kas tulud ületavad kulusid, kasutades hindamismeetodeid (nt tasuvuspunkt, NPV, IRR või suhtarvud, finantsproгноos)
3. L - Legal	Õiguslik	Teeb kindlaks, kas projekti suutlikkus täidab erinevaid regulatiivseid ja eetilisi nõudeid.
4. O - Operational	Organisatsiooniline teostatavus	Määrata projekti sünergiline keskkonna sobivus (nt kultuur, struktuur, süsteemid, poliitika ja sidusrühmade vastuvõtmine)
5. S- Schedule	Ajaline teostatavus	Hindab, kas tegevused saadakse algselt plaanitud aja jooksul valmis.

Allikas: Mukherjee (2017).

Projekti tehnilist teostatavust uurides hinnatakse kuivõrd on projekti lõpptulemus tehniliselt võimalik (Šerman *et al.*, 2017, lk 91). Tehniline teostatavus on peamiselt seotud projekti tehnoloogilise arenguga ning selles valdkonnas uuritakse kogu projekti ja tehnilisi aspekte. Antud uuring tulemuste

põhjal hinnatakse ja otsustatakse, kas tehniline meeskond suudab ideed realiseerida. (Schwender *et al.*, 2005, lk 1–6)

Projekti majandusliku teostatavuse hindamisel uuritakse alustatava projekti eeldatavat käivet ning finantsilisi aspekte, mis väljenduvad näiteks finantsproгноosi ja finantssuhtarvude analüüsis (Mukherjee & Roy, 2017, lk 98–100). Finantsproгноos ning analüüs tuginevad vajalike ressursside maksumusele ning projekti tegevusega kaasnevatele kuludele. See uuring parandab ka projekti usaldusväärsust, kuna see näitab investoritele või teistele toetajatele rahalist teostatavust. (Bridgwater, 1995, lk 631–653)

Õigusliku teostatavusuuringu osa abil tehakse järeldused, kas loodav projekt on vastuolus riiklike või rahvusvaheliste nõuete ja seadustega (Brodley, 1975, lk 365–380). Organisatsiooniline teostatavus võib võtta vastutuse uurida ja otsustada, kas kavandatud meetodid vastavad ärinõuetele (Pollock & Farid, 2013, lk 206–219). Need meetodid aitavad näha ka kõiki võimalikke alternatiive ja võimalusi, et tuvastada ja lahendada võimalikult esinevaid probleeme (Roy & Mukherjee, 2017, lk 15–20). Seega on oluline hinnata, kas projekti tegevus on seaduste ning nõuetega vastavuses ning millised on organisatsiooniga kaasnevad erinevad tegurid, millega peaks enne projekti alustamist arvestama.

Organisatsioonilise teostatavuse analüüsi käigus vaadeldakse juhtkonna pädevusi ning milline on nende ressursside olemasolu (Barringer & Ireland, 2012, lk 117). Kui juhtkonnal ole piisavalt kompetentsi või kogemust, siis võib see tähendada suure tõenäosusega ka rohkem vigu ning suuremat teadmatust, kuidas erinevaid protsesse läbi viia ning juhtida. Samuti võivad puududa ka teadmised, kuidas üleüldiselt projekti üles ehitada nii, et see saavutaks ka pikemas perspektiivis edu. Eelnevalt nimetatud mõned faktorid võivad olla sellisel juhul üheks projekti ebaõnnestumiseks. Sellest tulenevalt tuleb ettevõttesse leida kas vastavate teadmisega töötajad, omandada ise uusi teadmisi läbi koolituste ning kursuste või valida valdkond, kus juba omatakse piisavalt kompetentsi, et seal edu saavutada.

Väga oluline osa teostatavusuuringust on ajajuhtimine, mille etapis nähakse, kas alustatavat projekti on võimalik algselt planeeritud aja vältel ellu viia (Hall, 2010, lk 188; Šerman *et al.*, 2017, lk 96). Projekti ajalise teostatavuse analüüsimisel on võimalik planeerida kogu ettevõtte käivitamise protsessile kuluvat täpset aega, mis sisaldab nii eeltööd ehk teostatavusuuringu tegemist kui ka äriplaani koostamist jne ning seada ka erinevaid eesmärke, mida soovitakse teatud aegadel saavutada (Boje, 1991, lk 106-126). Seega on ajaplaneerimine ning projekti käivitamiseks ajakava loomine

strateegiliselt väga olulised kui tahetakse projekt kindlal ajal käivitada ning sellega seonduvad eesmärgid ka õigeaegselt saavutada.

Need viis valdkonda on kõige üldisemad teostatavusuuringu analüüsitavad valdkonnad. Kuid, kuna teostatavusuuringu kohta pole toodud välja rahvusvaheliselt tunnustatud ja kirjapandud süsteemi, millistest pidepunktidest see koosneb, siis toob autor välja ka teised näited teostatavusuuringu analüüsitavatest osadest.

Barringer ja Ireland (2012, lk 105–106) on toonud teostatavusuuringu valdkonnad välja süsteemsemalt hoopis nelja põhiosana, milleks on:

- 1) Projekti teostatavus toote/teenuse aspektist
 - a) Toote/teenuse ihaldatavus,
 - b) Toote/teenuse nõudlus.
- 2) Projekti teostatavus tegevusharu/turu aspektist
 - a) Tegevusharu atraktiivsus,
 - b) Sihtturu atraktiivsus.
- 3) Projekti teostatavus organisatsiooni aspektist
 - a) Juhtkonna osavus,
 - b) Ressursside piisavus.
- 4) Projekti teostatavus finantsilisest aspektist
 - a) Kogu vajaminev raha alustamiseks,
 - b) Sarnaste ettevõtete finantstulemus,
 - c) Üleüldine finantsatraktiivsus esitatud ettevõtmisel.

Eelnevalt töid Barringer & Ireland (2012, lk 105–106) oma teooria kohaselt välja neli erinevat teostatavusuuringu osa, mille põhjal projekti teostatavust hinnata. Toote teostatavuse poole pealt on tähtis saada teada kui huvitatud on sihtgrupp antud tootest ning kas sellele on ka nõudlust või mitte. Projekti teostatavust turu vaates tuleb leida kuivõrd on sihtgrupp treeningriietest ning antud toodetest huvitatud.

Projekti organisatsioonilise teostatavuse all käsitletakse seda kas ja kui palju on juhtkonnal projekti alustamiseks vastavat kogemust, kompetentsi ning ka ressursse. Viimase projekti teostatavusena analüüsitakse finantsilisi aspekte, kus leitakse kui palju finantsilist ressursi projekti käivitamiseks kulub, vaadeldakse sarnaste ettevõtete finantsandmeid ning leitakse elujõuline ning atraktiivne on antud ettevõtmine finantsiliselt.

Baron ja Shane (2008) lisavad eelnevalt välja toodud teostatavusuuringu osadele valdkonnana juurde veel ka konkurentsianalüüsi. Seega tuginedes kolmele erinevale allikale: Mukherjee (2017, lk 29–32), Barringer ja Ireland (2012, lk 105–106) ning Baron ja Shane (2008), sobib antud projekti käivitamise teostatavusuuringu läbiviimiseks enim viis järgnevat teostatavusuuringu osa: tooteanalüüs, sihtrühma uuring, konkurentsi võrdlusanalüüs, finantsprognoos ning suhtarvude analüüs ning ajalise teostatavuse analüüs. Neid kõiki eelnevalt nimetatud teostatavusuuringu osasid käsitleb töö autor ka edaspidiselt töös lähemalt.

Töö autor valis antud lõputöö raames teostatavusuuringu jaoks välja viis eelnevalt nimetatud teostatavusuuringu osa, kuna need haakuvad loodava projekti sisuga hetkel kõige rohkem. Tooteanalüüsi läbiviimine on tähtis, et saada teada, mis võimalikke tekstiilmaterjale treeningriiete tootmisel kasutama hakatakse. Kui erinevad materjalid on teada, mida hakatakse tootmisel kasutama, siis saab sellest infost tulenevalt leida ka erinevate materjalide hinnad, mis on ühtlasi ka finantsprognoosi ning finantssuhtarvude analüüsi läbiviimiseks sisendina vajalikud.

Sihtrühma uuring on samuti teostatavuse analüüsimiseks oluline ning annab informatsiooni selle kohta kui atraktiivsena treeningriiete tarbijate sihtrühm antud projekti ideed näeb. Töö autor valis projekti teostatavuse hindamiseks ka konkurentsi võrdlusanalüüsi, et selgitada välja, milline on konkurentide tootevalik, mis tekstiilmaterjale nad treeningriietes kasutavad, milline on toodete hinnavahe ja ettevõtte käive. Selle põhjal saab teha töö autor ka järelduse, kas turul on loodavate treeningriiete jaoks veel kohta ning nõudlust ning mis hinnaklassi võiksid treeningriided jääda.

Töö autor koostab hindab ka projekti finantsiliste aspektide vaates ning teeb finantsprognoosi ning sellele põhineva finantssuhtarvude analüüsi, et näha, kas projekt on finantsilises mõttes oma tegevusvaldkonnas elujõuline ning suudab toota ka käivet. Ning lõpetuseks analüüsib ka ajalist teostatavust, mis aitab viia õigeaegse projekti käivitamiseni ning eesmärkide saavutamiseni.

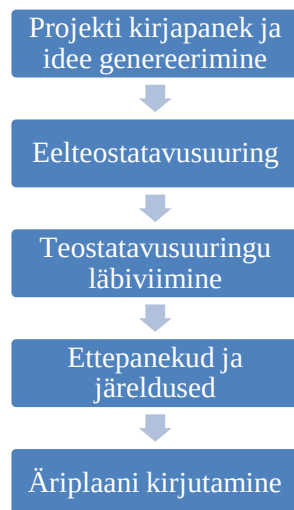
Töö autor välistas antud teostatavusuuringu raames Mukherjee (2017) teooria poolt välja toodud tehnilise teostatavuse, organisatsioonilise teostatavuse, õigusliku teostatavuse analüüsimise, kuna alustatava projekti jaoks puudub vajadus kasutada tehnilisemaid lahendusi ja süsteeme, juhtkond omab juba vastavaid teadmisi ning kaasab vajadusel projekti vastavate teadmiste inimesed ning õiguslike süsteemide poole pealt ei ole alustavale projektile tugevamaid nõudeid, mida analüüsida.

Teostatavusuuringu protsess koosneb tegelikkuses mitmest erinevast etapist, millele eelnevad ka erinevad tegevused, et näha, kas teostatavusuuringut on mõttekas teha või mitte. Järgnevalt tutvustab

töö autor lähemalt teostatavusuuringu protsessi erinevaid etappe. Teostatavusuuringu protsess saab alguse projektiideest, millele järgneb eelteostatavuse uuring. Teostatavusuuring on ajamahukas ja nõuab sageli ka suurt rahalist ressursi, seetõttu on kasulikum eelnevalt läbi viia väiksemamahulisem eelteostatavuse uuring (ingl. *pre-feasibility study*). Eelteostatavusuuring erineb teostatavusuuringust peamiselt uuritava informatsiooni detailsusest ja sügavusest. Eelteostatavusuuringu käigus hindab äriidee autor saadud tulemuste põhjal, kas tuleb projekti ideest loobuda või on vajalik teha idees muudatusi ja parandusi. Nii eelteostatavusuuring kui ka teostatavusuuring säästavad varajases idee teostamise staadiumis palju aega ja finantsressursse (Ionut, 2015, lk 517).

Tavapäraselt soovitatakse ettevõtte käivitamisele eelneval perioodil alustada kõigepealt projekti idee kirjapanekust ja selle analüüsimisest. Järgmine etapp on teostatavusuuringu koostamine, mille põhjal tehakse järeldused projekti teostatavuse kohta ning vajadusel ettepanekud projekti muutmiseks. Teostatavusuuringu positiivse teostatavuse vastuse saamisel järgneb teostatavusuuringule äriplaani kirjutamine. (Barringer & Gresock, 2008, 289–303)

Järgnevalt kujutab lõputöö autor kokkuvõtliku joonisena teostatavusuuringu protsessi kulgemist (vt joonis 1):

Joonis 1. Teostatavusuuringu neli etappi. (Ionut, 2015, lk 517; Barringer & Gresock, 2008, lk 289–303)

Esimeses etapis toimub projekti idee genereerimine ning kirjapanek. Sellele järgneb eelteostatavuse uuring, mis on teostatavusuuringust küll vähem detailsem ja lühem versioon, kui aitab siiski leida varases faasis vastuse küsimusele, kas projektist tuleb loobuda või tuleks teha idees muudatusi või parandusi. Peale eelteostatavuse uuringut viiakse läbi teostatavusuuring, mille faasis toimub: tooteanalüüs, sihtrühmauuring, konkurentsi võrdlusanalüüs, finantsaspektide analüüs ning ajalise

teostatavuse planeerimine. Lõppfaasis toimub lõplik analüüs, mis vastab küsimusele, kas projekt on sellisel näol teostatav või mitte. Tehakse ka ettepanekud ning järeldused tuginedes tehtud analüüsile.

Teostatavusuuringu etapis viib töö autor esmalt läbi konkurentsi võrdlusanalüüsi. Ettevõtete vahelist konkurentsi saab toodete vaates võrrelda mitme erineva teguriga, nagu näites: konkurentide tootevalik, toodete omadused ning väljanägemine, toodete funktsionaalsus, teenuse protsess ja selle kvaliteet, kodulehel vajaliku info kättesaadavus, konkurendi mainet ning üldine toodete hinnastamist jne. (Fahey, 1999, lk 11)

Tuginedes eelnevale valib töö autor konkurentsi võrdlusanalüüsi läbiviimiseks neli tegurit, mille põhjal konkurente analüüsida, milleks on: tootevalik, treeningriietes kasutatavad materjalid, hinnaklass ning käive. Valitud konkurente võrdlevad tegurid annavad alustatava projekti toimimiseks piisavalt teavet selle kohta, kui keskkonnasõbralikud praegused konkurendid oma tekstiilmaterjalide kasutamise poolest on, mis hinnaklassi võiksid treeningriided jääda ning milliseid potentsiaalseid tooteid võiks veel tulevikus turule tuua.

Teise teostatavusuuringu osana viib töö autor läbi sihtrühmauuringu, mille käigus viib töö autor läbi treeningriideid tarbiva sihtrühma seas ankeetküsitluse. Turu-uuring võimaldab ettevõttel näha, kes on ettevõtte sihtturg ja mida potentsiaalsed tarbijad tootest või teenusest arvavad, enne kui see muutub avalikkusele kättesaadavaks. (Van den & Joshi, 2007, lk 400).

Üheks teostatavusuuringu aspektiks on finantsproгноos ning selle põhjal tehtav finantssuhtarvude analüüs, mis hindab teostatavusuuringu majanduslikku osa. Finantsproгноos koostatakse töö viimases etapis, kuna kõik erinevad teostatavusuuringus läbiviidavad analüüsid mõjutavad finantsproгноoside loomist ning selle tõttu ka finantsanalüüsi tulemusi. Finantsanalüüsi eesmärk on hinnata projekti idee finantsilist kasumlikkust.

Finantsproгноos koostatakse mitme aasta lõikes, mille loomisel tuleb paika kindlad eesmärgid ning hinnata süvenenult ka teadaolevaid kulusid ja tulusid. Kogu finantsproгноos põhineb teostatavusuuringu käigus saadavatele andmetele ja analüüsile. Finantsproгноosist saadud andmetele tuginedes koostab töö autor finantsanalüüsi, kus hinnatakse enimlevinud finantssuhtarve.

Kasumlikkuse hindamisel enimlevinud finantssuhtarvud on omakapitali rentaablus (ROE, *return on equity*) ja varade rentaablus (ROA, *return on assets*). Eelnimetatud finantssuhtarvud avalduvad järgmiselt (Kabajeh *et al.*, 2012, lk 116; Kõomägi, 2006, lk 127–129):

$$ROE = \frac{NP}{E}, \quad (3)$$

kus ROE – omakapitali rentaablus, NP – puhaskasum,

E – kogu omakapital.

Järgnevalt kirjeldab töö autor ROA finantssuhtarvu leidmist:

$$ROA = \frac{NP}{TA}, \quad (4)$$

kus ROA – varade rentaablus, NP – puhaskasum,

TA – koguvarad.

Töös kasutatakse tasuvuse ehk rentaabluse suhtarvuna koguvara puhasrentaablust (*return on assets* – ROA) ehk varade (kapitali) rentaablust, mis mõõdab ettevõtte poolt varadesse investeeritud vahendite tulusust – kui palju puhaskasumit teenis ettevõttesse paigutatud iga euro.

Teise suhtarvuna analüüsitakse omakapitali puhasrentaablust (*return on equity* – ROE), mis on kõige olulisem kasumitootluse näitaja – kajastab omanike poolt ettevõttesse paigutatud kapitali tasuvust ja näitab kasumit lihtaktsionäride omakapitali ühe euro kohta. Seda näitajat peetakse sageli tähtsaimaks suhtarvuks.

Kolmanda finantssuhtarvuna analüüsitakse investeeringutasuvust (*Return On Investment* – ROI), mis näitab, mil määral ettevõtte kapitali kasutamisest tulu toodab. ROI suhtarvu analüüsides selgub, millisel määral konkreetsesse tegevusse investeeritud summa kasumi või kahjumina tagasi tuleb. ROI suhtarvu analüüs annab lõpliku vastuse, kas investeering on tasuv või mitte. (De Rongé & Cerrada, 2009)

ROI valem kujuneb järgnevalt:

$$ROI (\%) = \frac{NA}{IC} \times 100, \quad (5)$$

kus ROI – investeeringutasuvus, NA - puhaskasum, ning IC- investeeringud.

Juhtkonna ülim eesmärk peaks olema aktsionäride rikkuse suurendamine. Omanike seisukohast iseloomustab omakapitali puhasrentaablus firma efektiivsust aktsionäride rikkuse suurendamisel.

(Tearu & Krumm, 2005) Seetõttu on ka oluline analüüsida finantssuhtarve, et näha, millist tulu ja edu ettevõtte tegevus tuua võib arvestades kõiki kulutusi.

Kogu teostatavusuuringu analüüsimine annab projekti idee autorile kasuliku sisendi ning annab hinnangu, kas sellisel kujul on projekt teostatav või mitte. Eelnevalt nimetatud teostatavusuuringu analüüsi osadest saadud tulemused näitavad ka loodava projekti pikaajalist elujõulisust ja kasumlikkust.

1.2. Ettevõtte alustamist toetavad keskkondlikud ja sotsiaalsed ajendid

Tänaseks on keskkonnasõbralikkus vägagi aktuaalne teema ning üha rohkem inimesi omavad teadmisi loodussõbralikkusest ning teevad ka vastavalt sellele teadlikumaid valikuid. Paraku on olemas väga vähesel määral rõivaid tootvaid ettevõtteid, kes toodavad rõivaid ümbertöödeldud materjalidest, ümbertöödeldud naturaalsest tekstiilmaterjalidest ning mitte segatud materjalidest.

Tänases olukorras on näha, et uusi tekstiilmaterjale toodetakse üha rohkem juurde, mis toob endaga kaasa suurema negatiivse mõju meie keskkonnale. Ülemaailmne rõivaste tootmine oli 1975. aastal ühe inimese kohta 5,9kg, mis tõusis 2018. aastaks juba ühe inimese kohta 13kg-ni (Industrievereinigung Chemiefaser, *n.d.*). Hetkel ülemaailmselt populaarsust koguv kiirmoe ärimudel soodustab tekstiilmaterjalide ületarbimist, mis tekitab igapäevaselt juurde lisajäätmeid.

Rahvastiku kasv, elatustaseme paranemine, tekstiilmaterjalide valiku suurenemine ja tekstiiltoodete elutsükli lühenemine suurendab ülemaailmset uute materjalide tarbimist, mis tekitab märkimisväärsel hulgal postindustriaalseid ja tarbimisjärgseid kiujäätmeid (Wang, 2010, lk 135–143). Seetõttu tuleb hakata rohkem tähelepanu pöörama sellele, kuidas mõjub kiirmoetööstus keskkonnale ning kuidas seda olukorda parandada.

On täheldatud, et kiirmoe ärimudel viib tavaliselt madala kvaliteediga toodeteni (Long & Nasiry, 2019). See tähendab omakorda seda, et madalama kvaliteediga rõivad jõuavad kiiremini olmeprügi hulka ja on vähe tõenäoline, et neid saab omakorda ümber töödelda uueks riideesemeteks, mistõttu jõuavad need materjalid kiiremini olmeprügi hulka (Environmental Audit Committee, 2019). Seega tuleb hakata kasutama rohkem ümbertöödeldud tekstiilmaterjale, et vähendada olmeprügi hulka.

Uutest tekstiilmaterjalidest rõivaste juurde tootmisele kulub suurel hulgal loodusvarasid - toorainet, vett ja ka tootmisest tulenevaid kasvuhoonegaase (Sanchis-Sebastiá *et al.*, 2021, lk 248–254; Fletcher, 2014, lk 51; Wood *et al.*, 2018, lk 540–552). Toetudes Euroopa Keskkonnaagentuuri

andmetele, tekitas 2017. aastal uute rõivaste ost inimese kohta 654kg suuruses kasvuhoonegaase (Stadler *et al.*, 2018, lk 9–10). Mida rohkem uusi tekstiilmaterjale tööstuses toodetakse, seda suuremat kahju omab see ka keskkonnale. Sellest tulenevalt on tungivalt soovituslik hakata kasutama ümbertöödeldud materjale.

Tekstiilide suurem korduskasutamine ja ringlussevõtt võib potentsiaalselt vähendada uute tekstiilkiudude tootmist ning samuti välditakse ka ümber töötlemise korral ka keskkonda kahjustavaid protsesse, mis vähendab seega keskkonnamõju. (Sandin & Peters, 2018, lk 354) Seega tuleb kaaluda ka olemasolevate materjalide tõhusama kasutamise võimalusi, et mitte pidevalt uusi materjale juurde toota, mis tekitab üleliigset negatiivset keskkonnamõju juurde.

Tuginedes 2018–2019. aastatel *Blue Environment* organisatsiooni poolt läbi viidud uuringule, selgus, et üksnes Austraalias tekib iga aasta umbkaudsel 780 tuhande tonni koguses tekstiiljätmeid (Pickin *et al.*, 2020, lk 45). Euroopa Liidu tekstiiltööstus tekitab aastas ligi 16 tonni jätmeid. Euroopa tarbijad viskavad aastas ära 5,8 tonni tekstiilmaterjale, millest ainult 26% võetakse ringlusesse ning märkimisväärne osa tekstiiljätmetest ladestatakse prügilatesse või põletatakse. (Bukhari, 2018, lk 322–323; European Council, 2017). Eelnevatele andmetele tuginedes võib öelda, et suurem osa tekstiilmaterjalidest jõuavad peale kasutamist mahakandmisele, kuigi tegelikkuses võiks osa neist ka ümber töödelda ning saata uuesti ringlusesse.

Seetõttu on mõistlikum tekstiilmaterjale ümber töödelda, kuna 95% tekstiilmaterjalidest on ümbertöödeldavad, ning vaid 5% kasutuskõlbmatud (SMART, *n.d.*). Tänapäevaks on jäetud tekstiilmaterjalide ümbertöötlemise võimalus väga suures mahus kasutamata. Autori hinnangul võib olla ümbertöödeldud materjalide kasutuse osakaal väike seetõttu, kuna enamus rõivaid koosnevad mitmest erinevast materjalist, mis võivad muuta ümber töötlemise keerukamaks.

Eesti Keskkonnaagentuuri Jäätmekäitluse Infosüsteemi andmete järgi koguti 2019. aastal Eestis olmejätmete hulgast tekstiiljätmeid kokku 1 813 915 tonni, millest 431 967 tonni sorteeriti või töödeldi ümber, 938 910 tonni ladestati prügilasse ning 693 300 tonni saadeti ekspordiks. Prügilatesse jäi olmeprügi hulka alles veel 187 319 tonni tekstiilmaterjale. (JATS, 2020) Seetõttu on oluline hakata vähendama uute riiete tootmist uutest materjalidest, ning alustada esmalt vanade tekstiilmaterjalide ümbertöötlemisest, kuna ainult nii on võimalik vähendada olmeprügi hulka ning ka prügilate suurust.

Tuginedes ÜRO keskkonnaprogrammile loob loodusressursse säästev ja puhtam tootmine tulevikuks jätkusuutlikud ja ennetavad strateegiad ja protsessid uute toodete ja teenuste tootmiseks ja

kasutamiseks. See parendab tootmise tõhusust ja keskkonnasõbralikkust ning vähendab riske nii inimestele kui ka keskkonnale. (UNEP, 2013) Viimaste aastate jooksul on muutunud keskkonnasõbralikkus ja jätkusuutlikus rõivastes üheks suuremaks trendiks. (Spaargaren, 2004, lk 687–701) Keskkonnasõbralikuse ja jätkusuutlikuse populariseerimine mõjub hästi ülemaailmselt ning näitab trendi, et võidakse hakata kasutama üha rohkem ümbertöödeldud materjale, kuna inimeste teadlikkus keskkonnasõbralikkusest on suurenenud. See tekitab võimaluse, et ka suuremad tekstiilmaterjalide tööstused kaaluvad rohkem ka ümbertöödeldud materjalide kasutamist.

Kuigi tekstiiltööstuses kasutatavate probleemsete ainete koguse kohta on vähe andmeid, on teada, et tekstiilitootmise käigus võib keskkonda ehk erinevatesse vetesse jõuda kuni 21 erinevat ohtlikku kemikaali, mida sisaldavad sünteetilised materjalid. Näiteks koguni 15-20% ülemaailmsest tööstuslikust veereostusest on tingitud tekstiilide värvimisest ja töötlemisest. (Kant, 2012, lk 23) Seetõttu on oluline hakata tarbijate hulgas tõstma teadlikkust loodust säästva tarbimise kohta, mis suunab neid tulevikus rohkem kasutama ja ostma nii ümbertöödeldud materjale kui ka naturaalsest ja keskkonnasõbralikest materjalidest tekstiilmaterjale ja rõivaid. Tänu sellele on võimalik vähendada veereostust kui hakata kasutama rohkem ümbertöödeldud materjale ja eelkõige ka tekstiilmaterjalide ümbertöötlemist.

Veetarbimine ja reostus on keskkonnamõjud, mis esinevad tekstiili kogu elutsükli jooksul (Allen *et al.*, 2012, lk 73). Uute tekstiilide tootmine ning sealhulgas puuvillakasvatus kasutab uute tekstiilmaterjalide juurde tootmiseks aastas umbes 93 miljardit kuupmeetrit vett, mis moodustab 4% ülemaailmselt mageveevarust (The World Bank, 2014). Ainuüksi Bangladeshis tekstiiltööstus tekitas 2016. aastal hinnanguliselt 217 miljonit m³ heitvett, mis sisaldas nii saaste kui ka keemilisi aineid (Hossain *et al.*, 2018, lk 23–33).

Leiti, et sünteetiliste tekstiilmaterjalide tootmine ning pesemine on plastiliste mikrokiudude reostuse peamiseks põhjuseks. (Boucher & Friot, 2017, lk 13) Hinnanguliselt jõuab ookeani igal aastal 4,8–12,7 miljonit tonni plasti, mis koosneb plastilistest mikrokiududest. See põhineb aastas elaniku kohta tekkivate jäätmete põhjal ja valesti käideldud plastikjäätmetest, mis võivad sattuda plastikkiududena ookeani. (Jambeck *et al.*, 2015, lk 768) Seega on kasulikum kasutada pigem naturaalseid tekstiilmaterjale või muid ümbertöödeldud tekstiilmaterjale, et vähendada ookeanites plastiliste mikrokiudude osakaalu.

Ülemaailme sünteetiliste tekstiilmaterjalide toodang oli 2020. aastal hinnanguliselt 68 miljon tonni ning moodustasid ühtlasi ka umbes 62% kõikide tekstiilmaterjalide aastasest toodangust (Textile Exchange, 2021, lk 9).

Suurem osa toodetud treeningriietest koosnevad sünteetilistest materjalidest, sisaldavad segatud materjale või mille tootmisel ja värvimisel kasutatakse keemilisi aineid. Paraku on enamus meie riieid toodetud sünteetilistest materjalidest, mis ei mõju pikas perspektiivis hästi nii inimese tervisele kui ka loodusressursside kasutamisele, kuna keemilistest ainetest koosnevad materjalid suurendavad vähi riski ja muude haiguste tekke riski. Seetõttu on oluline leida viise, kuidas kasutada olemasolevaid tekstiilmaterjale, et neist luua uusi rõivaid.

Lisaks eelnevalt nimetatule on tekstiilisektor uute materjalide tootmise tõttu suhteliselt energiamahukas. Eelkõige seetõttu, kuna värvimis- ja viimistlusprotsessid nõuavad ulatuslikku kuuma vee ja auru tootmist. Samuti tarbib tekstiilvärvimistööstus suurtes kogustes vett ning toodab värvimis- ja viimistlusprotsesside erinevatest etappidest suures koguses reovett. (Rupp, 2008, lk 38–41)

Kõige rohkem vett kasutatakse põllumajanduses ehk tootmise faasis, kusjuures puuvillal on kõige suurem mõju rõivaste tootmiseks kasvatatavatest põllukultuuridest. Ainuüksi 2015. aastal oli tarbitud rõivaste vee jalajälg EL-is kokku koguni 46 400 miljonit kuupmeetrit. (Gray, 2014, lk 26).

Tänapäeval toodetakse suurel hulgal tekstiilmaterjale, mis on sünteetilistest materjalidest, sisaldavad segatud materjale või mille tootmisel ja värvimisel kasutatakse keemilisi aineid. Suurem osa meie riieid on toodetud sünteetilistest materjalidest, mis ei mõju pikas perspektiivis hästi nii inimese tervisele kui ka loodusressursside kasutamisele, kuna sünteetilised materjalid suurendavad vähi riski ja muude haiguste tekke riski.

Tekstiiljäätmete taaskasutamine ja ringlusse võtmine tagab keskkonnasäästlikkuse. Tekstiilmaterjalide ümbertöötlemine maksimeerivad selliste ressursside nagu tooraine, vee ja energia säilitamise minimaalse keskkonnamõjuga. (Chavan, 2014, lk 1) Eelnevalt nimetatud põhjuste tõttu on taastuvatel lähteainetel põhinevate ja ümbertöödeldavate tekstiilmaterjalide korduskasutamine ja ringlusse võtmine üldiselt keskkonnasõbralikum kui nende põletamine energia taaskasutamiseks. (Sandin & Peters, 2018, lk 363)

Seetõttu on ettevõtte tegevusena ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriiete tootmine keskkonnasõbralikum. Tuginedes uuringule on leitud, et ka sünteetiliste materjalide

ümbertöötlemine on keskkonnale kasulik, kuna 47 407 tonni koguses ümbertöödeldud polüestri kasutamine hoiab ära 2,9 miljardi plastikpudeli jõudmise prügilasse. (Textile Exchange, 2017, lk 30) Isegi kui need ei ole kõige keskkonnasõbralikumad materjalid, on neil ainukesena head omadused treeningriieteks.

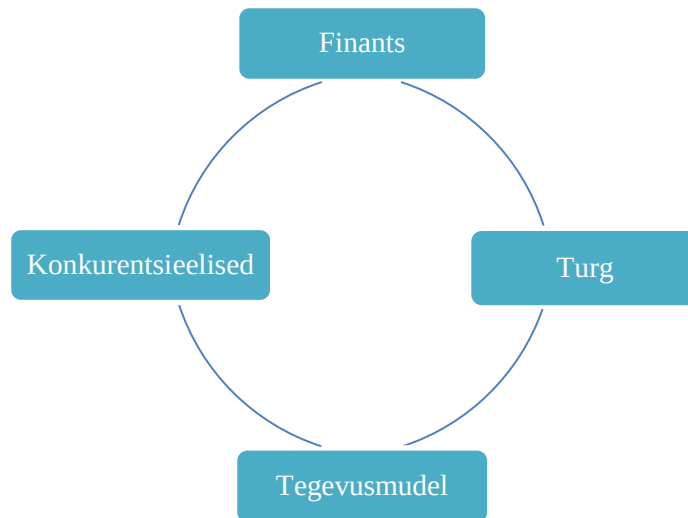
Süntetiliste polümeeride taaskasutamisel on polüester erilise tähtsusega. On täheldatud, et polüesterkiudude ringlussevõtu abil on võimalik vähendada jäätmeprobleemi, uute materjalide juurde tootmist, naftakeemiatoodete kasutamist ja energiatarbimist. (Bartolome *et al.*, 2012, lk 68)

Luues treeningrõivaid ümbertöödeldud naturaalsest või sünteetilisest tekstiilmaterjalidest, omab see positiivset mõju nii keskkonnale, ringmajandusele, loodusressursside hoidmisele kui ka inimeste seas suurema teadlikkuse tõstmisele nii keskkonnasõbralikuma tootmise kui ka säästlikuma tarbimise suhtes. Luues treeningriideid ümbertöödeldud naturaalsest või sünteetilisest materjalidest, aitab see vähendada olmeprügi hulka ning aitab tuua riided uuesti ringlusesse, mis aitab vähendada omakorda uute materjalide juurde tootmist.

1.3. Ettevõtte strateegia kujundamine ja strateegilised valikud

Antud peatükk annab ülevaate ettevõtte strateegia kujundamisest ja strateegiliste valikute analüüsimisest. Strateegilised valikud kujunevad läbi ettevõtte strateegia analüüsi nagu näiteks Michael Porteri viie konkurentsijõu mudeli, SWOT analüüsi. Teostatavusuuringu eesmärgiks on hinnata, kas projekt oma iga aspekti kohaselt teostatav või mitte. Seetõttu on ka mõlemad eelnevalt nimetatud analüüsimeetodid olulised, kuna annavad sisendi ja kasulikku infot parema ettevõtte edu saavutamiseks ning parimate strateegiliste valikute leidmiseks, et olla turul konkurentsivõimeline ja edukas ettevõtte (Martin–Collado *et al.*, 2012, lk 886; Porter's Five Forces, 2013, lk 7)

Ettevõtted peaksid nägema ja looma strateegiaid kasutades nelja sõltumatut valdkonnatüüpi (vt joonis 2), milleks on: finants, turg, ettevõtte tegevusmudel ja konkurentsieelised.

Joonis 2. Strateegia määratlemine läbi nelja mõjuka teguri. Allikas: (Bradley *et al.*, 2018).

Finantsaspekte vaadeldes tuleb ettevõtte strateegia määratlemiseks analüüsida, mida on vaja ettevõttes väärtuse loomiseks ning millised on konkurentide finantstulemused (Bradley *et al.*, 2018). Enamik ettevõtteid alustab oma strateegiliste protsesside määratlemisi finantsaspektide vaatlusest. Finantsilised eesmärgid ja strateegilised valikud võivad aidata välja töötada head esmased finantsilised eesmärgid, mis võivad viia pikas perspektiivis paremate eesmärkide saavutamiseni. (Bradley, 2018)

Turu vaatlusobjekt annab ettevõtetele võimaluse tuvastada kasvu võimalusi olemasolevates segmentides ja kaugemalgi ning hinnata neid erinevate strateegiliste valikuvõimaluste suhtes (Mehrddad *et al.*, 2007). Kriitiline tegur on siin detailsus ning juhid peaksid kvantitatiivselt valideerima asjakohaste turgude kasumipoolte muutusi, võttes arvesse hetkes nähtavaid suundumusi ja trende.

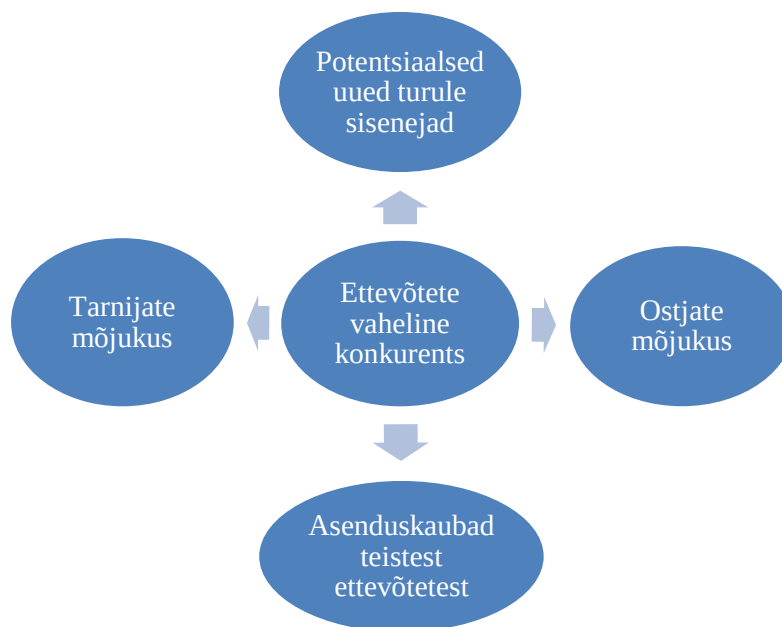
Pärast vajalike turuanalüüside läbiviimisi peaksid strateegiameeskonnad suutma vastata kahele peamisele küsimusele: Millistes turusegmentides suudab ettevõtte aja jooksul kasumlikult kasvada? Milliseid atraktiivseid turge tuleks kaaluda? (Laczkowski *et al.*, 2018)

Tegevusmudeli strateegia väljatöötamisel tuleb esmalt vastata küsimusele: kas ma loon ettevõtte, mis suudab pakkuda klientidele seda, mida nõutakse ja soovitakse? Selle all analüüsitakse ka seda, milline on ressursside jaotus, rahastamisallikad, ettevõtte asutaja ja meeskonna kogemus ning võimelisus tulemusi juhtida. Ettevõtte tegevusmudeli analüüsimise eesmärk on mõista, kas ettevõtte on võimeline tulevikus saavutama edu. (Laczkowski *et al.*, 2018)

Konkurentsieelise analüüsimine strateegia loomisel aitab teha juhtidel kindlaks, kas ettevõttel on võimalik praegusel ja tulevastel turgudel eristuda ning kas väärtuse loomiseks on vajalik teha suuri muutusi. Võimaluste aus hindamine annab teavet selle kohta, kuidas ettevõtte otsustab oma turgudel tegutseda ning mis partnerlussuhted võivad olla vajalikud. (Laczkowski *et al.*, 2018)

Analüüsides kõiki viit konkurentsijõudu, annab see täieliku ülevaate tegevusvaldkonna olukorrast ning aitab näha, kuidas mõjutab konkreetse tööstusharu valdkond selle loodava ettevõtte kasumlikkust. Konkurentsijõu mudel võimaldab tuua esile uusi võimalusi, mis loovad ettevõttele konkurentsieeliseid. Porteri mudel toob esile viisid, kuidas kasumlikkuse piiranguid ületada või isegi jõude enda kasuks ümber kujundada. Konkurentsijõudude mõistmine aitab näha tegureid, mis mõjutavad ettevõtte kasumlikkust. Selle põhjal on võimalik välja töötada strateegia oma ettevõtte pikaajalise kasumi suurendamiseks. (Porter, 2008, lk 80)

M. Porteri viie konkurentsijõu mudelit koosneb viiest komponendist (vt joonis 3, lk 17), milleks on: potentsiaalsed uued turule sisenejad, ostjate mõjusus, asenduskaubad teistest ettevõtetest, tarnijate mõjusus ja ettevõtete vaheline konkurents. Joonisel kujutatavad tegurid annavad ülevaate selle kohta, kuidas erinevad konkurentsiga seonduvad komponendid ettevõtet mõjutavad. (Porter, 2008,

Joonis 3. M. Porteri viie konkurentsijõu mudel. (Porter, 2008, lk 80–88)

On tuvastanud viis konkurentsijõudu ning on jaganud need üleüldiselt kahte rühma:

1. Horisontaalsed jõud – oht, mis tuleneb uutest turule sisenejatest; asenduskaupadest tulenev oht ning ettevõtete vaheline konkurents;

2. Vertikaalsed jõud – tarnijate ja ostjate mõjukuse võim (Pringe & Huisman, 2011).

Ettevõtete vaheline konkurents on kõige tähtsam jõud, mis hõlmab mitmeid konkurentsivorme nagu näiteks allahindluseid, uute toodete tutvustamist, reklaamikampaaniaid ja teenuste täiustamist. Kõrgetasemeline konkurents olemasolevate konkurentide vahel võib mõjutada ettevõtte kasumit. See väljendub selles kui intensiivselt ettevõtted omavahel konkureerivad ning kuidas nad konkureerivad. (Porter, 2008, lk 32) Seetõttu on töö autori sõnul oluline jälgida turgu ja konkurente, mida nemad teevad, ning vajadusel muuta enda strateegiaid, et jääda konkurentsile ellu ning pakkuda omalt poolt paremat toodet või lahendust.

Teiseks konkurentsijõu mudeli komponendiks on võimalikud uued turule sisenejad. Uute tulijate konkurentsioht ei tulene ainult hetkel turul olevatest ettevõtetest, vaid võib tuleneda ka tõenäolistest uutest tulijatest (Duarte & Kok, 2018, lk 274–292). Kui tegevusharu näitab kasumit, võimalikku kasvu ja populaarsust, meelitab see ligi uusi ettevõtteid. Seetõttu sunnib see täiustama pikaajalisi turundus- ja äristrateegiaid.

Sisenemiseoht seab piirid hindadele ja kujundab investeeingu, mis on vajalikud uute turule sisenejate heidutamiseks. Kui turule sisenemisbarjääri pole, saavad uued ettevõtted hõlpsasti turule siseneda ja valdkonna dünaamikat ning hindu muuta. (Porter, 1985, lk 5–10).

Turu sisenemisbarjäärid võivad tuleneda erinevatest teguritest, nagu näiteks:

1. Patendid ja omandiõigustest saadud teadmised,
2. Juurdepääs uuenduslikumale infrastruktuurile ja tehnoloogiale,
3. Õiguslikud piirangud või mastaabisääst,
4. Väga suure alginvesteeringu vajadus,
5. Toote diferentseeritus ja tarbija lojaalsus,
6. Suurusest olenematu mahajäämus kuludes ja juurdepääs tõhusatele turustuskanalitele. (Downey, 2007, lk 8)

Seega seda raskem on turule siseneda kui see nõuab suuremaid kulutusi või raskemaid piirangud.

Kolmandaks konkurentsijõu mudeli komponendiks on asenduskaubad. Asendustoodete oht konkurentsile seisneb selles, et teise tööstusharu tooted võivad rahuldada samu vajadusi. Sellisel juhul saab klient valida mitme toote vahel ning leida vajaliku toode teiselt pakkujalt. Iga toote täiendavad asenduskaubad viitavad suuremale konkurentsikeskkonnale, mis tähendab väiksemat kasumi tõenäosust. Näiteks pakitud puuviljamahla tootja jaoks on kookosvesi, värske mahl ja karastusjoogid

endiselt peamised asendajad, kuigi need pärinevad erinevatest kategooriatest. Asendusained võivad mõjutada ettevõtte toodete maksumust, vähendades seega kasumit. (Rajasekar & Raee, 2013, lk 249–250) Vastasel juhul võivad madalamad asendushinnad suurendada müüki ning meelitada ligi rohkem tarbijaid, vähendades olemasolevate ettevõtete müüki (Rajasekar & Raee, 2013, lk 249).

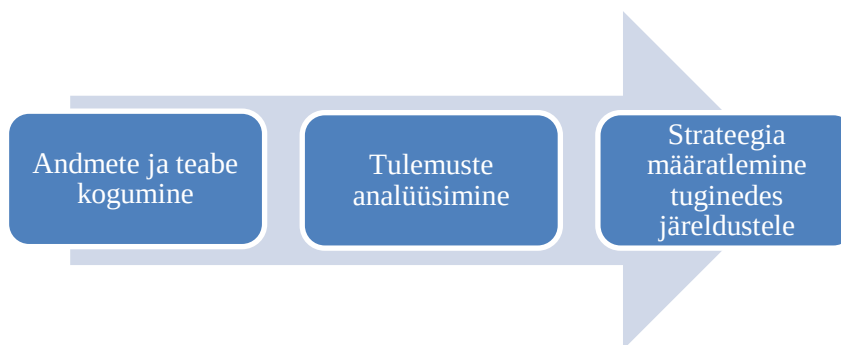
Neljandaks konkurentsijõu mudeli komponendiks on ostjate mõjukus. Kui ostjatel on tootehindade muutmiseks rohkem mõjuvõimu, võivad nad mõjutada ettevõtte kasumit ja kaubelda välja lisateenuseid või paremat kvaliteeti. Ostjad kasutavad oma läbirääkimise mõjukust selleks, et langetada hindu. (Rajasekar & Raee, 2013, lk 245) Seega on ka ostjate mõjukus Porteri viie konkurentsijõus üheks oluliseks osaks, kuna annab ülevaate sellest, kuidas ostjad hinda mõjutavad. Nii saab enne projekti alustamist juba sellele võimalikult palju tähelepanu pöörata.

Viimane Porteri konkurentsijõu mudeli komponent on tarnija mõjukus. Toorainetarnijad pakuvad vajalikke kaupu ja teenuseid. See viitab suurenevale vajadusele hoida tarnijatega head ja püsivat sidet. Tööstusharu jõulisusest ja dünaamikast lähtudes saavad tarnijad luua ise enda tingimusi, hinnastamist ja otsustada enda saadavuse üle. Suuremad tarnijad saavad tõsta toorainekulusid ilma oma müügimahtu muutmata või müügikogust vähendamata (Dobbs, 2014).

Ettevõtte konkurentsianalüüsi tegemisel tuleb lähtuda kolmest põhilisest sammust (vt joonis 4), milleks on esmalt: andmete ja teabe kogumine. Teavet peab ettevõtte koguma loodava ettevõtte tegevusvaldkonna kohta viie konkurentsijõu rakendamiseks selle teabe edasiseks analüüsimiseks. Teise konkurentsianalüüsi etapi alla kuulub konkurentsianalüüsi tulemuste analüüsimine, kus tuleb pärast piisava teabe kogumist analüüsida ja tuvastada tööstusharu mõjutavaid tegureid, kuna igal tööstusharul on erinevad tegurid ja neid mõjutavad probleemid. (Rajasekar & Raee, 2013, lk 240–255)

Kolmanda konkurentsianalüüsi osa hulka kuulub konkurentsistrateegia määratlemine ja loomine tuginedes järeldustele. Analüüsist on selgunud tegurid, mis mõjutavad antud konkreetset tegevusharu, kus ettevõtte alustab tegutsemist. Tänu konkurentsianalüüsist saadud teabele, saab alustada süsteemse konkurentsi strateegia loomist, mis võimaldab panna paika edasised suunad parima võimaliku konkurentsieelise tagamiseks. (Rajasekar & Raee, 2013, lk 240–255) Seega annab konkurentsianalüüs teada, mis eelised alustaval projektil on ning mida võiks veel rakendada, et saavutada konkurentsieeliseid.

Töö autor on kujutanud kokkuvõtvalt Porteri viie konkurentsijõu mudeli rakendamise protsessi järgnevalt (vt joonis 4):

Joonis 4. M. Porteri viie konkurentsijõu mudeli rakendamise protsess. (Rajasekar & Raee, 2013, lk 240–255)

M. Porteri viie konkurentsijõu mudelit kasutades aitab see näha loodava ettevõtte strateegilisi valikuid konkurentide vaates. Süvitsi tehtav konkurentsianalüüs on tähtis, kuna see aitab näha alternatiive, kuidas teistest eristuda.

Loodava ettevõtte strateegiliste valikute väljaselgitamiseks kasutab töö autor ka SWOT analüüsi (vt tabel 2). Eelkõige seetõttu, kuna tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude ehk (SWOT) analüüsist on saanud organisatsioonide põhiline tööriist oma turupositsiooni hindamisel ning seda kasutatakse laialdaselt organisatsioonide sise- ja väliskeskkonna analüüsimiseks. Samuti aitab SWOT analüüs vastu võtta ka tähtsamaid otsuseid. (Rozmi *et al.*, 2018; Wu, 2020)

Järgnevalt kujutab töö autor SWOT analüüsi (vt tabel 2), mille põhjal leiab töö autor loodava ettevõtte võimalikud tugevused, nõrkused, võimalused ning ohud tuginedes infole, mis põhineb äriidee kirjeldusest, ettevõtte looja kogemusest ning üldtuntud võimalustest ning ohtudest, mis võivad antud konkreetse ettevõtte tegevuse käigus esineda.

SWOT on üldine analüüsiv meetod, mille lühend kujutab tähtedena: (S) tugevusi, (W) nõrkuseid, (O) võimalusi ja (T) ohtusid (Kordana & Słyś, 2020). Nagu eelnevalt töö autor nimetas, siis SWOT analüüs on jaotatud nelja erinevasse rühma. Kaks neist rühmadest sisaldavad positiivseid elemente ja ülejäänud kaks negatiivseid aspekte. Tugevused ehk (S) on positiivsed ja nõrkused ehk (W) negatiivsed sisetegurid. Võimalused (O) on välised mõjutavad tegurid, millel on süsteemiga positiivne koostoime, kuid samas omavad ohud (T) negatiivset mõju. Ohud ja võimalused on välised

tegurid, kuna neid ei saa kuidagi inimene üksikindiviidina mõjutada või kontrollida. (Srdjevic *et al.*, 2012, lk 3379–3393)

Tabel 2. SWOT analüüs

TUGEVUSED - Sisemised faktorid - Positiivne	NÕRKUSED - Sisemised faktorid - Negatiivne
VÕIMALUSED - Välised faktorid - Positiivne	OHUD - Välised faktorid - Negatiivne

Allikas: Rozmi *et al.*, (2020, lk 69–79).

Positiivsetele elementidele – projekti tugevustele ja selle elluviimisega kaasnevalele potentsiaalsetele võimalustele järgnevad negatiivsed elemendid, mis näitavad selle äriidee või projekti nõrkuseid ja võimalikke ohte (Gao *et al.*, 2017; Kordana, 2017). Samas võivad tugevad küljed kasutada olemasolevaid võimalusi, mis hõlbustavad võimalike ohtude vastu võitlemist. Teisest küljest põhjustavad nõrkused ilmnevate võimaluste mitte kasutamist ja raiskamist ning suurenenud vastuvõtlikkust ohtudele. (Kordana & Słyś, 2020, lk 3)

SWOT analüüs on loodava ettevõtte puhul üheks väga määravaks ja oluliseks osaks, kuna see aitab näha ja analüüsida nii ettevõtte tugevusi, nõrkuseid, võimalusi kui ka võimalikke ohte. See on üks osa ettevõtte strateegiliste valikute kujunemisest, kuna läbi SWOT-i analüüsimise selgub, mis on edasised võimalused ja ka ohud. Analüüsides kõiki neid nelja SWOT mudeli tegurit, annab see erinevate edutegurite kohta parema sisendi ja aitab analüüsida seda, kuidas määrata ja teha edasisi strateegilisi valikuid nii, et see tooks edu ka tulevikus.

Strateegiliste valikute, M. Porteri konkurentsijõu mudeli ning SWOT-i analüüsimine annab varases staadiumis projekti elluviijale infot selle kohta, kuidas jätkata edaspidiselt projekti elluviimist nii, et see saavutaks nii turu kui ka konkurentsi vaates eeliseid. Eelnevalt nimetatud kolmele analüüsimeetodile tuginedes leitakse viisid, kuidas saavutada paremini edu ja teistest eristuda. Samuti aitab strateegiliste valikute analüüsimine mõista ka seda, millist toodet on strateegiliselt turul kõige rohkem vaja ning mis võiks olla selle hind võrreldes teisi konkurentidega.

2. TEOSTATAVUSUURINGU LÄBIVIIMINE

2.1. Loodava ettevõtte äriidee tutvustus ja uuringu metoodika

Antud alapeatükis kirjeldatakse lisaks uuringu metoodikale ka äriideed ja selle aspekte ning analüüsitakse alustatava projekti strateegilisi valikuid SWOT meetodi abil, et leida parimad strateegilised valikud projekti tegevuse alustamiseks ja tegutsevas valdkonnas edu saavutamiseks.

Tulenevalt teostatavusuuringu analüüside tulemustele selgitab töö autor tuginedes teoreetilises osas käsitletud TELOS akronüümile ning Baron ja Shane (2008) poolt saadud infole välja, kas kõik järgnevad teostatavusuuringu valdkonnad annavad projekti teostamiseks positiivse vastuse: toote analüüs, turu analüüs, konkurentsianalüüs, finantsaspektide analüüs ning ajaline teostatavus. Projekti täielikuks teostatavuseks peavad andma kõik valdkonnad positiivse vastuse. Projekti teostatavust kirjeldab töö autor järgnevalt.

Uuringumetoodika osadena toob töö autor antud alapeatükis välja ka konkurentsi võrdlusanalüüsi, tooteanalüüsi, tootmisvõimaluste uuringu, riskianalüüsi, ajalise teostatavuseanalüüsi ja finantsprognoosi ning sellel põhineva finantssuhtarvude analüüsi.

Teostatavusuuringu positiivse tulemuse saades luuakse ettevõtte, mis hakkab tootma ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriideid. Järgnevalt tutvustab töö autor nii projekti ideed, tutvustab alustava projekti väärtuseid ning analüüsib alustava projekti sise-ja väliskeskkonda.

Treeningriiete tootmisega alustav projekt väärtustab:

- olemasolevate tekstiilmaterjalide ümbertöötlemist ning nende taaskasutust;
- naturaalsete tekstiilmaterjalide kasutamist;
- jätkusuutlikkust nii treeningriiete kui ka nende tootmise osas;
- uuenduslikkust ja keskkonnasõbralikku lähenemist;
- kvaliteeti, pühendumist ning pidevat arengut;
- positiivset ja teistega arvestavat töökeskkonda.

Ümbertöödeldud materjalidest treeningriiete ettevõtte käivitamiseks luuakse osaühing (OÜ), mille põhitegevusalaks on rõivatootmine (EMTAK kood 14199) (EMTAK, 2008). Ettevõtte alustab oma tegevust 2023. aastal üle-eestiliselt, kuid registreeritakse strateegiliselt Pärnumaale, kuna tekstiilmaterjalid saadakse ümbertöödelduna Lätist või valmis toodanguna internetilehekülgedelt ning toodetakse Pärnus või Haapsalus. Ettevõtte loomisel algselt eraldi kontorit ega treeningriiete poodi ei looda ning töötatakse kodukontoris. Treeningriideid ladustatakse Pärnumaal.

Loodava ettevõtte tootevalikust võib leida treeningriideid nii naistele kui ka meestele. Ettevõtte tootevalikust leiab nii lühikeste kui ka pikakäistega treeningpluuse ja pükse. Peale selle on treeningriiete hulgas ka dressipluuseid ja püksid. Hiljem on plaanis tootevalikut laiendada, lisades esialgu juurde ka treeningaksessuaare ning ujumisriideid.

Loodava ettevõtte visioon on olla 2028. aastaks Eestis juhtiv ettevõtte, mis pakub klientidele jätkusuutlikke, naturaalsest materjalist mugavaid treeningriideid tekstiilmaterjale tootvas valdkonnas. Ettevõtte missioon on pakkuda klientidele ümbertöödeldud naturaalsest materjalidest treeningriideid, mis hoiavad nii loodust kui ka inimeste tervist.

Järgnevalt kujutatud SWOT analüüsi eesmärk on tuua välja, mis võivad olla loodava ettevõtte potentsiaalsed tugevused, nõrkused, võimalused ning ohud (vt tabel 5). Samuti annab see ka parema ülevaate strateegiliste valikute kohta, kuna SWOT analüüsist peegelduvad välja erinevad võimalused, mida saab efektiivselt ettevõtte tegevusse kaasata.

Tabel 5. SWOT analüüs

Tugevused	Nõrkused
• lai tootevalik nii naistele kui ka meestele; • keskkonnasõbralik tootmine ja toode; • lähedus toorainele ja seetõttu madalad varumiskulud; • ettevõtte juhi kogemus kodulehe haldamise, turunduse ja müügi valdkonnas.	• konkurentide rohkus; • puudub ümbertöödeldud materjalide hankimine Eestis; • Eestis vähe treeningriiete õmblejaid; • tootearendusalase oskusteabe puudumine.
Võimalused	Ohud
• ligipääs rahvusvahelistele turgudele; • ökoloogilise eluviisi populaarsuse ja teadlikkuse kasv; • tehnoloogia areng; • seadused, direktiivid, EL kokkulepped ja tegevuskavad soosivad ettevõtlust.	• konkurentide agressiivsus; • majanduslangus; • treeningriiete tootjad võivad rikkuda lepinguid, ei tee oma tööd kvaliteetselt või ei pea kinni ajalistest kokkulepetest.

Allikas: Autori koostatud.

SWOT analüüsi koostades on lõputöö autor tuginenud teadmistele ja infole, mis põhinevad loodava ettevõtte äriideest, ettevõtte looja iseenda kogemusest ning üldlevinud ettevõtet mõjutavatest välistest teguritest, mis haakuvad antud loodava ettevõttega. SWOT analüüsi võimalused ja ohud tulenevad ajurünnakust, kus mõeldakse, mis võivad olla antud projekti tegevusega relevantssed võimalused ja ohud, mis võivad antud tegevust mõjutada.

Loodava ettevõtte tugevusteks on eelkõige lai tootevalik nii naisele kui ka meestele, keskkonnasõbralik tootmine ja toode, lähedus toorainele ja madalad varumiskulud ning ettevõtte juhi kogemus kodulehe haldamise, müügi ning turunduse valdkonnas. Lai tootevalik eristub võrreldes teiste Eesti treeningriiete ettevõtetest sellega, et pakutakse treeningriideid ka meestele ning hakatakse tootma laiemas tootevalikus treeningriideid.

Kõik treeningriided toodetakse ümbertöödeldud naturaalsest või sünteetilisest materjalist, mis aitab edendada ringmajandust, säästab keskkonnavarusid ning ei reosta oma tegevusega keskkonda. Tooraine ehk ümbertöödeldud materjalid saadakse Lätist või Alibaba kodulehelt ning tellitakse vaid 1-2 korda aastas, mis tähendab, et tooraine tarnele on madalamad logistilised kulud ning väiksem mõju ka keskkonnale. Suure tugevusena omab loodava ettevõtte juht ka kogemust kodulehe haldamise, müügi ja turunduse valdkonnas, mis tähendab, et alguses saab ettevõtte juht teha kõiki neid kolme ise ning ei pea kohe töötajaid juurde värbama. Teadmised nendes valdkondades aitab suurendada müüki ning teha turundust nii, et ettevõtte tegevus ja tooted jõuavad suurema hulga sihtgrupini.

Loodava ettevõtte nõrkusena võib lugeda seda, et treeningriiete maastikul on juba palju konkurente, mis tähendab, et turule tulevate toodetega tuleb palju eristuda ning teha paremini kui konkurendid. Eestis puudub materjalide ümbertöötlemise võimalus, mille tõttu on ettevõtte kulud natuke suuremad kui tooraine tuleks otse Eestist. Kolmandaks nõrkuseks on asjaolu, et Eestis pole palju õmblusettevõtteid, kes on valmis tootma kvaliteetseid ning suuremas mahus treeningriideid.

Kuna õmblusettevõtteid on vähem, siis on ka hinnad mõnevõrra kallimad ning alati ei pruugi ettevõtetel ajalises mõttes olla aega suuremate tellimuste vastu võtmiseks. Samas puudub ettevõttes ka tootearenduse oskusteabe, mille jaoks kaasatakse ettevõtte tegevusse sisseostetud teenusena juurde ka disainer ning hiljem ka tootearendusspetsialistid.

Ettevõtte võimalusi on tegelikkuses palju, kuna ettevõttel on lihtne siseneda rahvusvahelistele turgudele ning treeningriideid on võimalik saata pakkidena ka ülemaailmselt, mis ei oma ettevõttele omakorda lisakulutusi. Lisaks on tänapäeval ülemaailmselt väga aktuaalsed teemad

keskkonnasõbralikkus, materjalide sorteerimine ja ringmajandus, mis tõstavad ökoloogilise eluviisi ülekaalu ja teadlikkust. Keskkonnasõbraliku mõtteviisi populaarsus aitab üha enam inimesi harida, mistõttu teevad nad teadlikumaid valikuid ja eelistavad aina rohkem naturaalsemat ja keskkonnasõbralikumat toodangut.

Mida enam tehnoloogia edasi areneb, seda rohkem on võimalik ehk ka keskkonnasõbralikumalt sünteetilisi materjale ümber töödelda ning hoiab ka ümbertöödeldud materjalide eluiga pikemana. Lisaks eelnevale on nii Eestis kui ka mujal maailmas igasuguseid jäätmekäitlust ja ringmajandust reguleerivaid seaduseid, mis toetavad antud ettevõtte loomist ja tegutsemist. Jäätmeseadus soosib loodava ettevõtte tegevust, kuna mida rohkem pööratakse läbi selle tähelepanu erinevate jäätmete sh. ka tekstiilmaterjalide sorteerimisele ning ümbertöötlemisele, tõstab see ettevõtte tegevuse tähtsust ja olulisust, kuna ettevõtte tegevus aitab kaasa sellele, et tekstiilmaterjalid ei jõuaks olmeprügi hulka vaid jõuaksid ümbertöötlusesse. (Riigi Teataja, 2004)

Samuti on ka Euroopa Liit kehtestanud meetmed ning loonud tegevuskava, mis räägib täpsemalt sellest kuidas saavutada ringmajandus aastaks 2050, mis edendab säästvate toodete edendamist, tarbijate mõjuvõimu suurendamist rohepöördes ning säästvate tekstiilide strateegiat. Ringmajandust edendav tegevuskava tõstab tarbijate teadlikkust, mille tulemusena ostetakse ka teadlikumalt keskkonda säästvamaid tooteid. (Euroopa Parlament, 2022)

Ettevõtte oht võib tuleneda sellest kui riik vähendab loodavate ettevõtete starditoetuste tasusid. Selle tulemusena osutub ettevõtte alustamine hulga raskemaks kui algkapital peab endal täies ulatuses olemas olema. Teisalt on ohuks ka konkurentide agressiivsus – mida rohkem konkurendid efektiivsemat turundust teevad või keskkonnasõbralikumaid tooteid loovad, omab see negatiivset mõju ka loodavale ettevõttele. Juhul kui ohuna on tegemist majanduslangusega, siis inimeste ostuvõimekus langeb, mis tähendab, et tuleb hindu alandada ja ka üleüldine kasum langeb järsult. Ettevõttele tulenev oht võib tekkida ka sellest kui treeningriideid tootvad ettevõtteid ei pea tähtaegadest kinni ning riiete tootmine hilineb planeeritust palju rohkem. Nii ei pruugi treeningriided teatud ajal müüki jõuda selleks ajaks kui seda avalikult lubati.

Loodava ettevõtte struktuur on Mintzbergi määratluse järgi segu ettevõtja ja professionaali tüüpi vertikaalse-horisontaalse organisatsiooniga, kus ettevõtja omab ülevaadet kogu organisatsioonis toimunu üle ning aitab ka ise kaasa, kuid samas töötavad ettevõttes ka oma ala professionaalid, kes ei vaja pidevat juhendamist (Mintzberg, 1979). Loodava ettevõtte organisatsiooni struktuuri iseloomustab pigem väikse meeskonnaga ettevõtte, kus on hea juhtimisotsuste kvaliteet, hea

ettevõttesisene infoliikumine, kogu vajalik info on kõigile töötajatele hästi kättesaadav, kõrge motivatsioon ning töötajatel on tahe ettevõtte tegevusele ja edule oma panusega kaasa aidata.

Lõputöö uuringu metoodikas kasutab töö autor (vt lisa 1): konkurentide võrdlusanalüüsi, sihtrühma- ja tootmisvõimaluste uuringut, tooteanalüüsi, riskide ja mõjude pingerea koostamist, ajajoone loomist Gantti diagrammi abil ning finantsprognoosi põhjal tehtavat finantssuhtarvude analüüsi. Töö autor võtab kasutusele just eelnevalt nimetatud uuringumetoodikad, kuna need annavad kõige efektiivsema ja piisavalt sisuka ülevaate selle kohta, kas antud alustava projekti idee on teostatav või mitte.

Parimate konkurentsieeliste saavutamiseks viib läbi töö autor konkurentide võrdlusanalüüsi, et näha turule sisenedes parimaid võimalikke lahendusi. Tooteanalüüs selgitab teooriale tuginedes välja, milliseid materjale võiks treeningriiete tootmisel kasutama hakata. Töö käigus kasutatakse uuringumeetoditena ka tootmisvõimaluste uuringut, kus kaardistatakse õmblusettevõtteid, et saada teada kui palju läheb treeningriiete õmblemine maksma ning kus on võimalik treeningriideid tootma hakata. Töö autor võtab tekstiiltööstuse- ja õmblusettevõtetelt hinnapakumised, et saada teada, milline on treeningriiete tootmise maksumus.

Viiakse läbi ankeetküsitlus interneti teel *LimeSurvey* platvormil (vt lisa 2) toote sihtrühma uuringu läbiviimiseks, et saada teada, kes on potentsiaalsed tarbijad demograafiliste näitajate lõikes, millised on tarbijate ostuharjumused, kui huvitatud on nad antud ideest ja keskkonnasõbralikest treeningriietest ning mis hinnavahe on nad valmis treeningriideid ostma. Toote sihtrühma analüüsimiseks ning kaardistamiseks saadab töö autor küsimustiku *Facebooki* gruppidesse, spordikoolidesse, spordiklubidesse ning ülikoolidesse, kus on eriala seotud sportlike teemadega.

Peale eelnevalt nimetatud analüüsides tegemist on kõik vajalikud andmed saadud, seejärel hindab töö autor ka loodava ettevõtte riske ning koostab ajajoone. Tulenevalt kõikidest eelnevatest analüüsides koostab töö autor planeeritud kuludele ja tuludele finantsprognoosi, mille põhjal tehakse ka omakapitali rentaabluse (ROE), varade rentaabluse (ROA) ning investeeringute tasuvuse (ROI) finantssuhtarvude analüüsid.

2.2. Konkurentide võrdlusanalüüs ja sihtrühma uuring

Parimate konkurentsieeliste nägemiseks kasutab töö autor M. Porteri viie konkurentsijõu mudelit, et analüüsida konkurentsi tegevusala ettevõtete vahel, potentsiaalseid tegevusalasse sisenejaid, konkureerivate ettevõtete asenduskaupasid ning tarnijate ja ostjate mõjukust.

Peale konkurentsieeliste ning üleüldise tegevusharu analüüsimist Porteri viie konkurentsijõu toel, viib töö autor läbi ka konkurentide võrdlusanalüüsi. Konkurentide võrdlusanalüüsis kaardistab töö autor mitmeid nii Eesti kui ka välismaa treeningriiete ettevõtteid, kus tuuakse välja, kaua nad on tegutsenud, milline on nende tootevalik, mis materjale nende treeningriided sisaldavad, milline on toodete hinnaklass ning kui suur oli 2021. aasta viimase kvartali või 2021. aasta käive. Peale konkurentide võrdlusanalüüsi tutvustatakse ka sihtrühma uuringu ehk ankeetküsitluse käigus saadud vastuseid.

Tegevusvaldkonna konkurentsi analüüsid on näha, et turule sisenejaid on olnud viimaste aastate jooksul aina rohkem. Seevastu on turule sisenemine lihtne kuid vajab tugevamat konkurentsieelist ning eristumist. Järgnevalt analüüsib töö autor Michael Porteri viie konkurentsijõu mudeli abil konkurentsi antud tegevusvaldkonnas.

Ettevõtete vaheline konkurentsi puhul on näha, et Eestis tegutseb neli treeningriiete ettevõtet ning nad on kõik alustanud hiljaaegu paar aastat tagasi ning ei oma seetõttu veel suurt tootevalikut ja tugevat turu osakaalu. Peale selle on ülemaailmselt mitmeid treeningriiete ettevõtteid, kes tegutsevad ülemaailmselt ning pakuvad otsest konkurentsi ka loodavale ettevõttele. Treeningriiete ettevõtete seas on ka pikaajalisi otseseid konkurente nagu näiteks Nike, Adidas või Reebok, kelle tooted ja kaubamärk on juba kõigile tuttavad ning mis on lihtsasti edasimüüdavad mitmetes spordipoodides. Samuti leidub treeningriideid odavamas hinnaklassis ka tavapärastes riidepoodides nagu näiteks H&M või Lindex, mis laiendab otseste konkurentide hulka veelgi rohkem.

Potentsiaalseid turule sisenejaid on tõenäoliselt palju, kuna turule sisenemine on lihtne ning on näha suurenenud populaarsust nii aktiivse eluviisi kui ka mitmete uute treeningriiete ettevõtjate turule tulekust. Turgu valitsevate kaubamärkide ja klientide lojaalsuse murdmiseks tuleb pakkuva vägagi eristuvat toodet, kulutada rohkem aega turundusele ning pakkuda ka seda, mida teised ettevõtted ei paku. Kapitalivajadus antud turule sisenemiseks on pigem väike ning seetõttu on ka rohkem turule sisenejaid. Uute ettevõtete turule tuleku oht on suur, kuna sisenemisbarjäärid on väikesed.

Konkureerivate ettevõtete treeningriiete asenduskaubaks on odavamad ning järeletehtud treeningriided, mis ei ole hea kvaliteediga ning on suurtes e-poodides lihtsasti kättesaadavad. Samuti võivad asenduskaupadeks olla ka muud igapäevariided, mis võivad sobida treeningriieteks. Samas tööstusharus olevad asenduskaubad võivad rahuldada odavamalt klientide vajadusi. Sellisel juhul võib klient valida odavama toote mujalt ning teiselt pakkujalt, mis vähendab ettevõtte kasumit.

Neljanda konkurentsijõu mudeli komponendiks on ostjad, kes saavad ettevõtte tegevust ja hinda mõjutada. Vastavalt sellele, mis on kliendi vajadus või soov vastavate toodete järgi, seda ka tuleb pakkuda. Ostjad saavad valida väga lihtsalt erinevate konkurentide vahel, kuna valikut on ning võivad teha oma otsuse nii hinna, disaini, kvaliteedi või mõne muu teguri põhjal. Nii langetavad ostjad hindu ning ettevõtte peab leidma sellel turul enda eelised, et ostja valiks nende tooteid. Ostjate mõjukuse maandamiseks jälgib loodava ettevõtte juht ka konkurentide tegevust, nende sotsiaalmeediat, tootevalikut, hindasid jne, et leida erinevad viisid, kuidas mõjutada omakorda enda ettevõtte tooteid eelistama.

Viimane Porteri konkurentsijõu mudeli komponendiks on tarnija mõjukus. Loodav ettevõtte hakkab tarnima ümbertöödeldud materjale Lätist. Tarnijad kehtestavad ise oma hinnad ning võivad ja otsustada, kas nad on hetkel saadaval või mitte. Sellest tulenevalt suhtleb ettevõtte juht varakult tarnijatega, otsib usaldusväärse tarnija ning lepib kokku aegsasti kuupäevad ning tarnimisele kuluva aja, et tarnitav toode jõuaks õigel ajal kohale ning ei segaks edasisi ettevõtte protsesse.

Peale alustatava projekti konkurentsieeliste kaardistamist ning üldise tegevusharu vaatlust, saab edasi analüüsida ka turul olevaid konkreetseid konkurente ja võrrelda nende erinevaid tegureid. Järgnevalt analüüsib töö autor 8 erinevat treeningriiete brändi: Peachlabel OÜ, Luminescence Collection (Lumily OÜ), Nathletics (Nathletics Sports OÜ), SHAKEN (SHAKEN OÜ), Stronger, Myprotein, ICIW (ICANIWILL AB) ja Gymshark.

Konkurentsi võrdlusanalüüsis võtab töö autor vaatluse alla just eelnevalt nimetatud treeningriideid tootvad ettevõtted, kuna pooled neist on Eesti ettevõtted ning omavad ka tootevaliku ja hinnastamise poole pealt erinevaid lähenemisi, mis annavad piisavalt hea ülevaate konkurentide erinevatest teguritest. Analüüsides Eesti treeningriideid tootvaid ettevõtteid, annab see töö autorile infot selle kohta, kuidas ka Eesti siseselt rohkem eristuda.

Tegelikkuses on olemas veelgi muid ning tuntumaid laiatarbekauba pakkujaid ja maailma brände nagu näiteks Nike või Adidas, kuid neid antud lõputöö raames käsitlusse ei võeta. Töö autor on kujutanud kokkuvõtlikult (vt lisa 3) eelnevalt välja toodud konkurentide asutamisaegu, nende tootevalikut, tootmisel kasutatavad materjalid, tootevaliku hinnaklasse ning 2021. aasta neljanda kvartali või 2021. aasta käivet.

Peachlabel on Eesti ettevõtte, mis on asutatud 2021. aastal ning mille 2021. aasta neljanda kvartali käive oli 63 018 eurot (Inforegister, 2022). Peachlabeli tootevaliku hulka kuuluvad retuusid, lühikesed treeningpüksid, spordirinnahoidjad, T-särgid, dressipluusid ning aksessuaaridena ka

veepudel, patsikummid ja sokid. Treeningriiete materjalidena kasutatakse nailonit, spandeksit, polüestrit, lükrat ning vähesel määral ka puuvilla. Toodete materjalisaldus koosneb kahest või enamast materjalist, mis tähendab, et neid pole hiljem võimalik ümber töödelda. Treeningriided jäävad hinnavahemikku 29–69 eurot. (Peachlabel, s.a.)

Luminescence Collection on samuti Eesti ettevõtte ning on asutatud 2020. aastal. Ettevõtte käive 2021. aasta neljandas kvartalis oli 55 997 eurot (Inforegister, 2022). Tootevalikust leiab nii retuuse, lühikesi pükse, pikkade ja lühikeste käiste pluuse, spordirinnahoidjaid kui ka retuuse, mis pole täielikult keha ümber. Toodete kirjelduses olevaid materjale ole välja toodud. Luminescence Collection pöörab tähelepanu sellele, et pakendid oleksid keskkonnasõbralikust materjalist. Treeningriided jäävad hinnavahemikku 24–69 eurot. (Luminescence Collection, s.a.) Toodete materjalisaldus koosneb kahest või enamast materjalist, mis tähendab, et neid pole hiljem võimalik ümber töödelda.

Nathletics Sports OÜ on Eesti treeningriideid pakkuv ettevõtte, kes alustas oma tegevust 2021. aastal, kuid mille käivet pole veel Inforegistris välja toodud (Inforegister, 2022). Tootevalik on veel väike, kuid siiski kuuluvad selle hulka retuused, pikkade käistega pluusid ning spordirinnahoidjad. Nathletics on oma lähenemiselt keskkonnasõbralik ning kasutab ümbertöödeldud materjale, milleks on ümbertöödeldud polüester, elastaan. Eelnevalt nimetatud kangad on GRS sertifikaadiga. Treeningriiete materjalidena kasutatakse ümbertöödeldud polüamiidi ja polüestrit Econyl® sertifikaadiga ning elastaani. Kangad on OEKO-TEX 100 sertifikaadiga. Treeningriided jäävad hinnavahemikku 32–69 eurot. (Nathletics Sports, 2022) Toodete materjalisaldus koosneb kahest või enamast materjalist, mis tähendab, et neid pole hiljem võimalik ümber töödelda. Kuid samas kasutab ettevõtte ümbertöödeldud materjale, mis näitab üles ka ettevõtte keskkonnasõbralikkust.

SHAKEN OÜ on hetkel analüüsitava seas neljas Eesti treeningriiete ettevõtte, mis on asutatud 2020. aastal ning mille 2021. aasta neljanda kvartali käive oli 801 eurot (Inforegister, 2022). Tootevaliku hulka kuuluvad retuused, lühikeste ja pikkade käistega pluusid naistele ning spordirinnahoidjad. Treeningriided sisaldavad materjalidena polüestrit, spandeksit, nailonit ning puuvilla. Toodete materjalisaldus koosneb kahest või enamast materjalist, mis tähendab, et neid pole hiljem võimalik ümber töödelda. Treeningriiete hinnad jäävad vahemikku 18–59 eurot. (Shaken, s.a.)

Stronger on Rootsi treeningriiete ettevõtte, mis on asutatud 2013. aastal (Crunchbase, n.d.). Stronger pakub võrreldes eelnevate ettevõtetega treeningriiete puhul suuremat valikuvõimalust ning tootevalikust leiab nii erksavärvilisi, mitmevärvilisi, pastelsetes toonides kui ka erinevate mustritega

retuuse ja lühikesi pükse, dressipluuse ja pükse, T-särke, jakke, pikkade käistega pluuse, seelikuid, kleite ning spordirinnahoidjaid. Stronger treeningriietel on suures hulgas erinevaid kollektsioone ning treeningriideid erineva otstarbe jaoks – kõrge vastupidavustreeningu jaoks, tennise spordiks, rannariieteks ja ka vabaaja riieteks jne. Seevastu on treeningriided tehtud kõik sünteetilisest materjalidest ehk polüestrist, modalist, elastaanist, viskoosist ja polüamiidist. Kasutatud on kohati ka ümbertöödeldud polüestrit. Treeningriided jäävad hinnavahemikku 29–89 eurot. (Stronger, s.a.)

Myprotein on 2004. aastal asutatud Suurbritannia ettevõtte, mille aastane tulu on orienteeruvalt 405,1 miljonit (Datanyze, n.d.). Tootevalik on eelmistega võrreldes kordades suurem. Pakuvad laias valikus treeningriideid nii naistele kui ka meestele. Erinevalt eelnevatele on tootevalikus juures ka aluspesu, vestid ja raseduseaegsed riided, toidulisandid, batoonid ja snäkid, vitamiinid, vegan tooted ning laias valikus aksessuaare nagu näiteks kotid, pudelid, toidu säilitusnõud, treeningvarustus, tõstmisvarustus, mütsid, kindad jne. Ettevõttel on mitmeid treeningriiete kollektsioone erinevateks otstarveteks, kus on näha erisusi nii värvivalikute kui ka disaini osas. Treeningriided on hinnavahemikus 14,99–58 eurot. (Myprotein, n.d.)

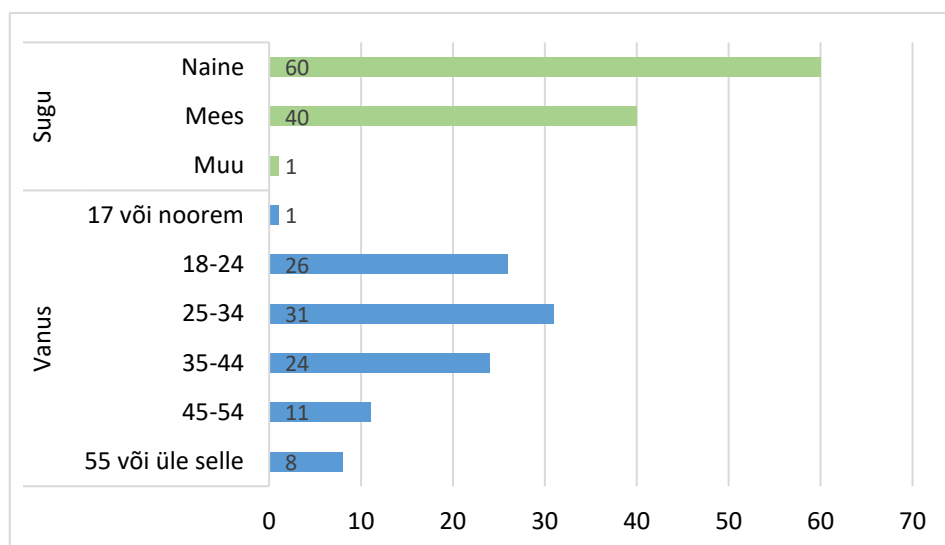
ICANIWILL ehk ICIW on asutatud 2015. aastal Rootsis, mille 2021. aasta käive oli neli miljonit (Rocketreach, n.d.). ICIW pakub treeningriideid nii naistele kui ka meestele ning paistab treeningriiete puhul silma eelkõige kvaliteetsete toodete ja mitmekülgse ning erksa värvivalikuga. Toodetes kasutatakse segatud materjalidena ümbertöödeldud nailonit ja polüestrit, tavalist polüestrit, spandeksit, polüamiidi ning puuvilla. Kogu treeningriiete tootevalik jääb hinnavahemikku 19–104 eurot, mis on eelmiste konkurentidega võrreldes kallima hinnaklassiga. (ICIW, n.d.)

Gymshark on Suurbritannia ettevõtte, mis on asutatud 2012. aastal ning mille 2021. aasta tulu oli koguni 425,9 miljonit (Growjo, n.d.). Gymshark pakub riideid nii naistele kui ka meestele. Tootevalik on lai, kuhu kuuluvad nii treeningpluused, retuused, lühikesed püksid, dressipluused- ja püksid, spordirinnahoidjad ning aluspesu. Peale treeningriiete on tootevaliku hulgas ka mitmeid aksessuaare: mütsid, joogipudelid, kotid, peapaelad, juuksekindad, treeningvarustus jne. Treeningriiete materjalina kasutatakse: polüestrit, lükoselli, elastaani ja nailonit. Treeningriided jäävad hinnavahemikku 18–65 eurot. (Gymshark, n.d.)

Konkurentsi võrdlusanalüüs andis hea ülevaate selle kohta, milline on konkurentide tootevalik, mis materjale nad treeningriietes kasutavad, milline on hinnastamise vahemik ning kui suur on nende käive. Järgnevalt toob töö autor välja ka ankeetküsitluse ehk sihtrühma uuringu käigus saadud

tulemused, mis annab vastuse sellele kui huvitatud on potentsiaalne sihtgrupp naturaalsest ümbertöödeldud tekstiilmaterjalist treeningriietest.

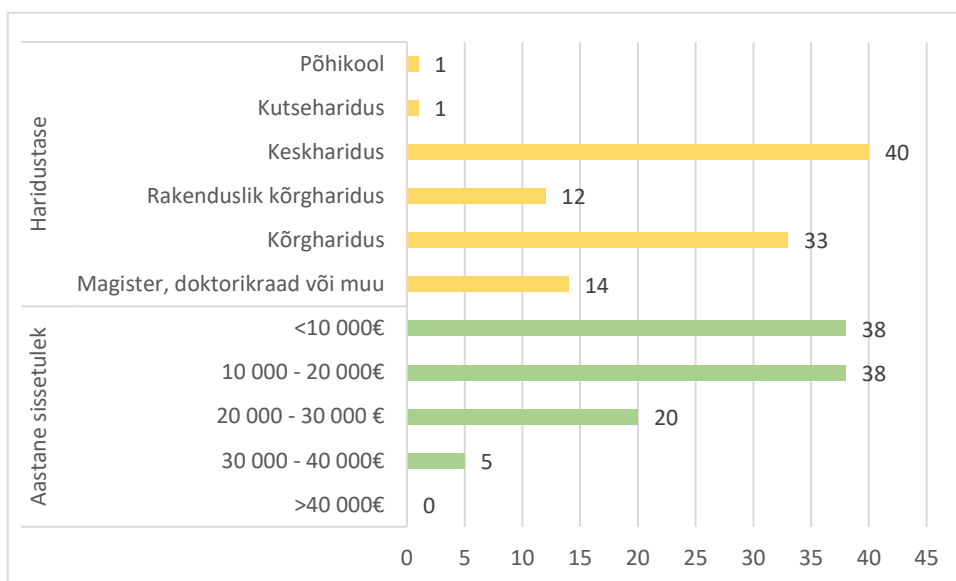
Sihtrühma uuringu käigus uuris töö autor ka seda, kes on sihtrühm, millised on sihtrühma ostuharjumused ning millises hinnavaheemikus nad tooteid ostaksid. Samuti andsid küsitluses osalenud teada, mis neile loodavate treeningriiete idee puhul meeldis ning mis ei meeldinud. Küsitluses osales 101 inimest. Järgnevalt on töö autor kujutanud küsitluses osalenute sotsiaaldemograafilised andmed soo ja vanuse lõikes (vt joonis 4):

Joonis 4. Küsitluses osalenute sotsiaaldemograafilised andmed (n=101)

Suurem hulk vastanutest ehk 60 inimest olid naised ning ülejäänud 40 mehed. Kõige enam oli vastanute hulgas 25–34 aastaseid, keda oli 31. Kõige vähem oli vastanuid vanusevahemikes nooremad kui 17 ning vanemad kui 55-aastased, kuna tõenäoliselt nooremad kui 17-aastased on vähem maksevõimelised ja ilma kindla sissetulekuta.

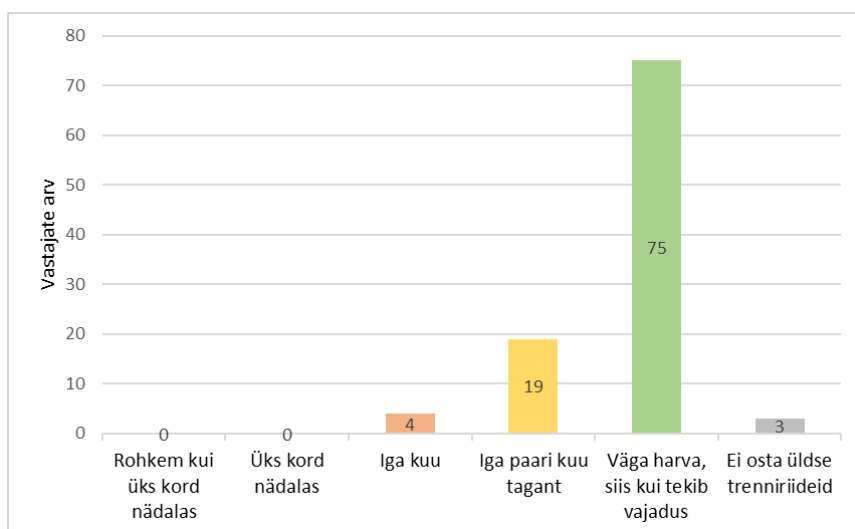
Joonisel 5 on kujutatud küsitluses osalenute sotsiaaldemograafilised andmed nende haridustaseme ja aastase sissetuleku vaates.

Joonis 5. Sotsiaaldemograafilised andmed haridustaseme ja aastase sissetuleku vaates (n=101)

Küsitlusest saadud vastustest on näha, et ligikaudu pooltest vastanutest ehk 40 inimest omavad keskharidust. Suurusjärgus teisel kohal on vastanute hulgas 33 inimest, kes on kõrgharidusega. Kõige vähem esines küsitluses vastanute hulgas inimesi põhikooli ja kutsekooli haridusega. Vastanute hulgas enim levinumad aastased sissetulekud jäävad vahemikku <10 000–20 000 eurot, millest 38 inimest olid <10 000 eurot aastase sissetulekuga ning ülejäänud 38 inimest 10 000–20 000€ aastase sissetulekuga. Ülejäänud vastanutest ehk 24 inimese aastased sissetulekud olid kõrgemad kui 20 000 eurot.

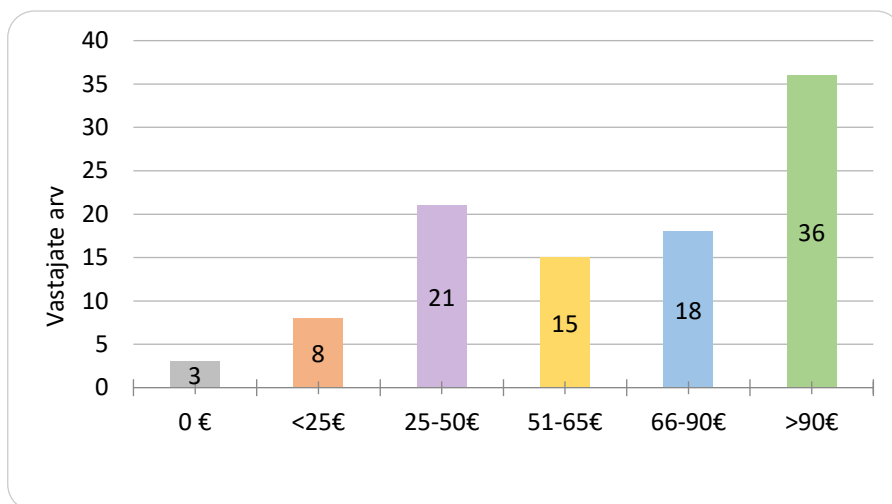
Järgnevalt on joonisel 6 näha ülevaadet sellest, millised on küsitluses osalenute treeningriiete ostuharjumused ning kui tihti nad treeningriideid soetavad.

Joonis 6. Küsitluses osalenute treeningriiete ostmise sagedus (n=101).

Valdav enamus ehk 75 inimest 101-st küsitlenutest vastasid, et ostavad treeningriideid väga harva ning siis kui selleks tekib vajadus. 19 inimest ostavad iga paari kuu tagant ning 4 inimest iga kuu. Saadud andmete põhjal võib järeldada, et inimesed ostavad treeningriideid harvemini ning kasutavad neid pikemalt.

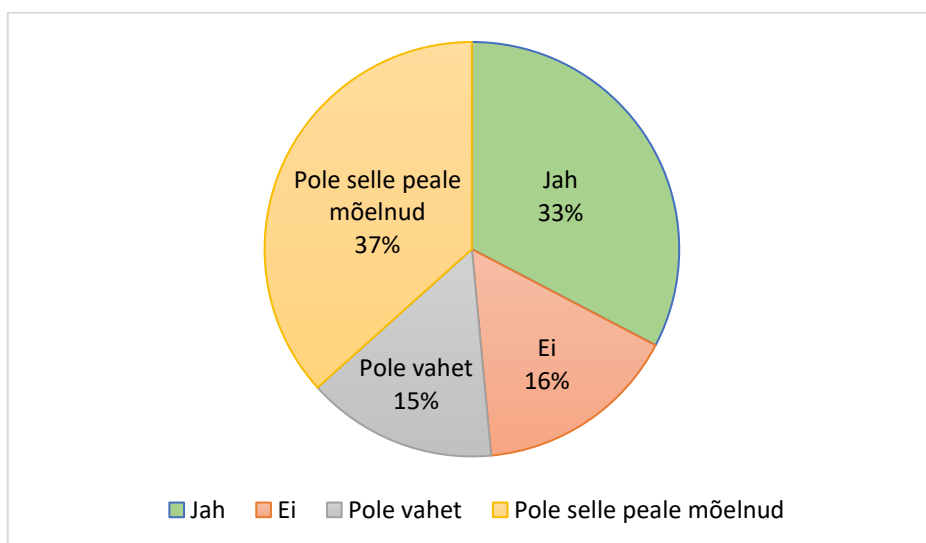
Joonis 7 annab ülevaate sellest kui palju kulutavad küsimustikule vastanud inimesed aastas orienteeruvalt treeningriiete.

Joonis 7. Rahaline maksumus, mis kulub küsitluses osalenutel orienteeruvalt aastas treeningriiete peale (n=101)

Tuginedes küsitluse tulemustele selgus, et suurem enamik ehk 36 inimest kulutavad aastas treeningriiete peale üle 90 euro. Sellest on võimalik omakorda täheldada seda, et nad kas ostavad mitmeid erinevaid riideid korraga või on nad nõus maksma kvaliteetsete treeningriiete eest ka rohkem. Peale selle kulutavad vastanutest 18 inimest treeningriiete eest aastas 66–90 eurot ning 21 inimest 25–50 eurot. Ülejäänud 8 inimest kulutavad treeningriiete aastas vähem kui 25 eurot ning kolm vastanutest ei osta ega kuluta treeningriiete üldse raha. Tulenevalt saadud andmetele võib järeldada, et inimesed on nõus maksma treeningriiete eest ka rohkem, kuna suur hulk vastanutest kulutavad treeningriiete aastas rohkem kui 50 eurot.

Järgnevalt annab töö autor ülevaate selle kohta kui paljud küsitluse vastanutest eelistaksid naturaalseid materjale ja kodumaist toodangut sünteetilistele materjalidele, juhul kui naturaalsest tekstiilmaterjalidest treeningriided on vähem venivamad või mitte nii suure värvivalikuga (vt joonis 8).

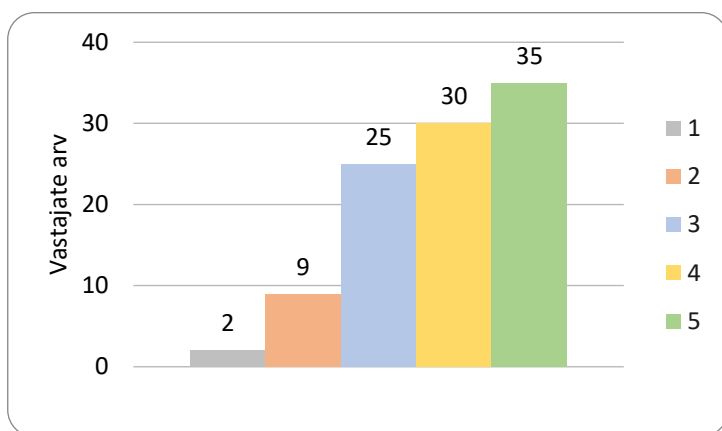
Joonis 8. Kas eelistate siiski naturaalseid materjale ja kodumaist toodangut sünteetilistele materjalidele kui naturaalsest tekstiilmaterjalidest treeningriided on vähem venivamad ning mitte nii suure värvivalikuga? (n=101)

37% vastanutest ehk 37 inimest 101-st on vastanud, et pole veel selle peale mõelnud, kas eelistavad naturaalseid materjale sünteetilistele materjalidele. Antud vastuse enamuse põhjuseks võib olla see, et nad pole niivõrd treeningriides olevatest sünteetilisest materjalidest ning nende mõjust nii keskkonnale ega tervisele mõelnud ning ei oska seetõttu anda ka antud küsimusele hinnangut.

33% vastanutest eelistavad kindlalt naturaalseid materjale sünteetilistele ning 15% vastanutest ei eelista naturaalseid materjale sünteetilistele. Need kes vastasid eitavad, soovivad tõenäoliselt soetada treeningriideid, mis on vastupidavad ja sobivamad ka intensiivsema treeningu puhul. Antud vastuse hulk tähendab, et tuleb mõelda ka selle peale, kuidas toota treeningriideid ümbertöödeldavast materjalist nii, et need on keskkonnale sõbralikud ning ümbertöödeldud materjalist.

Järgnev küsimus uuris treeningriiete tarbijaskonna sihtgrupilt kuivõrd on nad teadlikud sünteetiliste materjalide olemasolust treeningriides ning nende mõjust nii inimese tervisele kui ka keskkonnale. Küsitlusest saadud vastuste käigus selgus, et 34 inimest olid sünteetiliste materjalide olemasolust ja mõjust natuke kursis, 28 inimest polnud üldse teadlikud, 28 ülejäänud inimest olid enam-vähem teadlikud ning 11 vastanutest olid täielikult teadlikud.

Töö autor otsis läbi küsitluse vastust ka sellele kui atraktiivne on ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriiete tootmise idee vastanute hulgas 5 palli süsteemis. Tulemused kujunevad järgnevalt (vt joonis 9):

Joonis 9. Ümbertöödeldud materjalidest treeningriiete tootmise idee atraktiivsus 5 palli süsteemis küsitluses osalenute seas (n=101).

Küsimuse vastuste vaates on näha head trendi, kus on näha, et enamik vastanutest näeb ümbertöödeldud materjalidest treeningriideid atraktiivse ideena.

Töö autor leidis vastuse ka küsimusele, kas inimestel on vaja naturaalsest ümbertöödeldud materjalist treeningriideid. 66 inimest vastanutest vastasid, et inimestel on selliseid treeningriideid pigem vaja ning 21 leidsid, et selliseid riideid võiks kindlasti olla. Ülejäänud 12 inimest olid seisukohal, et loodavaid treeningriideid pole pigem vaja ning 2 inimest olid sisukohal, et selliseid treeningriideid pole vaja. Tulenevalt küsimuse vastusele võib kokkuvõtvalt öelda, et ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriiete idee on atraktiivne, kuid vajab materjali valiku ning oma omaduste poole pealt veel täiendusi.

Järgnevalt tutvustab autor kas ja kui palju on küsitluses osalenud nõus maksma järgnevate toodete eest: lühikeste ja pikkade käistega pluus, pikad treeningpüksid, lühikesed püksid, dressipluus ja dressipüksid (vt tabel 3).

Tabel 3. Ülevaade kui palju on küsitluses vastanud nõus maksma tabelis olevate treeningriiete eest (n=101)

	Pikad treening püksid	Lühemad treeningpüksid	Pikkade käistega treeningpluus	Lühikeste käistega treeningpluus	Dressipluus	Dressipüksid
Ei ole nõus	3	6	6	4	3	2
<25€	10	37	24	65	8	10
~30€	19	37	33	22	22	27
~40€	32	10	22	8	25	24
~45€	11	10	12	2	20	20
~55€	16	1	3	0	18	14

>60€	9	0	1	0	5	4
------	---	---	---	---	---	---

Tabelis 3 on toodud välja kõikide küsitluses osalenute vastused küsimusele: Kas ja kui palju oleksite nõus maksma järgmiste toodete eest: pikad treeningpüksid, lühemad treeningpüksid, pikkade käistega treeningpluus, lühikeste käistega treeningpluus, dressipluus ning dressipüksid. Küsitluses osalenutel oli võimalik hinnata kui palju oleksid nad nõus eelnevalt nimetatud treeningriiete eest maksma. Eelolevas tabelis on toodud välja kui palju vastajaid teatud hinna eest on nõus treeningriideid ostma.

Tuginedes küsitluses saadud andmetele selgus, et enim ollakse nõus maksma pikkade treeningpükste eest ~40 eurot, lühemate treeningpükste eest vähem kui 25 eurot või ~30 eurot, pikkade käistega treeningpluusi eest ~30 eurot, lühikeste käistega treeningpluusi eest <25 eurot, dressipluusi eest ~40 eurot ning dressipükste eest ~30 eurot. Samas leidis ka neid, kes on nõus treeningriiete eest maksma ka rohkem või vähem. Saadud tulemustel põhinevat tabelit kasutatakse hiljem tootehinna väljaselgitamisel.

Küsitlusest saadi vastus ka küsimusele (vt tabel 4): Kui tähtis on Teie jaoks treeningriiete puhul: mugavus, vastupidavus, naturaalne materjal, jätkusuutlikkus, disain ja hind?

Tabel 4. Küsitluses osalenute hinnang treeningriiete erinevate omaduste tähtsuse kohta (n=101)

	Mugavus	Vastupidavus	Naturaalne materjal	Jätkusuutlikus	Disain	Hind
Vähetähtis	1	1	21	8	8	3
Keskmise tähtsusega	1	7	37	32	21	21
Üpris tähtis	14	34	28	36	38	41
Väga tähtis	85	59	15	25	34	36

Tabelis 4 kujutatud küsimuse vastused näitavad, et kõige tähtsamaks peavad küsitluses osalenud treeningriiete puhul mugavust, vastupidavust ning hinda. Mugavust peavad treeningriiete puhul väga tähtsaks 85 inimest, vastupidavust 59 inimest ning hinda 36 inimest. Kõige vähetähtsamaks pidasid küsitluses osalenud inimesed naturaalsel materjalil, jätkusuutlikust ning mõnevõrra ka disaini.

Saadud tulemuste põhjal võib järeldada, et treeningriiete puhul on kõige tähtsam mugavus ning vastupidavus ning sellele vastav kvaliteedi ja hinna suhe. See tähendab omakorda ka seda, et loodavad treeningriided peavad olema oma omaduste poolest mugavad ning vastupidavad, kuna see on treeningriiete puhul tähtis. Saadud tulemused on töös järgnevalt vajalikud, et selgitada välja parim ümbertöödeldud treeningriiete materjal, mis sobib oma omadustelt treeningriieteks kõige rohkem.

Küsitluse käigus saadi ka küsitluses osalenute käest hinnang loodavate treeningriiete ideele. Küsitluse käigus küsiti, mis neile treeningriiete puhul meeldis või ei meeldinud ning mittekohustuslikult sai anda ka omapoolseid soovitusi või hinnanguid, mis omadused või tegurid võiksid nende arvates treeningriided veel paremaks muuta.

Esmalt toob töö autor välja, mis oli küsitluses osalenute seas kõige levinumad vastused, mis neile antud treeningriiete idee puhul meeldis.

Küsitluses osalenutele meeldib treeningriiete puhul enim:

- Ökoloogiline lähenemine, keskkonnahoid ja tekstiilmaterjalide ümbertöötlemine,
- Materjalide korduvkasutamise võimalus, kuna liiga paljud riideid jõuavad prügimäele,
- Keskkonnasõbralik, jätkusuutlik, taaskasutuse kontseptsioon,
- Nahasõbralikus, naturaalne materjal ning aitab kaasa suurele keskkonnaprobleemi lahendusele,
- Viib taaskasutamise mugavamaks, lihtsamaks ning inimestele vastuvõtlikumaks, kuna loodavad treeningriided on lisaks keskkonnasõbralikkusele kindlasti ka trendikad,
- Tegemist on tervisele ohutumate alternatiividega, kuna valdav osa tänapäeval turul pakutavatest treeningriietest,
- Hea viis kodumaise ettevõtluse elavdamiseks, uudne lähenemine probleemile, innovaatus,
- Kahjuliste ainete vabad riided on kindlasti olulised ja keskkonnale vähem kahjulikumad,
- See, et üldse ollakse valmis nii alternatiive leidma treeningmaailmas,
- Värvivalik väiksem, mis teeb valiku lihtsamaks.

Ankeetküsitluse käigus selgus, et vastanutele antud ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriiete idee meeldis ning näevad seda ka innovaatilise ideena, mis aitab lahendada ka keskkonna probleemi. Järgnevalt tutvustab töö autor ka küsitluses osalenute arvamust selles osas, mis neile loodavate treeningriiete idee puhul ei meeldinud.

Mõned mõtted sellest, mis küsitluses osalenute hulgas loodavate treeningriiete puhul ei meeldinud:

- Naturaalsed materjalid ei pruugi nii hästi venida kui sünteetilised materjalid,
- Vähe värvi/mustri valikut ja tõenäoliselt kõrgem hind,
- Ümbertöödeldud materjalist kangaste eluiga võib olla lühem,
- Naturaalsed materjalid ei pruugi olla intensiivsema treeningu ajal kõige mugavamad ja vastupidavamad,
- Naturaalne materjal vähesem elastne ja imab liiga palju niiskust,

- Tekstiili mugavus, hingavus ja higijuhtimine on küsitatav,
- Konkurents treeningriiete turul on juba niigi suur,
- Tundmatu tehnoloogia, ei tea kas ümbertöötlemine on keskkonnasõbralikum kui uue tootmine,
- Tundub liiga hea, et tõsi olla. Olen ammu otsinud trenniriideid, mis ei ole polüester.

Kõige enam tundsid küsitluses osalenud muret treeningriide materjali omaduste kohta ning kui sobilik on see intensiivsema treeningu jaoks. Lisaks eelnevale andsid küsitluses osalenud ka omalt poolt teada oma arvamustest ja mõtetest, kuidas saaks treeningriideid veel paremaks muuta.

Lisa 4 toob töö autor välja ka küsitluses osalenute ettepanekud ning ideed, kuidas muuta treeningriided veelgi paremaks.

Antud alapeatüki käigus selgus, et treeningriiete turu maastikul on mitmeid ettevõtteid, kes pakuvad nii väiksemas kui ka suuremas tootevalikud treeningriideid või muud treeninguga seotud varustust. Ettevõtted loovad ka mitmeid erinevaid kollektsioone vastavalt erinevatele spordialadele või otstarvetele. Küll aga on näha, et treeningriided sisaldavad peamiselt sünteetilisi ning omavahel segatud materjale, mis tähendab, et neid pole võimalik omakorda ümber töödelda ning need jõuavad oma riide eluea poolest kiiremini olmeprügi hulka.

Sihtrühma uuringu ehk küsitluste käigus saadud vastustest selgus, et treeningriided on inimestele siiski atraktiivsed, kuna tegu on innovaatilise, nahasõbraliku, keskkonnasõbraliku ja huvitava ideega. Küll aga toodi välja, et naturaalsest materjalidest treeningriideid ei pruugi olla materjalina treeninguks kõige sobivamad. Seetõttu kaalub lõputöö autor treeningriiete tootmiseks peale naturaalse materjalidele ka sünteetiliste ümbertöödeldud materjalide kasutamist, et näha milliste teiste materjalidega on võimalik veel treeningriideid toota, nii et see oleks keskkonnale sõbralik ning omaks ümbertöötlemisel võimalikult vähest mõju keskkonnale. Küsitlusest saadud tulemused olid väga väärtuslikud, kuna saadi teada, mis hinnavahemikus inimesed treeningriideid ostaksid, millised on nende arvates kõige tähtsamad treeningriiete omadused ning kui huvitatud nad antud ideest on. Samuti saadi ka mõtteid tulevikus treeningriiete disaini ja tootevaliku osas.

2.3. Loodavate treeningriiete tooteanalüüs

Järgnevas alapeatükis analüüsitakse, mis omadused on treeningriiete puhul tähtsad ning mis tekstiilmaterjalid on nii oma omaduste kui ka keskkonnamõju poolest kõige kasulikumad. Eelnevas alapeatükis sai töö autor mõningat infot selle kohta, milliseid treeningriiete omadusi peavad inimesed

tähtsaks. Kuid selles alapeatükis toob töö autor toob vaatluse alla nii kaks naturaalselt materjali kui ka kaks ümbertöödeldud sünteetilist materjali.

Tooteanalüüsi eesmärk on näha, millised materjalid tuleb tootmisel kindlasti välistada ning millised sobivad oma omaduste poolest treeningriieteks kõige paremini. Samuti analüüsitakse ka seda kui keskkonna- ja nahasõbralikud on materjalid. Samuti toob töö autor välja ka ettevõtte tegevusest kaasnevad keskkondlikud ja sotsiaalsed mõjud ning erinevad kulud, mis kaasnevad treeningriiete tootmise ning ettevõtte tegutsemisega.

Treeningriiete tootmisel kasutatakse peamiselt sünteetilisi materjale. Polüester on treeningriiete kasutamiseks enim kasutatud materjal. Teised levinud materjalid treeningriietes on polüamiid, polüpropeen, akrüül ja elastaan. (Shisboo, 2005, lk 364) Väidetakse, et naturaalsed tekstiilmaterjalid nagu näiteks vill või puuvill ei ole ainukese materjalina treeningriiete jaoks oma omaduste poolest sobivad, kuid neid on võimalik kasutada koos sünteetilise materjaliga või treeningriide välimise külje materjalina (Petrulis, 2004).

Treeningriide tootmiseks valitud riide materjal on kõige efektiivsem tegur, mis määrab lõppkokkuvõttes treeningriide mugavuse. Riide kiu tüübid mõjutavad treeningriiete omadusi, milleks on: tugevus, vastupidavus, elastsus, läige, värvitavus, niiskuse- ja soojusjuhtimine ning kulumiskindlus – ehk kõik kiudude ja nende lõpptoodete füüsikalised ja keemilised omadused. (Ravandi & Valizadeh, 2011, lk 459)

Funktsionaalne treeningriietus on disainitud ja toodetud vastavalt kasutaja sooritusvõimete või treeningaktiivsuse tingimustele. Seetõttu tähendab treeningriiete loomise protsess vastupidiselt tavariiete tootmisest kõigepealt kasutajaspetsiifiliste nõuetega tutvumist, ehk millised on vastavalt nende tehtavale treeningule parimad treeningriiete omadused. (Gupta, 2011) Seega madalama efektiivsuse treeningu ning intensiivsema treeningu jaoks võivad sobida erinevad treeningriided.

Sünteetilisest materjalist treeningriided näitavad paremat jõudlust nii naha temperatuuri hoidmisel kui ka treenimisel mugavustunde tekitamisel (Roberts, Waller & Caine, 2007). Samuti on sünteetiline materjal võrreldes puuvillase materjaliga peale treeningut kiirema taastumise ja kuivamisega, mis ei jäta materjali naha vastas tugevalt niiskeks ning ei tekita värinaid (Brazaitis, Kammandulis, Skurvyadas & Daniuseviciut, 2010).

Järgnevalt toob autor välja kahe erineva sünteetilise ja naturaalse materjali omadused, et näha milline on nende sobivus treeningriiete materjalideks.

Esmalt toob töö autor vaatluse alla kõige sagedasemalt kasutatava treeningriiete materjali polüestri. On täheldatud, et polüestri niiskusjuhtimine on olnud kaubanduslikes spordirõivastes kõrgem, mis on kootud profileeritud polüestriga ning millel on ka kõrgem hõõgniidi kujutegur. (Manshania & Das, 2013)

Teine levinud sünteetiline materjal treeningriietes on polüamiidid, mis on laialdaselt kasutatav termoplastne polümeer. Polüamiidide peamised kasutusala on tekstiilitööstuses kasutatavad kiud, köied, hambaharjad, sõidukite tehnilised osad ja hammasrattad. (Da Silva & Wiebeck, 2020) Polüamiididel on teiste materjalide ees mitmeid eeliseid: soojusjuhtivuse stabiilsus, keemiline vastupidavus, madal viskoossus enne kõvenemist, ning parem materjali liikuvus. (Singh *et al.*, 2017, lk 409–422).

Kuid pärast piiratud arvu kordi ümbertöötlemisi ei saa polüamiide enam kasutada, kuna nende omadused ei säili. Euroopas 2018. aastal toodetud 61,8 miljonist tonnist plastist moodustas umbes miljon tonni polüamiide. (PlasticEurope, 2019) Sellest tulenevalt tuleb leida viise ja lahendusi, kuidas ka polüamiide ümbertöödeldud materjalina rohkem kasutama hakata, et ka neid materjale ringlusesse võtta.

Puuvill on suhteliselt tugev ning on märjana 30% tugevam. Kuid seevastu on puuvilla vastupidavus nädalaste vesiniksidemete tõttu väga madal, põhjustades lagunemist ja sagedast kortsumist. Puuvilla võib teiste materjalidega segada, et parandada puuvilla niiskuse imendumist ja värvitavuse parandamiseks. Täielikult puuvillasest lõngast valmistatud kangad tõmbuvad kokku, eriti kui neid töödeldakse kuumas vees. Puuvilla elastne taastumine on umbes 75% 2-5% venitusest. Kiu värvus jääb valge ja kollase vahele ning seda hinnatakse ka peegelduvuse järgi. (Kadolph, 2007, lk 47)

On leitud, et puuvilla ei soovitata kasutada aluskihina riietes, kuna see imab ja hoiab niiskust. Märjad riided kleepuvad naha külge, põhjustades omakorda ebamugavust. (Sule, Sarkar & Bardhan, 2004, lk 123–129) Kuna taaskasutatud puuvillakiud on lühikesed, on vaja ringlusse võetud puuvillakiud segada polüesterkiududega, et anda lõngale tugevust ja hõlbustada ketramist. Taaskasutatud puuvillakiudude segamine polüesterkiududega vähendab ka kudumise või kudumise käigus tekkiva kiukärbse hulka. (Yuksekkaya *et al.*, 2016)

Taaskasutatud materjali kasutamine ümbertöötlemisel on igati soovitatav ja väga hea kuid mitme materjali omavaheline segamine pole jätkusuutlik, kuna sellist materjali pole võimalik enam hiljem ümber töödelda. Madala vastupidavuse ning tugeva niiskuse imendumise tõttu ei pruugi puuvill oma omaduste poolest intensiivse treeningu jaoks sobida.

Bambust kasutatakse naturaalse materjalina aluspesus, hügieenitoodetes ja sanitaartoodetes, mittekootud kangastes ja kodusisustuses (Tyagim, Bhattacharaya & Kherdekar, 2011, lk 47–52). Bambuse tekstiilmaterjalide seas on näha turul suurenevat nõudlust, kuna bambus on oma olemuselt antibakteriaalne, biolagunev, suure niiskuse neeldumisvõimega, pehme ja UV-kaitsevõimega (Majumdar *et al.*, 2011). Bambus on keskkonnasõbralik taastuv materjal, kiiresti kasvav, lagundatav ning ei eelda kasvamiseks ka suurt haritavat maad (Yueping *et al.*, 2009, lk 334–343).

Samuti on bambus ka sileda kiuga, mis kortsus vähem ning vajab värvimisel vähem värvainet kui puuvillane materjal, kuna need imavad värvaine paremini ja kiiremini kätte ning saavutavad ka erksama värvi (Sekerden, 2011, lk 47–52). Bambuse kui tekstiilmaterjali peamine tugevus on mugavus. Bambus omab kangana mitmeid häid omadusi: hea soojus- ja niiskusjuhtimine ning hingav materjal, mis on riietatud keha termilise mugavuse jaoks kriitilised. (Chidambaram, Govind & Venkataraman, 2011)

Treeningriideid testitud uuringu käigus selgus, et treeningriided, mille proov sisaldas 100% polüesterkiude, näitas sportlastel paremat füsioloogilist reaktsiooni ja jõudlust võrreldes kahe teise kangatüübiga, milleks oli puuvill ning segatud materjal, mis sisaldas puuvilla ning polüestrit. Polüestrist treeningriie oli parema niiskusjuhtimisega, mis väljendus parema niiskusjuhtivuses ja madalamas soojusjuhtivuses, mis toetavad keha temperatuuriregulatsiooni. Parema niiskusjuhtimine suurendas sportlaste kardiorespiratoorset vormi ja jõudlust. (Hassan, 2012)

Ning need, kes kasutasid uuringus spordirõivastena 100% puuvillakiust valmistatud treeningriideid, siis neil ilmnemiseid niiskusjuhtimise osas mõned puudujäägid. Kuigi high imendub hästi, püsib see keha lähedal, tekitades ebameeldiva tunde ehk teisisõnu termilise ebamugavustunde. High läbiimibunud kangas kaotab soojusisolatsiooni, mis toob kaasa nn treeningjärgse külmavärina. Teisest küljest viivad 100% polüestriga treeningriided high kiiresti ja tõhusalt kehast eemale, kuna selle suhteline veeauru läbilaskvus oli kõrgem kui kahel teisel proovil. Lisaks on sellel madalaim soojusjuhtivus, soojusneelduvus ja kõrgem soojusdifuusiivsus. (Hassan, 2012)

Ümbertöödeldud polüester on küll sünteetiline materjal, kuid omab peale ümbertöötlemist hulgaliselt vähem keemilisi aineid. Samuti on sünteetilise materjali kasutamine treeningriietes nende omaduste poolest vältimatu, ning seega valiti treeningriideks kõige vähem keskkonda reostav sünteetiline materjal.

Loodav ettevõtte hakkab kasutama ümbertöödeldud naturaalseid või sünteetilisi materjale. Kuna alustava projekti üheks oluliseks eesmärgiks on tekitada oma tegevusega ka positiivseid keskkonna-

ning sotsiaalseid mõjusid, siis toob töö autor järgnevalt välja ka alustava projekti keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud. Järgnevalt kirjeldab töö autor (vt tabel 5) ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriiete mõju keskkonnale.

Tabel 5. Alustada projekti tegevusega kaasnevad keskkonnamõjud

Tegevus	Keskkonnamõju tagajärg
Kasutatakse ümbertöödeldud tekstiilmaterjale	Ümbertöödeldud materjalide kasutamine vähendab materjalide juurde tootmist, hoiab keskkonda ning edendab ringmajandust
Kasutatakse enamjaolt naturaalseid kuid vähesel määral ka sünteetilisi materjale	Ümbertöödeldud naturaalse materjalide ümbertöötlemine ja selle ringlus vähendab veereostust
Kasutatakse treeningriietes korraga vaid ühte materjali	Nii on võimalik seda hiljem taas ümber töödelda
Õmmeldakse ja toodetakse Eestis	Väheneb transpordist tulenev keskkonnakahju
Materjal saadakse Lätist või internetilehekülgedelt	Materjal tuleb lähedamalt, mistõttu vähendab see transpordist tulevat keskkonnakahju

Lõputöö teoreetilises osas selgus, et kõige keskkonnasõbralikum on toota rõivaid ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest, kuna see vähendab omakorda uute tekstiilmaterjalide tootmist, hoiab olemasolevaid loodusvarasid, reostab tunduvalt vähem keskkonda ning edendab ka ringmajandust. Ankeetküsitluse käigus selgus, et naturaalse treeningriiete materjalide kohta on mõningaid kaheldavaid arvamusi nende materjalide omaduste ja vastupidavuse suhtes kui neid kasutatakse intensiivsema treeningu puhul.

Seega uuris töö autor tooteanalüüsi käigus lisaks naturaalsele materjalidele ka sünteetilisi ümbertöödeldud tekstiilmaterjale, mille tulemusena selgus, et naturaalsed ümbertöödeldud materjalid ei ole oma omaduste poolest intensiivse treeningu jaoks kõige sobivad. Seetõttu hakatakse treeningriiete tootmisel kasutama nii ümbertöödeldud naturaalseid kui ka sünteetilisi materjale, kuna teoreetilises osas selgus, et ümbertöödeldud polüester on peale ümbertöötlemist nii keskkonnale kui ka inimestele vähem kahjulikum, kuna ümber töödeldes eraldub tekstiilmaterjalist enamik keemilisi aineid, mis pole enam inimesele kandmiseks nii kahjulikud ning kasutatakse ära ka olemasolevat plastikut, mis jõuab muidu olmeprügi hulka. Samuti aitab tekstiilmaterjalide ümbertöötlemine ja selle ringlus vähendada ka veereostust ning muid tootmisega kaasnevaid keskkonnamõjusid.

Samuti leiti ka töö teoreetilises osas, et kõige keskkonnasõbralikum on toota treeningriideid korraga ainult ühest materjalist, mis tähendab, et neid on võimalik ka hiljem ümber töödelda kui treeningriided ei sisalda mitut erinevat materjali korraga. Lõputöö autor uuris erinevaid treeningriiete tootmise ja õmblemise võimalusi, ning leiti, et keskkonnaalaselt on kõige otstarbekam õmmelda

treeningriideid Eestis, mis vähendab transpordist tulenevaid keskkonnakulusid kui tootmine toimuks Aasias või mujal riigis.

Treeningriiete materjalide leidmiseks viis töö autor läbi veebiuuringu, mille käigus leiti, et algselt hakatakse 1-2 korda aastas tellima treeningriiete tekstiilmaterjale Alibaba kodulehelt. Tekstiilmaterjale ei tellita mitu korda aastas, mis vähendab samuti transpordist tulenevat keskkonnamõju. Kuid hiljem uuritakse võimalikke materjalide soetamise võimalusi ka lähemalt ehk Läti tekstiilmaterjale tootvatest ettevõtetest, et vähendada keskkonnamõjusid veelgi. Eelnevale tuginedes annab töö autor ülevaate ka kõige otsesematest sotsiaalmõjudest (vt tabel 6), mis ettevõtte tegevusega kaasnevad.

Tabel 6. Alustava projekti tegevusega kaasnevad sotsiaalsed mõjud

Sisend	Sotsiaalmõju
Luuakse minimaalselt 7 töökohta	Piirkonda jääb maksutulu
Ettevõtte annab oma suure panuse keskkonna hoidmiseks	Väheneb olmeprügi hulk ja keskkonna saastamine
Tõstetakse teadlikkust riiete materjalide ja keskkonnamõjude kohta	Ostetakse teadlikumalt keskkonnasõbralikke riideid, mis vähendab uutest materjalidest riiete juurde tootmist
Kasutatakse naturaalseid tekstiilmaterjale	Naturaalsed materjalid hoiavad inimeste tervist ja ka keskkonda, kuna ei sisalda keemilisi aineid

Sotsiaalsete mõjude koha pealt saab öelda, et projekti alustamisel luuakse viie aasta jooksul minimaalselt seitse töökohta, tõstab inimeste hulgas teadlikkust nii keskkonna hoidmise kui ka tekstiilmaterjalide sisalduse kui ka keskkonnamõjude kohta.

Luuakse seitse töökohta, mille hulka kuuluvad nii osalise- kui ka täistööajaga töötajad. Töötajatena värvatakse projekti tegevusse kaks pakendajat, disainer, turundusspetsialist, kaks müügispetsialisti Eesti ja Skandinaavia turule ning e-poe haldur. Kuna peaaegu, et kõikide eelnevalt nimetatud bruto töötasu on erinev, siis toob töö autor välja 2021. aasta neljanda kvartali seisu täistööaja bruto töötasu, mille põhjal on näha, kui suur osa sellest läheb maksutuluks ning riigile.

2021. aasta neljanda kvartali seisuga on täistööajale kuuluv keskmine brutotöötasu 1553 eurot (Statistikaamet, 2021). Lõputöö autor arvestab alustatava projekti viienda tegutsemisaasta töötajate palgakulu, kuna siis on ettevõttes juba rohkem juba rohkem töötajaid ning ka riigile laekub sellest tulenevalt rohkem maksutulu. Pakendajate keskmiseks palgaks loeb töö autor 40% keskmisest brutotöötasust, kuna pakendajad asuvad tööle osalise tööajaga, disaineri keskmiseks palgaks 80%, turundusspetsialisti palgaks 100%, müügispetsialistide palgaks 120% ning e-poe halduri palgaks

100% keskmisest brutotöötasust. Tuginedes eelnevale maksab ettevõtte viiendal tegevusaastal maksutulu kokku 28 937,1 eurot.

Tulenevalt tooteanalüüsile ning teooria osa käsitlesele selgus, et kõige keskkonnasõbralikum on toota treeningriideid enamjaolt naturaalsest materjalist, mis hoiab omakorda inimeste tervist ja keskkonda, kuna sünteetilistes materjalides on keemilisi aineid, mis võivad põhjustada mitmete haiguste riski. Kasutatakse ka ümbertöödeldud materjale, mis ei sisalda enam peale ümber töötlemist suures koguses keemilisi ained, mistõttu on need ka kandmisel nahasõbralikumad. Loodav ettevõtte tõstab inimeste hulgas teadlikkust selle kohta, millised on tekstiilmaterjalide sisaldused ning kuidas nende tootmine ning kandmine toob kahju keskkonnale või tervisele.

Tooteanalüüsi käigus erinevaid materjale analüüsides jõudis töö autor järeldusele, et ainuüksi naturaalseid materjale kasutades parimate omadustega kõiki treeningriideid hetkel toota pole võimalik. Töö autor võtab treeningriiete tootmiseks kasutusele nii ümbertöödeldud puuvilla, bambuse kui ka polüestri. Tulenevalt puuvilla ja bambuse omadusele, on neid võimalik kasutada treeningriietena nõrgema intensiivsuse treeningu jaoks või vabaaja riietuseks kuid mitte iga treeningriide tootmiseks.

Loodav ettevõtte hakkab tootma treeningriideid, mis koosnevad ümbertöödeldud bambusest, puuvillast ja polüestrist. Uute riide juurde tootmine uuest materjalist omab keskkonnale suurt mõju ning seetõttu alustatakse materjalide täielikku ümbertöötlemist ning nende taaskasutamist. Tekstiilmaterjale hakatakse kasutama treeningriietes vastavalt treeningu intensiivsusele ja riide otstarbele. Naturaalseid materjale hakatakse kasutama vabaaja riietena ning nõrgema efektiivsuse treeningu puhul.

2.4. Finantsprognoos ja finantssuhtarvude analüüs

Finantsprognoosi koostamiseks kogus töö autor teenusepakkujalt hinnapakumisi ning otsis infot internetilehekülgedelt, et saada teada, palju maksavad materjalid, pakendid, õblemisteenuse hind ning kõik muud kulud, mis ettevõtte tegevusega kaasnevad. Samuti leidis töö autor erinevate treeningriiete oma-ja müügihinna, finantsprognoosi, millest tulenevalt leiab töö autor ka omakapitali rentaabluse (ROE), varade rentaabluse (ROA) ja investeringute tootluse (ROI) finantssuhtarvud.

Antud alapeatükis käsitletavat orienteeruvad kulud annavad lõputöö autorile vajalikku infot toodete hinna kujundamiseks ja ka hilisema finantsprognoosi koostamiseks, et saada vastus elluviidava idee

teostatavuse kohta. Antud peatükis tutvustab töö autor ka projekti ajakava, mis sisaldab erinevaid tegevusi enne ja peale ettevõtte käivitamist ajalisel lõikes ning viib läbi ka riskianalüüsi.

Treeningriiete õmblemiskulu hindade selgitamiseks küsis töö autor õmblemisteenust pakkuvatelt Eesti ettevõtetelt hinnapakumisi, mille tulemusena selgus kui palju maksab ühe treeningriide õmblemine kui tellitakse 100 ühikut korraga. Järgnevalt tutvustab töö autor erinevate treeningriiete õmblemishindasid (vt tabel 7):

Tabel 7. Treeningriiete õmblemisteenuse maksumus

Treeningriiete õmblemine (1tk hind € eeldusel, et ostetakse 100tk või rohkem korraga)	Pikad treeningpüksid – 5€
	Lühikesed treeningpüksid – 5€
	T-särk – 6€
	Pikkade käistega treeningpluus – 6€
	Dressipluus – 10€
	Dressipüksid – 10€
	Spordirinnahoidja – 10€

Eelnevalt kujutatud tabelis on näha õmblusteenuse maksumust, kui tellida treeningriideid vähemalt 100 ühikut korraga. Saadud õmblemisteenuse hindasid kasutakse järgnevalt töös oma-ja müügihinna leidmisel ning samuti ka finantsprognosides.

Töö auto uuris internetilehekülgedelt ka sobivate materjalide hindasid ning materjalide tarnimise transpordikulu. Järgnevas tabelis (vt tabel 8) olevaid materjale hakatakse treeningriiete toomisel kasutama ning seega omab ka nende maksumus suurt mõju oma-ja müügihinna kujunemisel.

Tabel 8. Treeningriiete materjalide hinnad ja transpordikulu

Treeningriiete materjali meetri hind	Puuvill – 1,95€/m, 100 meetri hind 195€
	Bambus – 4,22€/m, 80 meetri hind 337,6€
	Polüester – 2,15€/m, 100 meetri hind 215€
Transport	40€, tellides kaks korda aastas 80€

Treeningriiete ümbertöödeldud tekstiilmaterjalid saadakse Alibaba internetileheküljelt, kes müüb valmisolevaid tekstiilmaterjale.

Treeningriiete materjalide hindade teada saamiseks otsis töö autor infot Alibaba kodulehelt, mille andmetel maksab ümbertöödeldud polüesteri tekstiilmaterjali meetrihind 2,15 eurot ning tellides 100 meetrit kangast 215 eurot (LES027 Hot...,n.d.). OEKO-TEX Standard sertifikaadiga ümbertöödeldud bambuse tekstiilmaterjali meetrihind on 4,22 eurot, mille 80 meetri kanga hind on 337,6 eurot. Ümbertöödeldud puuvilla tekstiilmaterjali meetrihind on 1,95 eurot, mille 100 meetri hind on 195 eurot. Tekstiilmaterjalide ja pakendite tarnimisele lisandub ka kohale toimetuse tasu,

mille hind on orienteeruvalt 80 eurot aastas. Täpseid transpordikuluseid kodulehel pole välja toodud. Transpordihind võib veel muutuda olenevalt sellest, mis hinna hulgimüüja määrab. (40s 100%..., *n.d.*)

Toodete pakendamiseks leidis töö autor ka sobivad pakendid ning nende hinnad. Pakendeid soetatakse Alibabast ning tellitakse korraga 1000 pakendit, mille maksumus on kokku $0,0096\text{€} \times 1000 = 9,6$ eurot, millele lisandub transport. (Biodegradable logo..., *n.d.*)

Tööjõuna kasutatakse sisseostetud teenusena raamatupidamisteenust ja disainerit. Raamatupidaja igakuine tasu on 69 eurot, mis sisaldab 80 kulukirjet ning ühe töötaja palgaarvestust (Trikato, *s.a.*). Rõivadisaineri sisse ostetava teenuse hind on kuus orienteeruvalt 30 eurot.

Saadud andmete põhjal leiab töö autor erinevate treeningriiete oma-ja müügihinnad (vt lisa 6) tuginedes erinevatele kuludele, materjali- ja transpordikulule ning toodetava koguse hulgale. Kirja on pandud ka õblemiskulu ühe treeningriide kohta. Olemasolevate andmete põhjal leiti toote hind nii käibemaksuga kui ka käibemaksuta, mille põhjal leiti ühe toote pealt teenitav kasum.

Toote omahinna kujunemisel on näha, et materjalikulu ning õblemise tasu mõjutavad kõige enam toote hinda. Ühe toote pealt teenitav kasum on kõige väiksem õhukesest materjalist vabaaja dressipükstel ja pikkade käistega vabaaja pluusil ning spordirinnahoidjal, mille teenitavad kasumid ühe ühiku kohta jäävad vahemikku 2,5-5,12 eurot. Teenitava kasumi tõmbab alla kõrgem materjali hind ning kallim õblemisteenuse hind. Seevastu on näha, et ülejäänud treeningriided omavad ühe toote kohta kõrgemat kasumit. Leides alternatiive, kuidas alandada materjali hindu ning õblemisteenuse tasu, annab see võimaluse ka jääda rohkem kasumisse ning alandada toote omahinda sellele tasemele, millele see jäi sihtrühma uuringu käigus saadud tulemustel.

Töö autor koostas EASi isegeneeruvate finantsproгноoside käigus finantsproгноosi nelja aasta lõikes (vt lisa 8-11). Nelja aasta lõikelisest finantsproгноosist on näha, et kõige suuremad kulud on toore ja materjalil ning ostuteenustel. Toore ja materjali alla läheb kogu treeningriiete kulu materjal ning ostuteenuste hulka kuuluvad õmblusteenus, sisse ostetud teenusena disainer ning raamatupidaja. Puhaskasum moodustab neljanda aasta lõpuks alla poole müügitulust, mis tähendab seda, et oleks otstarbekas kuluseid vähendada. Esimesel kahel tegevusaastal töötab ettevõttes ettevõtteomanik ning maksab oma miinimumpalka. Kolmandal aastal liitub töötajana juurde ka poole kohaga turundaja.

Kassavoost on näha, et alguses paneb ettevõtte looja omakapitalina sisse 5000 eurot ning ka 6000 eurot, mis tuleb Töötukassa poolt saadud starditoetusest. Peale äriplaani kirjutamist on võimalik taotleda ettevõtte käivitamiseks toetust Töötukassalt, mille maksimaalne toetusmäär on 6000 eurot (Töötukassa, n.d.). Toetusi pakuvad ka EAS ning Riigi Tugiteenuste Keskusest (RTK), kus on starditoetuse ülempiir kuni 15 000 eurot. (RTK, n.d.)

Loodud finantsprognosidest on näha, et müügitulu on nelja aasta jooksul järk-järgult pidevalt tõusmas. Kõige suuremat müügitulu tõusu on näha 2023. ja 2024. aastavahelises müügitulu tõusus. Finantsprognos näitab väikest kasvu ka puhaskasumi osas, kuna toodete müük on olnud aastate vältel järjepidevas tõusus. Kaubad, toore, materjal ja teenused moodustavad peaaegu pool müügitulust, mistõttu on mõistlik kulutusi kärpida ning leida muid odavamaid alternatiive. Kuid sellegi poolest on näha, et kulusid kärpides ning uusi tooteid turule tuues on võimalik näha ka edaspidiselt puhaskasumi tõusus positiivset trendi.

Järgnevalt teeb töö autor finantsprognosi põhjal ka ROE, ROA ning ROI finantssuhtarvude analüüsid, et näha, kas loodava ettevõtte idee on finantsilises mõttes teostatav või mitte.

Omakapitali rentaablus kujuneb vastavalt finantsprognosi andmetele järgnevalt:

$$ROE = \frac{31\,505,91}{97\,784} = 0,32 = 32\%$$

1 omakapitali investeeritud euro tekitab 32 senti kasumit. ROE tulemust võib pidada rahuldavaks alates 12%-st, mis tähendab, et loodava ettevõtte 78% ROA näitab, et investering on väga tasuv.

Statistikaameti 2020. aasta andmete põhjal on omakapitali rentaabluse keskmine protsent rõivaste tootmise valdkonnas 5,82%, mis tähendab, et see jääb alla rahuldava piiri (Statistikaamet, 2020). Loodava ettevõtte omakapitali rentaablus jääb tugevalt üle tegevusvaldkonna keskmise omakapitali rentaabluse.

Järgnevalt leiab töö autor loodava ettevõtte 2026. aasta varade rentaabluse ehk ROA, mis mõõdab ettevõtte varadesse tehtud investeeringute tasuvust.

$$ROA = \frac{31\,505,91}{97\,784} = 0,32 = 32\%$$

1 varasse investeeritud euro tekitab 32 senti puhaskasumit. ROA-d võib pidada 10% juures rahuldavaks, mis tähendab, et 32% näitab loodava ettevõtte tegevuses väga head tulemust.

Statistikaameti 2020. aasta andmete põhjal on varade puhasrentaabluse keskmine protsent rõivaste tootmise valdkonnas 4,08%, mis tähendab, et see jääb alla rahuldava piiri (Statistikaamet, 2020). Loodava ettevõtte omakapitali rentaablus jääb tugevalt üle tegevusvaldkonna keskmise omakapitali rentaabluse.

Ning viimasena analüüsib autor ka ROI finantssuhtarvu, mis on üks olulisemaid finantssuhtarve ning näitab investeeringutasuvust.

$$ROI = \frac{31\,505,91}{500} = 63,01 = 6301\%$$

ROI-d võib pidada alates 10%-st rahuldavaks. Seega on investeering väga tasuv, kuna loodava ettevõtte ROI on 6301%.

Kõik analüüsitud finantssuhtarvud näitasid väga positiivseid tulemusi, mis näitavad, et kõik investeeringud nii varade kui ka omakapitali poolelt on väga tasuvad.

Töö autor koostab teostatavusuuringu ning ettevõtte käivitamise kohta ka ajakava Gantti diagrammina (vt lisa 7), mis kujutab nii ettevõtte käivitamisele eelnevaid kui ka järgnevaid tegevusi ning nendele tegevustele kuluvat aega.

Loodud ajakava järgi toimub ettevõtte käivitaminine 2023. aasta alguses, millele eelnevad ettevalmistavad tegevused – äriidee genereerimine, teostatavusuuring, sihtrühma uuring, läbirääkimised teenusepakujatega, äriplaani kirjutamine, ettevõtlustoetuse taotlemine ning kodulehe loomine. Ettevalmistusperiood on põhjalik ning annab tugeva aluse ettevõtte käivitamiseks. 2023. aasta jaanuaris toimub ettevõtte käivitaminine, mille järgselt tellitakse materjalid ja pakendid, luuakse sotsiaalmeediakanalid ning kolmandal ettevõtte tegevuskuul ehk märtsis toimub esimene müük.

Töö autor koostas riskianalüüsi (vt lisa 5), mis annab ülevaate erinevatest võimalikult esinevatest riskidest, nende esinemise tõenäosusest ja mõjususest ning neile rakenduvatest vastumeetmetest. Kõige enam võivad riskid tegelikkuses väljenduda materjalide transpordi hinnatõus, materjalide tarne hilinemises või selles, et ettevõtte ei saa ettevõtlustoetust. Eelnevate riskide esinemise tõenäosus on 70-80%. Suureks riskiks võib olla ka see, et õmblejad ei tee oma tööd kvaliteetselt ning ei pea tähtaegadest kinni või materjalide hinnad tõusevad veelgi.

2.5. Järeldused ja ettepanekud ettevõtte teostamiseks

Tulenevalt teostatavusuuringu analüüside tulemustele selgitab töö autor tuginedes teoreetilises osas käsitletud TELOS akronüümile ning Baron ja Shane (2008) poolt saadud infole välja, kas kõik järgnevad teostatavusuuringu valdkonnad annavad projekti teostamiseks positiivse vastuse: toote/teenuse analüüs, turu analüüs, konkurentsianalüüs, finantsaspektide analüüs ning ajaline teostatavus. Projekti täielikuks teostatavuseks peavad andma kõik valdkonnad positiivse vastuse. Projekti teostatavust kirjeldab töö autor järgnevalt.

Teostatavusuuringu algne plaan oli luua treeningriided ainult naturaalsest materjalist. Tooteanalüüsi käigus selgus, et ainuüksi naturaalsed materjalid ei sobi oma omaduste poolest iga treeningu jaoks, kuna nad ei ole nii niiskus- ja soojusjuhtivad ning võivad tänu tugevale niiskusimavusele tekitada treeningu vältel ebamugavustunnet, mis pärsib treeningut.

Sellest tulenevalt analüüsis töö autor ka ümbertöödeldud sünteetilisi materjale polüestrit ja polüamiidi, et näha kas ka neid on võimalik treeningriides keskkonnasõbraliku alternatiivina kasutada. Analüüsi tulemustena selgus, et ümbertöödeldud polüester on treeningriiete jaoks kõige sobivam ning näitas ka teatud uuringutes palju paremaid füüsilisi omadusi kui puuvill.

Saadud andmetele tuginedes hakatakse treeningriiete ning vabaaja riide puhul kasutama nii naturaalseid kui ka sünteetilisi materjale vastavalt treeningu intensiivsusele ning otstarbele. Materjalidena hakatakse kasutama ümbertöödeldud puuvilla, bambust ning polüestrit. Sünteetiliste materjalide seast valiti polüester, kuna on täheldatud, et peale ümbertöötlemist eraldub polüestrist suurem hulk keemilisi aineid, mis ei ole enam kandes inimesele nii ohtlikud.

Tooteanalüüsi osa annab teostatavusuuringu ühe osana positiivse vastuse, kuna treeningriiete materjalideks leiti tekstiilmaterjalid, mis omavad keskkonnale kõige vähem mõju, aitavad hoida keskkonda ning edendavad ringmajandust, mille tulemusena jõuab vähem tekstiilmaterjale olmeprügi hulka.

Teise teostatavusuuringu osana viidi turuanalüüsi jaoks läbi sihtrühma uuring, kus analüüsiti, kuivõrd on inimesed huvitatud ümbertöödeldud naturaalsest materjalist treeningriiete ideest, palju on nad nõus maksma teatud treeningriiete eest, ning mis neile treeningriiete idee puhul meeldis või ei meeldinud. Turuanalüüsi puhul selgus, et treeningriiete idee oli atraktiivne 101-st inimesest 65-le, kes määrasid idee atraktiivsuse 5 palli skaalal 4-5 vahele.

Ülejäänud, kes vastasid idee atraktiivsuse mõnevõrra madalamalt, omasid naturaalsest materjalidest treeningriiete puhul mõningaid kahtlusi, et kas need on piisavalt sobilikud intensiivsema treeningu jaoks. Sellest vaatamata, on näha, et suurem osa vastanutest näeb loodavate treeningriiete ideed atraktiivseks. Ning kuna treeningriideid hakatakse osaliselt tootma ka ümbertöödeldud polüestrist, siis saab öelda, et ettevõtte saab pakkuda treeningriideid ka nendele, kes polnud naturaalsest materjalidest nii vaimustuses. Seetõttu saab lugeda teostatavusuuringu tooteanalüüsi osa positiivseks ning teostatavaks.

Kolmanda teostatavusuuringu osana käsitles töö autor töös konkurentsi võrdlusanalüüsi, mida toetas ka M. Porteri viie konkurentsijõu mudel. Konkurentsi võrdlusanalüüsist selgus, et suur osa treeningriiete tootjatest kasutavad sünteetilisi ning omavahel segatud materjale. Vähesed kasutavad ümbertöödeldud materjale ning veel vähem naturaalseid tekstiilmaterjale.

Aastatega on turule tulnud aina rohkem treeningriiete tootjaid kuid seevastu saab öelda, et enamus tootjate treeningriietest ei ole nii nahasõbralikud ega ka keskkonnasõbralikud ning jätavad oma tegevusega keskkonnale suurema jälje. Sellest tulenevalt saab öelda, et naturaalsest tekstiilmaterjalidest treeningriiete turuosamäär on veel väike, ning leiab kindlasti kasutust ja värskest hetkel olemasolevasse valikusse.

Teostatavusuuringu neljanda osana viis töö autor läbi finantsproгноosi ning sellest tulenevalt ka finantsanalüüsi, kus käsitleti erinevaid finantssuhtarve, et näha projekti finantsilist teostatavust. Finantsproгноosis on näha aastate vältel järkjärgulist kasvu, mis on positiivne. Kui soovitakse neljanda aasta järel tõsta tootevalikut veelgi ning laiendada ka Skandinaavia riikidesse, siis tõusevad näitajad kindlasti veelgi. Kõik finantssuhtarvud ROE, ROA ning ROI näitasid projekti teostamiseks positiivseid tulemusi nii varade, omakapitali kui ka investeeringu tasuvuse osas. Finantssuhtarve võrreldi Statistikaameti tegevusalade keskmisega, mille tulemusel leiti, et projekt on teostatav ka finantsaspektide poolest.

Teostatavusuuringu kohaselt analüüsiti ka ajalist teostatavust. Ettevõtte käivitamiseks koostati kindel ajakava, mis sisaldab tegevusi nii enne kui ka peale ettevõtte käivitamist. Tegevustele kuluvat aega on hinnatud realselt ja kriitiliselt nii, et kõikide tegevuste jaoks piisavalt aeg, mille tulemusena jõutakse lõppkokkuvõttes tähtaegselt ettevõtte loomiseni ning esimese müüginäidise jõudmiseni. Seetõttu saab ka loodava ettevõtte käivitamise ajakava teostatavusuuringuna positiivse vastuse, kuna on näha, et tegevused on süstemaatiliselt ajaliselt läbi mõeldud.

Eelneva jutu kokkuvõtmiseks kujutab ettevõtte teostatavusuuringu osade analüüsi tulemusi kokkuvõtvalt (vt tabel 9):

Tabel 9. Hinnangud teostatavusuuringu valdkondade teostatavusele

Teostatavusuuringu osa	Hinnang teostatavusele
Tooteanalüüs	Teostatav - leiti materjalid, mis on treeningriiete tootmiseks nii keskkonna- kui ka nahasõbralikkuse suhtes sobivad
Sihtrühma uuring	Teostatav - suurem osa küsitluses osalenutest (65 inimest 101-st peab loodavate treeningriiete ideed atraktiivseks ning näeb ettevõtet potentsiaalikana, kuna pakub uut ja tõhusamat keskkonnasõbralikumat lähenemist
Konkurentide võrdlusanalüüs	Teostatav - turul tegutseb väheseid ettevõtteid, kes kasutavad ümbertöödeldud naturaalseid või muid materjale treeningriietes. Treeningriietes kasutatakse segatud materjale, mis omavad mõju keskkonnale. Loodaval ettevõttel on tänu keskkonnasõbralikule vaatele koht turusegmenendis
Finantsiline teostatavus	Teostatav - finantsproгноos näitas nelja aasta vältel järkjärgulist kasvu ning kõik finantssuhtarvud ROE, ROA ja ROI andsid positiivse tulemuse
Ajaline teostatavus	Teostatav - ajakava tegevused on loodud süsteemselt, tegevustele kuluvat aega on kujutatud realistlikult, mis aitab jõuda tähtaegselt ettevõtte käivitamiseni

Kõik teostatavusuuringu valdkonnad andsid teostatava ning positiivse vastuse kuid küll aga soovitab töö autor veel erinevaid projekti osasid muuta, et projekt tooks tulevikus rohkem kasumit ning selle oleks veelgi keskkonnasõbralikum. Edasiste ettepanekutena toob töö autor välja, et treeningriiete tootmisel võiks hakata kasutama tekstiilmaterjalidena ümbertöödeldud puuvilla, bambust ja polüestrit.

Kuna tooteanalüüsist selgus, et naturaalsed materjalid ei sobi intensiivsema treeningu jaoks, siis hakatakse erandina kasutama ka ümbertöödeldud polüestrit, mis on ümbertöötlemise tulemusena siiski keskkonnasõbralikum ja nahasõbralikum kui tavaline polüester uue materjalina. Nii on võimalik lisada tootevaliku hulka treeningriideid ka intensiivsema treeningu jaoks, mis laiendab tootevalikut.

Sihtrühma uuringu käigus selgus, et suurem osa vastanutest peab loodavate treeningriiete ideed atraktiivseks. Sihtrühma uuringust selgus, et pikkade treeningpükste eest ollakse nõus maksma enim ~40 eurot, lühikeste treeningpükste eest <25–30 eurot, pikkade käistega treeningpluusi eest ~30 eurot, lühikeste käistega treeningpluusi eest <25–30 eurot, dressipluusi eest ~30–45 eurot ning dressipükste eest ~30–40 eurot. Võttes arvesse ka konkurentsi võrdlusanalüüsi käigus saadud tulemusi ning konkurentide toodete hinnastamist, kujundati toodete hinnad vastavalt sellele.

Töö autor teeb ettepaneku määrata pikkade treeningpükste tükihinnaks algselt 49 eurot, lühikeste treeningpükste hinnaks 34 eurot, pikkade käistega treeningpluusi hinnaks 39 eurot, lühikeste käistega treeningpluusi hinnaks 29 eurot, dressipluusi hinnaks 43 eurot, dressipükste hinnaks 41 eurot, spordirinnahoidja hinnaks 29 eurot, õhemate vabaaja pükste hinnaks 32 eurot ning vabaaja pikkade käistega pluusi hinnaks 30 eurot. Treeningriiete lõppmaksumused on veidi kõrgemad kui sihtrühma uuringu käigus saadud tulemused, kuna toote oma-ja müügihinna leidmisel selgus, et toote omahind on tulenevalt suurtele õmblemis- ja materjalide kulule kõrge, siis tuli natuke hinda tõsta, et saavutada toodete müügist ka piisavalt kasumit.

Edasiste ettepanekutena soovib töö autor lisada tootevalikusse kindlasti ka meeste treeningriideid, kuna konkurentsi võrdlusanalüüsist selgus, et ükski Eesti treeningriideid tootev ettevõtte ei paku meeste treeningriideid. Samuti selgus sihtrühma uuringu ankeetküsitlusest, et meeste treeningriiete hulka võiks lisada eraldi kategooriana ka eraldi kulturismi riided, kuna kulturism on Eestis harrastatavuselt teine spordiala. Seega võib tulevikus kaaluda ka sellise tootekategooria loomist. Lõputöö autor soovib ka üleüldist tootevalikut tulevikus laiendada, lisades juurde erinevaid aksessuaare nagu näiteks joogipudeleid, treeningmatte, treeningpäevikuid jne.

Lõputöö tulemusena selgus, et treeningriiete idee on teostatav. Küll aga vajab idee vähesel määral ka muutmist ning kulude langetamist kuid on siiski teostatav, kuna kõik teostatavusuuringu osad andsid positiivse ning teostatava vastuse. Lõputöö autor teeb ettepaneku kaardistada odavamaid ning sama kvaliteetseid materjale ning õmblemisteenuse pakkujad Eestist või selle lähedusest, et vähendada toote omahinda, mis aitab tuua ühe treeningriide kohta kõrgemat kasumit. Treeningriiete materjalide keskkonnasõbralikkusse osas veendumiseks soovib töö autor teha enne ettevõtte käivitamist ka suuremat vaatlust ostetavate materjalide toomise ning nende materjali sisalduse kohta, et saada nende keskkonnasõbralikkuse kohta täielikku ülevaadet.

KOKKUVÕTE

Antud lõputöö koostamine oli ajendatud suuresti teadmisest, et tänapäeval on ülemaailmselt probleemne teema üleliigne riiete tarbimine, nende tootmine ning sellest tulenev mõju nii keskkonnale kui ka inimestele endile. Kiirõivatööstus ning muu tekstiilmaterjalide tootmine uutest materjalidest jätab keskkonnale maha suure jälje. On väheseid ettevõtteid, kes kasutavad ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest riideid. Niiviisi tekitatakse uutest tekstiilmaterjalidest riideid tooteks aina suuremat vee-ja energiareostust, suurendavad olmeprügi hulka vähendavad ka looduressursside hulka.

Antud lõputöö raames uuris töö autor, kas ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriiete ettevõtte on teostatav või mitte. Samuti seadis lõputöö autor uurimisülesanneteks anda ülevaadet teostatavusuuringu olemusest, tuua välja loodava treeningriiete tootmisettevõtte loomisest tulenev keskkondlik ja sotsiaalne mõju, tutvustada teostatavusuuringu olemust ja selle protsesse, leida loodava ettevõtte strateegilised valikud, tutvustada äriideed ning analüüsida teostatavusuuringu käigus saadud tulemusi. Peale teostatavusuuringu tulemuste analüüsi, tegi lõputöö autor ka järeldused ning ettepanekud ettevõtte teostamiseks või mitteteostamiseks.

Teostatavusuuringu käigus analüüsitavaks äriideeks oli hakata tootma treeningriideid ümbertöödeldud naturaalsest tekstiilmaterjalidest, mis aitab omakorda edendada ringmajandust, aitab vähendada tekstiilmaterjalidest olmeprügi hulka ning hoiab ka keskkonda. Teostatavusuuringu käigus viis töö autor läbi sihtrühma uuringu, konkurentide võrdlusanalüüsi, tooteanalüüsi, tootmisvõimaluste uuringu, riskianalüüsi ning finantsprognoosi, mille põhjal tegi töö autor ka suhtarvude analüüsi. Sihtrühma uuringu tulemusest selgus, et enamikule vastanute hulgast on ümbertöödeldud materjalidest treeningriiete idee atraktiivne, kuid materjal ei tundu olevat just kõige vastupidavam ning kõrgema intensiivsuse treeningu jaoks kõige sobivam.

Konkurentide võrdlusanalüüsist selgus, et väga vähesed kasutavad ümbertöödeldud tekstiilmaterjale ning keskkonnasõbralikku lähenemist. Tooteanalüüsist selgus, et naturaalsed materjalid pole

treeningriiete jaoks oma omaduste poolest kõige efektiivsemad. Tooteanalüüsi käigus analüüsiti erinevaid materjale, mille tulemusena selgus, et treeningriiete tootmiseks sobivad kõige enam ümbertöödeldud polüester, puuvill ja bambus. Naturaalseid materjale hakatakse kasutama madalama intensiivsusega treeningu jaoks ning vaba aja riiete materjalidena ning ümbertöödeldud polüestrit treeningriietes, mis oleksid vastupidavad ka intensiivsema treeningu jaoks.

Tuginedes teostatavusuuringu tulemustele ja finantsproгноosi tulemustele saab öelda, et loodav ettevõtte on iga teostatavusuuringu valdkonna poolt teostatav. Küll aga tuleb teha muudatusi ettevõtte kulutuste osas, kuna materjal ning treeningriiete õmblemine on Eestis kallid ning seetõttu tuleb leida neile odavamad, sama kvaliteetsed ning keskkonnasõbralikud alternatiivid.

VIIDATUD ALLIKAD

- Abou-Zeid, A., Bushraa, A., Ezzat, M. (2007). Overview of Feasibility Study Procedures for Public Construction Projects in Arab Countries. *Journal of King Abdulaziz University-Engineering Science* 18(1), 19–34.
- Allen, L., Cohen, M., J., Abelson, D., Miller, B. (2012, January). Fossil Fuels and Water Quality, in Gleick. *The World's Water*, Island Press, 73.
- Alibaba. (n.d.). 40s 100% bamboo fiber single jersey fabric 180gsm bamboo knit fabric for loungewear. https://www.alibaba.com/product-detail/40s-100-bamboo-fiber-single-jersey_62211199396.html
- Alibaba. (n.d.). Biodegradable logo clothing packaging courier mailing bag custom logo. https://www.alibaba.com/product-detail/Packaging-Bag-Biodegradable-Logo-Clothing-Packaging_1600477146927.html?spm=a2700.galleryofferlist.normal_offer.d_title.510122bcHhSrMD&s=p
- Alibaba. (n.d.). LES027 Hot sales 260T sportswear recycled fabric polyester spandex fabric. https://www.alibaba.com/product-detail/Sportswear-Recycled-Fabric-Polyester-Stretch-Fabric_1600315015212.html?spm=a2700.galleryofferlist.normal_offer.d_title.1bd37a104vE5hQ&s=p
- Alibaba. (n.d.). Recycled cotton single jersey solid knit fabric spandex textile suppliers GRS RCS eco friendly fabric. https://www.alibaba.com/product-detail/Fabric-Cotton-Cotton-Fabric-Recycled-Cotton_62533893891.html?spm=a2700.galleryofferlist.normal_offer.d_title.772a18acCkutgY&s=p
- Audu, A., M. (2014). The Impact of Feasibility Study in Enhancing Growth and Development of Business Organisations in Nigeria. *IOSR Journal of Business and Management*, 16(6), 36. DOI:10.9790/487X-16613238
- Duarte, A., A., Kok, S. (2018). Adapting through learning and knowledge acquisition: the cases of four global family firms. *Journal of Family Business Management*, 8(3), 274–292. <https://doi.org/10.1108/JFBM->

01-2018-0005

- European Commission. (2020). A new Circular Economy Action Plan for a cleaner and more competitive Europe. <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1583933814386&uri=COM:2020:98:FIN>
- Baghai, M., Smit, S., Viguerie, S., P. (2007, May). The granularity of growth, *McKinsey Quarterly*, 2.
- Baptista, R., Preto, M., T. (2010). Long-term effects of new firm formation by type of start-up, *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 11(4), 382–402. DOI: 10.1504/IJESB.2010.036293
- Baron, R.A., Shane, S.A. (2008) *Entrepreneurship a process perspective*. 2nd edition. *Mason: Thomson Higher Education*.
- Bartolome, L., Imran, M., Cho, B., G., Al-Masry, W., A., Kim, H., D. (2012). Recent Developments in the Chemical Recycling of PET. *Material Recycling Trends and Perspectives*, 68. DOI:10.5772/33800
- Berry, G.R. (2017). Feasibility analysis for the new venture non-profit enterprise. *New England Journal of Entrepreneurship*, 20 (2), 52–70.
- Barringer, B.B., Gresock, A.R. (2008). Formalizing the front-end of the entrepreneurial process using the stage-gate model as a guide. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 15(2), 289–303. <https://doi.org/10.1108/NEJE-08-2019-0036>
- Barringer, B. R., Ireland, R. D. (2012). *Entrepreneurship successfully launching new ventures*. 4th edition. *Harlow: Pearson Education Limited*.
- Bickerdyke, I. Lattimore, R. and Madge, A. (2000). Business Failure and Change: An Australian Perspective. Canberra, Productivity Commission Research Paper.
- Boje, D., M. (1991). The storytelling organization: A study of story performance in an office-supply firm. *Administrative science quarterly*, 106–126.
- Boucher, J., Friot, D. (2017). Primary Microplastics in the Oceans: a Global Evaluation of Sources. IUCN, Gland, Switzerland, <https://doi.org/10.2305/IUCN.CH.2017.01>.
- Bradley, C. (2018, February). When doing strategy, make yourself an outsider.
- Bradley, C., Hirt, M., Smit, S. (2018, April). Eight shifts that will take your strategy into high gear. *McKinsey Quarterly*,
- Brazaitis, M., Kammandulis, S., Skurvadas, A., Daniuseviciut, L. (2010). *Appl Ergonomics*, 42, 46.

- Bridgwater, A., V. (1995). The technical and economic feasibility of biomass gasification for power generation. *Fuel*, 74(5), 631–653.
- Brodley, J., F. (1975). Industrial Deconcentration and Legal Feasibility: The Efficiencies Defense. *Journal of Economic Issues*, 9(2), 365–380.
- Bukhari, M., A., Carrasco-Gallego, R., Ponce-Cueto, E. (2018). Developing a national programme for textiles and clothing recovery. *Waste Management Resources*, 36, 322–323.
- Chavan, R., B. (2014). Environmental Sustainability through Textile Recycling. *Journal of Textile Science & Engineering*, S2(007), 1. DOI: 10.4172/2165-8064.S2-007
- Chidambaram, P., Govind, R., Chadramouli, V., K. (2011, December). The Effect of Loop Length and Yarn Linear Density on the Thermal Properties of Bamboo Knitted Fabric. *Autex Research Journal*, 11(4), 102–105.
- Coad, A., Frankish, J., S., Roberts, R., G., Storey, D., J. (2016), Predicting new venture survival and growth: does the fog lift? *Small Business Economics*, 47 (1), 217–241.
<https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2012.06.002>
- Cooper, R. G. (2008). Perspective: The StageGate Idea-to-Launch Process – Update, What’s New and NexGen Systems. *Journal of Product Innovation Management* 25(3), 213–232.
- Cooper, R., G. and Kleinschmidt, E. J. (2007), Winning Businesses in Product Development: The Critical Success Factors. *Research Technology Management* 50(3), 52–66.
- Crunchbase. (n.d.). Stronger. <https://www.crunchbase.com/organization/stronger>
- Da Silva, D., J., Wiebeck, H. (2020). Current options for characterizing, sorting, and recycling polymeric waste. 36, 284–303.
- Datanyze. (n.d.). Myprotein. <https://www.datanyze.com/companies/myprotein/346014274>
- Dobbs, Michael, E. (2014). Guidelines for applying Porter's five forces framework: a set of industry analysis templates. *Competitiveness Review*, 24 (1), 32–45.
- Doley, S., Borauh, R., R., Konwar, M. (2020). Study on Awareness of Consumers about Dye Related Problems. *International Journal of Current Microbiology and Applied Sciences*, 9 (12), 1172–1173. <https://doi.org/10.20546/ijcmas.2020.912.142>
- Downey, J. (2007). Strategic Analysis Tools – Topic Gateway Series. 34, 16.
http://www.cimaglobal.com/Documents/ImportedDocuments/cid_tg_strategic_analysis_tools_nov07.pdf
- EMTAK. (2008). EMTAK 2008 SELGITAVAD MÄRKUSED.
https://www.rik.ee/sites/www.rik.ee/files/elfinder/article_files/EMTAK%202008_0.pdf.

- Environmental Audit Committee. (2019). Fixing Fashion: Clothing Consumption and Sustainability.
<https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmenvaud/1952/1952.pdf>.
- EC (European Council). (2017). Circular Economy in Practice-Reducing Textile Waste.
<https://ec.europa.eu/easme/en/news/circular-economy-practice-reducing-textile-waste>
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv. (2008). *Euroopa Liidu Teataja*, 30.05.2018. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/et/TXT/?uri=CELEX:32018L0851>
- Euroopa Parlament. (2022). ELi meetmed ringmajanduse saavutamiseks aastaks 2050.
<https://www.europarl.europa.eu/news/et/headlines/society/20210128STO96607/eli-meetmed-ringmajanduse-saavutamiseks-aastaks-2050>
- Fahey, F. (1999). Competitors: Outwitting, Outmaneuvering, and Outperforming. New York: John Wiley & Sons.
- Fletcher, Kate. 2014. Sustainable Fashion and Textiles. London and New York: Routledge, 51.
- Gao, X., Chen, L., Sun, B., Liu, Y. (2017). Employing SWOT analysis and normal cloud model for water resource sustainable utilization assessment and strategy development. *Sustainability*, 9 (1439). <https://doi.org/10.3390/su9081439>.
- Gofton, L. (1997). Business Market Research. *London, Kogan Page*.
- Gray, S. (2017, December). Mapping Clothing Impacts in Europe: the environmental cost. *WRAP*, 26. <http://www.ecap.eu.com/wp-content/uploads/2018/07/Mapping-clothing-impacts-in-Europe.pdf>
- Growjo. (n.d.). Gymshark Revenue and Competitors.
<https://growjo.com/company/Gymshark#revenue-financials>
- Gupta, D. (2011). Design and engineering of functional clothing. *Indian Journal of Fibre and Textile Research*, 36(4), 327–335.
- Hall, J. A. (2010). *Information Technology Auditing*. Cengage Learning.
<http://www.microlinkcolleges.net/elib/files/undergraduate/AccountingandFinance/IT%20Auditing.pdf>
- Hassan, M., Qashqary, K., Hassan, H., Shady, E., Alansary, M. (2012, June). Influence of Sportswear Fabric Properties on the Health and Performance of Athletes. <file:///C:/Users/mai-l/Downloads/2012-4-82--.pdf>
- Hossain, L., Sarker, S., K., Khan, M., S. (2018, June). Evaluation of Present and Future Wastewater Impacts of Textile Dyeing Industries in Bangladesh. *Environmental development*, 26, 23–33.

- Huisman, J., P. (2011). An Industry Analysis Using Porter's Five Forces Framework. *Ontario Universities Analysis*, 41 (3), 3–58.
- ICIW. (n.d.). <https://www.iciw.com/>
- Industrievereinigung Chemiefaser. (n.d.). Worldwide production volume of chemical and textile fibers from 1975 to 2017 (in 1,000 metric tons). In Statista - The Statistics Portal. <https://www.statista.com/statistics/263154/worldwide-production-volume-of-textilefibers-since-1975/>
- Inforegister. (2022). PEACHLABEL OÜ. <https://www.inforegister.ee/16159375-PEACHLABEL-OU>
- Inforegister. (2022). LUMILY OÜ. <https://www.inforegister.ee/16077814-LUMILY-OU>
- Inforegister. (2022). Nathletics Sports OÜ. <https://www.inforegister.ee/16176405-NATHLETIC-SPORTS-OU>
- Inforegister. (2022). SHAKEN OÜ. <https://www.inforegister.ee/14558088-MBP-CONSULT-O%C3%9C>
- Jambeck, J., R., Geyer, R., Wilcox, C., Siegler, T., R., Perryman, M., Andrady, A., Narayan, R., and Law, K., L. (2015, February 13). Plastic waste inputs from land into the ocean. *Science* 347, 768. <https://doi.org/10.1126/science.1260352>
- JATS (Jäätmearuandluse infosüsteem. (2020). 2020. a jäätmete käitlus tekkepõhise nimistu järgi. https://jats.keskkonnainfo.ee/failid/2020_1_ewc.pdf
- Kant, R. (2012, 14 January). Textile Dyeing Industry an Environmental Hazard. *Natural Science*, 4 (1), 23. doi:10.4236/ns.2012.41004
- Kampf, R., Majerčák, P., Švagr, P. (2016). Primjena Break-Even Point analize. *Naše more*, 63(3), 126-128. DOI: 10.17818/NM/2016/SI9
- Klink, R., R., Athaide, G., A. (2006). An illustration of potential sources of concept-test error. *Journal of Product Innovation Management*, 23, 359–370.
- Kordana, S., Słyś, D. (2020). An analysis of important issues impacting the development of stormwater management systems in Poland. *Science of The Total Environment*, 727. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.138711>
- Kordana, S., (2017). SWOT analysis of wastewater heat recovery systems application. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/20171700042>.
- Laczkowski, K., Rehm, W., Warner, B. (2018). Seeing your way to better strategy. McKinsey & Company.

- Long, X., Nasiry, J. (2019, November 13). Sustainability in the Fast Fashion Industry
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3486502>
- Luenendonk, M. (2014). Threat Of New Entrants, Porter's Five Forces Model,
<https://www.cleverism.com/threat-of-new-entrants-porters-five-forces-model/>
- Luminescence Collection. (s.a.). <https://luminescencecollection.com/>
- Majumdar, Abhijit., Mukhopadhyay S., Yadav R., Mondal, A K. (2011, March). Properties of Ring Spun Yarns Made from Cotton and Regenerated Bamboo Fibre. *Indian Journal of Fibre & Textile Research*, 36, 18–23.
- Martin–Collado, D., Diaz, C., Maki–Tanila, A., Colinet, F., Duclos, D., Hiemstra, S. J., Gandini, G., Eureka, C. (2013). The use of SWOT analysis to explore and prioritize conservation and development strategies for local cattle breeds. *Animal* 7(6), 886.
- Masanja, M., N. (2020). *A Practical Guide to writing a Feasibility Study*. NMM Printers.
<http://inx.lv/rIU4>
- Massa, L., Tucci, C., L., Fuah, A. (2017). A clinical assessment of business model research. *The Academy of Management Annals*, 11, 73–104. <https://doi.org/10.5465/annals.2014.0072>
- Minzberg, H. (1979). The Structuring of Organizations. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Mintzberg, H., Raisinghani, D., Theoret, A. (1976). The structure of "unstructured" decision processes. *Administrative science quarterly*, 246275.
- Mukherjee, M., Roy., S. (2017, April 29). Feasibility Studies and Important Aspect of Project Management, *International Journal of Advanced Engineering and Management* 2(4), 98–100.
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2960589>
- Mukherjee, M. (2017). Innovation and System Design. *International Journal of Advanced Engineering and Management*, 2(2), 29–32.
- Myprotein. (n.d.). <https://www.myprotein.ee/>
- Nike. (2016). COMPANY PROFILE NIKE, Inc. file:///C:/Users/mai-l/Downloads/Nike_company_overview.pdf
- Nike. (n.a.). <https://www.nike.com/fi/>
- Pakendikeskus. (s.a.). Turvaümbrikud.
<https://www.pakendikeskus.ee/transpordipakendid/turvaumbrikud>
- Peachlabel. (s.a.). <https://peachlabel.ee/>
- Petrulis, D. (2004). Fundamental Study of the Effect of the Fiber Wall Thickness and Inner Diameter on the Structure of Polyamide and Polypropylene Hollow Fibers. *Journal of Applied Polymer Science*, 92, 2017–2022.

- PlasticEurope. (2019). Plastics–The Facts 2019. An Analysis of European Plastics Production, Demand and Waste Data; European Association of Plastics Manufacturers (PlasticEurope).
- Pollock, J., Ho, S., V., Farid, S., S. (2013). Fed-batch and perfusion culture processes: Economic, environmental, and operational feasibility under uncertainty. *Biotechnology and bioengineering*, 110(1), 206–219.
- Porter, M., E. (1985). Competitive Advantage - Creating and Sustaining Superior Performance. The Free Press, 5-10. [https://www.albany.edu/~gs149266/Porter%20\(1985\)%20-%20chapter%201.pdf](https://www.albany.edu/~gs149266/Porter%20(1985)%20-%20chapter%201.pdf)
- Porter's Five Forces: Strategy Skills. (2013). Team FME, 7. <https://pdf4pro.com/view/porter-s-five-forces-free-management-ebooks-1525ee.html>
- Porter, M., E. (2008, January). The Five Competitive Forces That Shape Strategy. *Harvard Business Review*, 80–88.
[http://misweb.cbi.msstate.edu/~COBI/faculty/users/jchrisman/files/autoweb/mgt8123/MGT8123\(Porter,HBR,2008\).pdf](http://misweb.cbi.msstate.edu/~COBI/faculty/users/jchrisman/files/autoweb/mgt8123/MGT8123(Porter,HBR,2008).pdf)
- Porter, M., E. (2008, January). The Five Competitive Forces That Shape Strategy. *Harvard Business Review*, 32.
- Raab, R. (2016). *Äriidee teostatavuse analüüs konkreetse idee näitel*. [Bakalaureuse töö, Tallinna Tehnikaülikool]. TalTech digikogu. <https://digikogu.taltech.ee/en/Item/0cbcc68d-8810-4fdc-8903-da23efce461>
- Rajasekar, J., Raee, A., M. (2013). An analysis of the telecommunication industry in the Sultanate of Oman using Michael Porter's competitive strategy model. *Competitiveness Review: An International Business Journal*, 23(3), 240–255.
- Ravandi, S., A., H., Valizadeh, M. (2011). Improving Comfort in Clothing, Chapter 2: Properties of fibers and fabrics that contribute to human comfort. *The Textile Institute, Woodhead Publishing Limited*, 459.
- RIK. (n.d.). Meede: alustava ettevõtja Starditoetus. <https://www.rtk.ee/meede-alustava-ettevotja-starditoetus#toetatavad-tegevused>
- Riigi Teataja. (2004). Jäätmeseadus. <https://www.riigiteataja.ee/akt/12894710>
- Roberts, B., Waller, T., M., Caine, M., P. (2007). Thermoregulatory Response to Base-layer Garments During Treadmill Exercise. *International Journal of Sports Science and Engineering*, 1(1), 29.
- Rocketreach. (n.d.). ICANIWILL AB Information. https://rocketreach.co/icaniwill-ab-profile_b45a0c33fc669068

- Roy, A., Mukherjee, K. (2017). Entrepreneurial Education in India. *International Journal of Advanced Engineering and Management*, 2(1), 15–20. DOI:10.24999/IJOAEM/02010008
- Rozmi, A., Nordin, A., Bakar, M. (2018). The perception of ICT adoption in small medium enterprise: A SWOT analysis. *International Journal of Innovation Business Strategy*, 19(1), 69-79.
- Rupp, J. (2008). Ecology and economy in textile finishing. *Textile World*, 158, 38–41.
- Sanchis-Sebastiá, M., Ruuth, E., Stigsson, L., Galbe, M., Wallberg, O. (2021, 15 February). Novel Sustainable Alternatives for the Fashion Industry: A Method of Chemically Recycling Waste Textiles via Acid Hydrolysis. *Waste Management*, 121, 248–254.
- Sandin, G., Peters, G., M. (2017, 27 February). Environmental impact of textile reuse and recycling - A review. *Journal of Cleaner Production*, 184, 354.
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.02.266>
- Sandin, G., Peters, G., M. (2018). Environmental impact of textile reuse and recycling—A review. *Journal of Cleaner Production*, 184, 363.
- Schwender, J., D., Holly, L., T., Rouben, D., P., Foley, K., T. (2005). Minimally invasive transforaminal lumbar interbody fusion (TLIF): technical feasibility and initial results. *Clinical Spine Surgery*, 18, 1–6. <https://doi.org/10.1155/2016/2518394>
- Sekerden, F. (2011). Effect of Fabric Weave and Weft Types on the Characteristics of Bamboo/Cotton Woven Fabric. *Fibre & Textiles in Eastern Europe*, 19, 6(89), 47–52.
- Shaken. (s.a.). <https://shakenbrand.com/et>
- Shishoo, R. (2005). Textiles in Sport, Chapter 1: Introduction. *The Textile Institute, Woodhead Publishing Limited*, 1, 364.
- Singh, N., Hui, D., Singh, R., Ahuja, I. P. S., Feo, L., Fraternali, F. (2017). Recycling of plastic solid waste: A state of art review and future applications. *Composites*, 115, 409–422.
- Spaargaren, G. (2004, January). Sustainable consumption: A theoretical and environmental policy perspective. *Society and Natural Resources*, 16(8), 687–701.
- SMART. (n.d.). Secondary Materials and Recycling Textiles.
https://www.smartasn.org/SMARTASN/assets/File/resources/SMART_PressKitOnline.pdf
- Stadler, K., Wood, R., Bulavskaya, T., Södersten, C.-J., Simas, M., Schmidt, S., Usubiaga, A., Acosta- Fernández, J., Kuenen, J., Bruckner, M., Giljum, S., Lutter, S., Merciai, S., Schmidt, J. H., Theurl, M. C., Plutzer, C., Kastner, T., Eisenmenger, N., Erb, K.-H. *et al.* (2018). Exiobase 3: developing a time series of detailed environmentally extended multi-regional input-output tables, *Journal of Industrial Ecology* 22(3), 1k 9-10. DOI: 10.1111/jiec.12715

- Statistikaamet. (2021). Keskmine brutokuupalk. <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/tooelu/palk-ja-toojoukulu/keskmine-brutokuupalk>
- Statistikaamet. (2020). Em001: ettevõtete majandusnäitajad tegevusala ja tööga hõivatud isikute arvu järgi. https://andmed.stat.ee/et/stat/majandus__ettevetete-majandusnaitajad__ettevetete-tulud-kulud-kasum__aastastatistika/EM001/table/tableViewLayout2
- Srdjevic, Z., Srdjevic, B., Bajcetic, R. (2012, September). Identifying the Criteria Set for Multicriteria Decision Making Based on SWOT/PESTLE Analysis: A Case Study of Reconstructing A Water Intake Structure. *Water Resources Management*, 26(12), 3379–3393. <https://doi.org/10.1007/s11269-012-0077-2>
- Stronger. (s.a.). <https://www.strongerlabel.com/ee/>
- Sule, A., D., Sarkar, R., K., Bardhan, M., K. (2004). Development of sportswear for Indian conditions. *Manmade Textiles in India*, 123–129.
- Sweeney, J. C., Soutar, G., N. (2001). Consumer perceived value: the development of a multiple item scale. *Journal of Retailing* 77(2), 203–220.
- Ting, C., Kilduff, P., D., P. (2011). Understanding consumer perceived value of casual sportswear: An empirical study. *Journal of Retailing and Consumer Services* 18(5), 422–429. <file:///C:/Users/mai-l/Downloads/ChiandKilduff--JJRC746.pdf>
- TextileExchange. (2017). Preferred Fiber & Materials Market Report. [Textile-Exchange_PREFERRED-Fiber-Materials-Market-Report_2017-1.pdf](#)
- Textile Exchange. (2021). Preferred Fiber and Materials Market Report 2021. https://textileexchange.org/wp-content/uploads/2021/08/Textile-Exchange_PREFERRED-Fiber-and-Materials-Market-Report_2021.pdf
- The World Bank. (2014). Annual freshwater withdrawals, total (billion cubic meters). *AQUASTAT data*. <https://data.worldbank.org/indicator/ER.H2O.FWTL.K3>
- Trikato. (s.a.). Raamatupidamisteenus hinnakiri. <https://www.trikato.ee/raamatupidamisteenus-hinnakiri/>
- Tyagim, G., K., Bhattacharaya, S., Kherdekar, G. (2011, March). Comfort Behavior of Woven Bamboo-Cotton Ring and MJS Yarn Fabrics. *Indian Journal of Fibre & Textile Research*, 36, 47–52.
- UNEP. (2013). United Nations Environment Programme Annual Report 2013. <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/8607>
- United States Securities and Exchange Commission. (n.d.). Quarterly Report Pursuant to Section 13 or 15(D) of the Securities Exchange Act of 1934 For the Quarterly Period Ended November

30, 2021.

https://www.sec.gov/ix?doc=/Archives/edgar/data/0000320187/000032018722000004/nke-20211130.htm#i9e023a7388204bdbacd6aa338988f838_16

Van den Bulte, C., Joshi, Y., V. (2007). New product diffusion with influential and imitators. *Marketing Science*, 26(3), 400.

Šerman, B., Glavaš, H., Vukobratović, M., Kraus, Z. (2017). *TELOS feasibility analysis of photovoltaic power plant*, 2(3), 96.

Yueping, W., G., W., Haitao, C. *et al.* (2009). Structure of Bamboo fibre for Textile. *Textile Research Journal*, 80(4), 334–343.

Yuksekkaya, M. E., Celep, G., Dogan, G., Tercan, M., Urhan, B. (2016). A comparative study of physical properties of yarns and fabrics produced from virgin and recycled fibers. *Journal of Engineered Fibers and Fabrics*, 11(2).

Wang, Y. (2010). Fiber and textile waste utilization. *Waste Biomass Valor*, 1, 135–143.

Wood, R., Moran, D., Stadler, K., Ivanova, D., Steen-Olsen, K., Tisserant, A., Hertwich, E.G., (2018). Prioritizing Consumption-Based Carbon Policy Based on the Evaluation of Mitigation Potential Using Input-Output Methods. *Journal of Industrial Ecology*, 22(3), 540–552.
<https://doi.org/10.1111/jiec.1270>

Wu, Y. (2020, February 17). The marketing strategies of IKEA in China using tools of PESTEL, Five Forces Model and SWOT Analysis. *International Academic Conference on Frontiers in Social Sciences and Management Innovation*.

Lisa 1. Uuringu metoodika

Uuringumeetodid	Infoallikas, üldkogum/valim	Meetodi kasutamise ajavahemik	Tulemus
Veebiuuring	Konkurentide võrdlusanalüüs	08.03.2022–12.03.2022	Ülevaade konkurentide tootevalikust, materjalidest, hinnastamisest ja käivest
Ankeetküsitlus	Sihtrühma uuring üle Eestiliselt spordikoolidesse, spordiklubidesse, Facebooki gruppidesse ning ülikoolidesse, mille eriala on seotud spordiga. Valim on 100 inimest. Üldkogum on kõik treeningriideid kandvad potentsiaalsed kliendid.	15.03.2022–01.04.2022	Projekti idee atraktiivsus sihtrühma seas, ostuharjumused, eelistused loodavate treeningriiete välimuse, omaduste ning hinnastamise kohta
Dokumendianalüüs	Tooteanalüüs teadusartiklite põhjal	16.03.2022–21.03.2022	Saadakse teada, mis materjale võiks treeningriiete tootmisel kasutama hakata
Veebiuuring	Tekstiilmaterjalide keskkonnamõju hindamine materjale müüvate ettevõtete põhjal	22.03.2022	Materjale müüvate ettevõtete keskkonnamõju
Dokumendianalüüs ja ajurünnak	SWOT analüüs, M. Porteri viie konkurentsijõu mudeli analüüs	22.03.2022	Riskide ja mõjude pingerida
Tootmisvõimaluste uuring	Veebi teel küsitud õmblemisteenuse hinnapakumised	23.03.2022–25.03.2022	Saadakse teavet erinevate treeningriiete õmblusmaksumuste kohta
Dokumendianalüüs	Töö autori koostatud eeldatav ajakava	1.03.2022–7.03.2022	Ajakava koostamine, projekti käivitamiseks kuluv aeg, ülevaade ajalistest eesmärkidest
Dokumendianalüüs	Finantsprognoosi põhjal tehtav suhtarvude analüüs. Statistikaameti ROE, ROA ja ROI selle tegevusvaldkonna kohta. Loodava ettevõttefinantsprognoos.	29.03.2022–6.04.2022	Suhtarvude analüüs, finantsilise kasumlikkuse leidmine.

Lisa 2. Sihtrühma uuringu küsimustik

Hea vastaja!

Olen Tartu Ülikooli Pärnu kolledži üliõpilane ja kirjutan bakalaureusetööd teemal „Ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriiete ettevõtte käivitamise teostatavusuuring“. Treeningriided luuakse naturaalsest ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest, mis on kasulikud nii keskkonnale kui ka inimeste tervisele. Loodavad treeningriided ei sisalda kemikaale ega sünteetilisi aineid. Tänu keskkonnasõbralikkusele on neid võimalik peale pikaajalist kandmist uuesti ümber töödelda, mis aitab vähendada olmeprügi hulka ja pidevat uutest materjalidest rõivaste juurde tootmist.

Treeningriideid hakatakse tootma nii meestele kui ka naistele laiemas tootevalikus, mis sobivad nii jõutreeninguks, jooksmiseks, aeroobseks treeninguks või ka vabaajariieteks. Treeningriiete eripärad, värvid ning muud omadused selguvad lõputöö käigus. Eesmärk on luua treeningriided, mis on võimalikult mugavad, vastupidavad, piisava värvivaliku ning huvitava disainiga, mida on võimalik hiljem minimaalse keskkonnamõjuga uuesti ümber töödelda.

Vastamine võtab aega maksimaalselt ca 10 minutit. Küsitlus on anonüümne, vastuseid kasutatakse ainult statistiliselt töödelduna teaduslikult antud lõputöö raames.

Sugu (Ting & Kilduff, 2011, lk 422–429):

- 1) Naine
- 2) Mees
- 3) Muu

Vanus (Ting & Kilduff, 2011, lk 422–429):

- 1) 17 või noorem
- 2) 18-24
- 3) 25-34
- 4) 35-44
- 5) 45-54
- 6) 55 või üle selle

Haridustase (Ting & Kilduff, 2011, lk 422–429):

- 1) Põhikool

- 2) Kutseharidus
- 3) Keskharidus
- 4) Rakenduslik kõrgharidus
- 5) Kõrgharidus
- 6) Magister, doktorikraad või muu

Aastane sissetulek (Ting & Kilduff, 2011, lk 422–429):

- 1) <10 000€
- 2) 10 000 – 20 000€
- 3) 20 000 – 30 000€
- 4) 30 000 – 40 000€
- 5) >40 000€

Kui tihti ostate endale treeningriideid? (Ting & Kilduff, 2011, lk 422–429):

- 1) Rohkem kui üks kord nädalas
- 2) Üks kord nädalas
- 3) Iga kuu
- 4) Iga paari kuu tagant
- 5) Väga harva, siis kui tekib vajadus
- 6) Ei osta üldse treeningriideid

Kui palju umbkaudselt kulutate aastas treeningriiete peale? (Ting & Kilduff, 2011, lk 422–429):

- 1) 0€
- 2) <25€
- 3) 25-50€
- 4) 51-65€
- 5) 66-90€
- 6) >90€

Kui naturaalsed treeningriided on vähem venivamad, mitte nii suure värvivalikuga, siis kas eelistate siiski naturaalseid materjale sünteetilistele materjalidele (Ting & Kilduff, 2011, lk 422–429):

- 1) Jah
- 2) Ei
- 3) Pole vahet

4) Ei ole selle peale mõelnud

Kui teadlik olete sünteetiliste materjalide olemasolust riides ning nende mõjust nii inimese tervisele kui ka keskkonnale? (Doley *et al.*, 2020)

- 1) Pole teadlik
- 2) Olen natuke kursis
- 3) Olen enam-vähem teadlik
- 4) Olen täiesti teadlik

Kui atraktiivne on ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriiete tootmise idee Teie jaoks 5 palli süsteemis? (Raap, 2016, lk 42)

	1	2	3	4	5
Idee atraktiivsus					

Kas inimestel on vaja antud toodet? (Raap, 2016, lk 42)

	Ei	Pigem mitte	Pigem jah	Kindlasti
Kas inimestel on vaja antud toodet?				

Kas ja kui palju oleksite nõus maksma järgmiste toodete eest (Raap, 2016, lk 42):

	Ei oleks nõus	<25€	~30€	~ 40€	~ 45€	~55€	~60€	>90€	Muu täpsustage	-
Pikad treeningpüksid										
Lühemad treeningpüksid										
Pikkade käistega treeningpluus										
Lühikeste käistega treeningpluus										
Dressipluus										
Dressipüksid										

Kui tähtis on Teie jaoks treeningriiete puhul (Sweeney & Soutar, 2001, lk 203–220):

	Ei ole tähtis	Vähetähtis	Keskmise tähtsusega	Üpris tähtis	Väga tähtis
Mugavus					
Vastupidavus					
Naturaalne materjal					
Jätkusuutlikus					
Disain					
Hind					

Mis Teile meeldis kirjeldatud treeningriiete idee puhul? (Raap, 2016, lk 43)

Lühike vastuseväli:...

Mis Teile ei meeldinud kirjeldatud treeningriiete idee puhul? (Raap, 2016, lk 43)

Lühike vastuseväli:...

Kui Teil on endal mõningaid mõtteid või arvamusi loodavate treeningriiete kohta, kuidas saaks loodavaid treeningriideid veel paremaks muuta, siis andke sellest samuti julgelt teada. (Disain, värv või mingid kindlad omadused, mis võiksid olemas olla) (Raap, 2016, lk 43)

Lühike vastuse väli: ... (vabatahtlik küsimus)

Lisa 3. Konkurentide võrdlusanalüüs

Ettevõte	Asutatud	Tootevalik	Materjalid	Toodete hinnaklass	Käive 2021 4. kvartalis või 2021. aastal
Peachlabel OÜ	2021	Retuusid, lühikesed püksid, sportrinnahoidjad, T-särgid, dressipluusid, aksessuaarid (veepudel, patsikummid, sokid)	Nailon, spandeks, polüester, lükra, puuvill	29-69€	63 018 €
Luminescence Collection	2020	Retuusid, pikkade käistega pluusid, lühikesed püksid, lühikeste käistega pluusid ja spordirinnahoidjad	Nailon, spandeks	24-69€	55 997 €
Nathletics Activewear	2021	Retuusid, pikkade käistega pluusid, spordirinnahoidjad	Ümbertöödeldud polüester ja polüamiid, elastaan	32-69€	Info polnud avalik
SHAKEN	2020	Retuusid, lühikeste ja pikkade käistega pluusid naistele, spordirinnahoidjad	Polüester, spandeks, nailon, puuvill	18-59€	801 €
Stronger	2013	Vabaaja riided, dressipluusid ja püksid, pikad ja lühikesed treeningpüksid ja pluusid, spordirinnahoidjad, jakid jne	Polüester, modal, elastaan, viskoos, polüamiid	29-89€	Info polnud avalik
MyProtein	2004	Lai valik treeningriideid, toidulisandid, batoonid ja snäkid, vitamiinid ning vegan tooted	Viskoos, polüester, elastaan, nailon, polüamiid ja puuvill	14,99-58€	2021. a käive – 405,1 miljonit
IcanIwill	2015	Lai valik naiste ja meeste treeningriideid, aksessuaare (peapaelad, pudelid, sokid jne).	Ümbertöödeldud nailon ja polüester, polüester, spandeks,	19-104€	2021. a käive – 4 miljonit

			polüamiid ja puuvill		
Gymshark	2012	Treeningpluusid, retuusid, lühikesed püksid, dressipluusid- ja püksid, spordirinnahoidjad, ja ka mitmed aksessuaarid.	Polüester, lükosell, elastaan nailon.	18-56€	2021. a käive – 425,9

Lisa 4. Küsitluses osalenute ettepanekud treeningriiete idee parendamiseks

- Võiks olla sobilik disain ka igapäevaseks toimetamiseks,
- Olgu ilus, kestku kaua ja olgu mõistliku hinnaga,
- Võiksid olla pigem kvaliteetsed ja võimalikult mugavad kui ebakvaliteetsed ja odavamad,
- Soovivad meestele mõeldud suusariideid,
- Värvivalik võiks olla suurem,
- Riided peaksid olema võimalikult venivam ning mitte sünteetilistele materjalidele alla jääma,
- Võiks teha ka meeste kulturism- ja *fitnessi* riiete seeria, kuna see on Eestis harrastatavuselt 2. kohal pärast jalgpalli,
- Võiks eelistada pigem mugavust kui disaini. Samuti tuleb rõhku panna materjalide soojus- ja niiskusjuhtivusele,
- Riidel võiks olla logo/silt taaskasutatud materjali kohta, et hoian loodust vms,
- Materjal peaks olema õhku läbilaskev/hingav, kuid kindlasti väga palju venima,
- Kui kvaliteet on hea, siis võib ka rohkem maksta, kuid samas peab olema mingi kolmanda osapoole tunnistus, et tegemist ei ole rohepesuga,
- Dressipüksid ja retuusid võiksid olla sobilikud ka pikka kasvu inimestele,
- Täiskasvanutele treeningriided pigem põhitoonid + väikesed varjundid, mis teevad riietuse natuke rõõmsamaks. Sobib pigem põhivärv ja detailid samast toonist või sellega sobituvast toonist. Mitu pikka triipu teevad riietuse kandja saledamaks, mis on hea (nagu *Adidas*),
- Et oleks läbi higistamise puhul kerge pesta ja ei annaks värvi,
- Riided võiksid olla kerged ja hingavad,
- Tagavad treeningus võetavate asendite puhul liikuvuse,
- Riiete lõige on tähtis, et nad oleksid mugavad,
- Oluline on vormi säilimine, et riided oleksid vormi trimmivad ja istuksid seljas selliselt, mis muudaksid meid saledamaks,
- Trükkida firma logo võimalikult väikselt, et see ei rikuks eseme sobivust uue omaniku silmis,

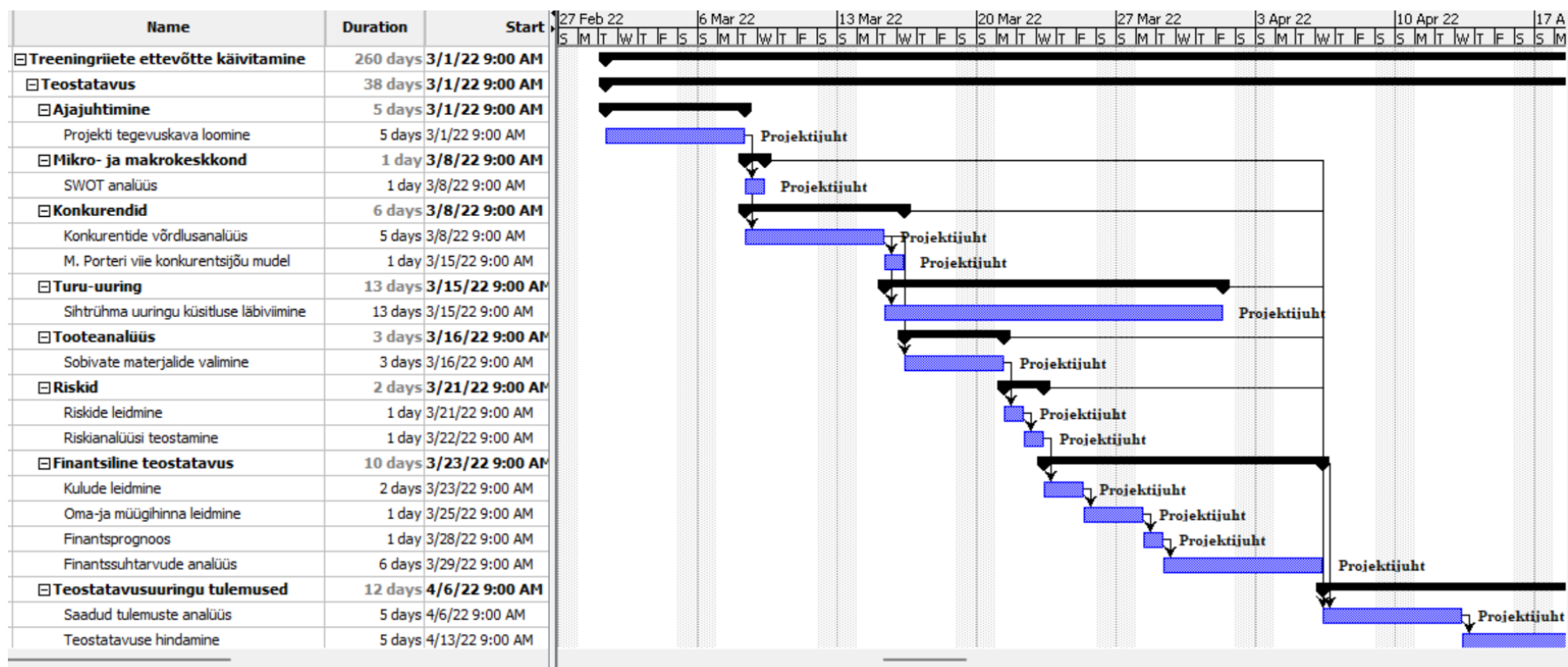
- Võiks kasutada ka ümbertöödeldud sünteetilisi materjale, aitab ka keskkonnale kaasa,
- Riidel võiks olla pisem võtmetasku ja kindel tasku telefoni jaoks,
- Meeste tootevalikus võiks esineda tumesinist, musta ja rohelist värvi,
- Meeste tootevalikus võiksid olla ka mütsid ja kaelasallid,
- Tooteid peaks saama kindlasti pikka aega kasutada ja need peaksid olema korduval pesemisel vastupidavad,
- Ergas värv ei ole ilmselt keskkonnasõbralikult saavutatav aga see annaks palju juurde pimedatel öhtudel ringi liikudes.

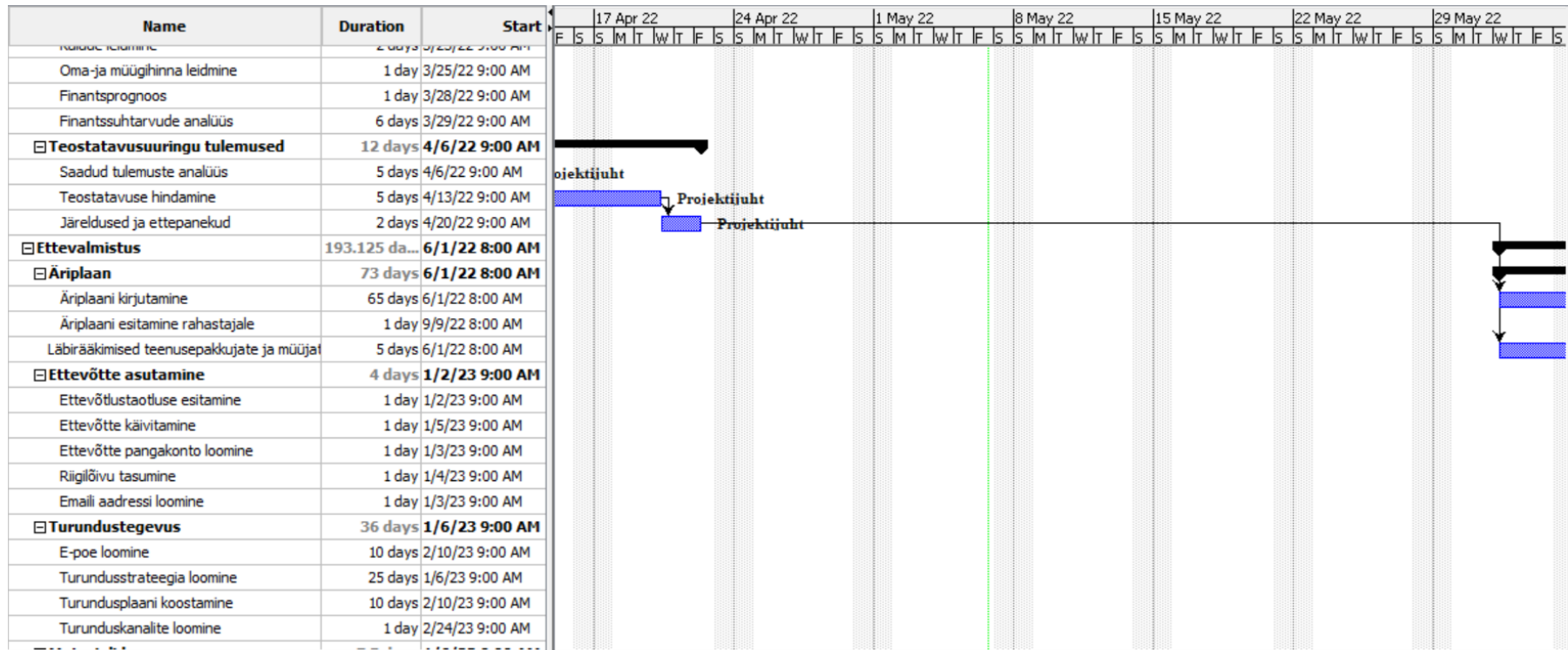
Lisa 5. Riskianalüüs

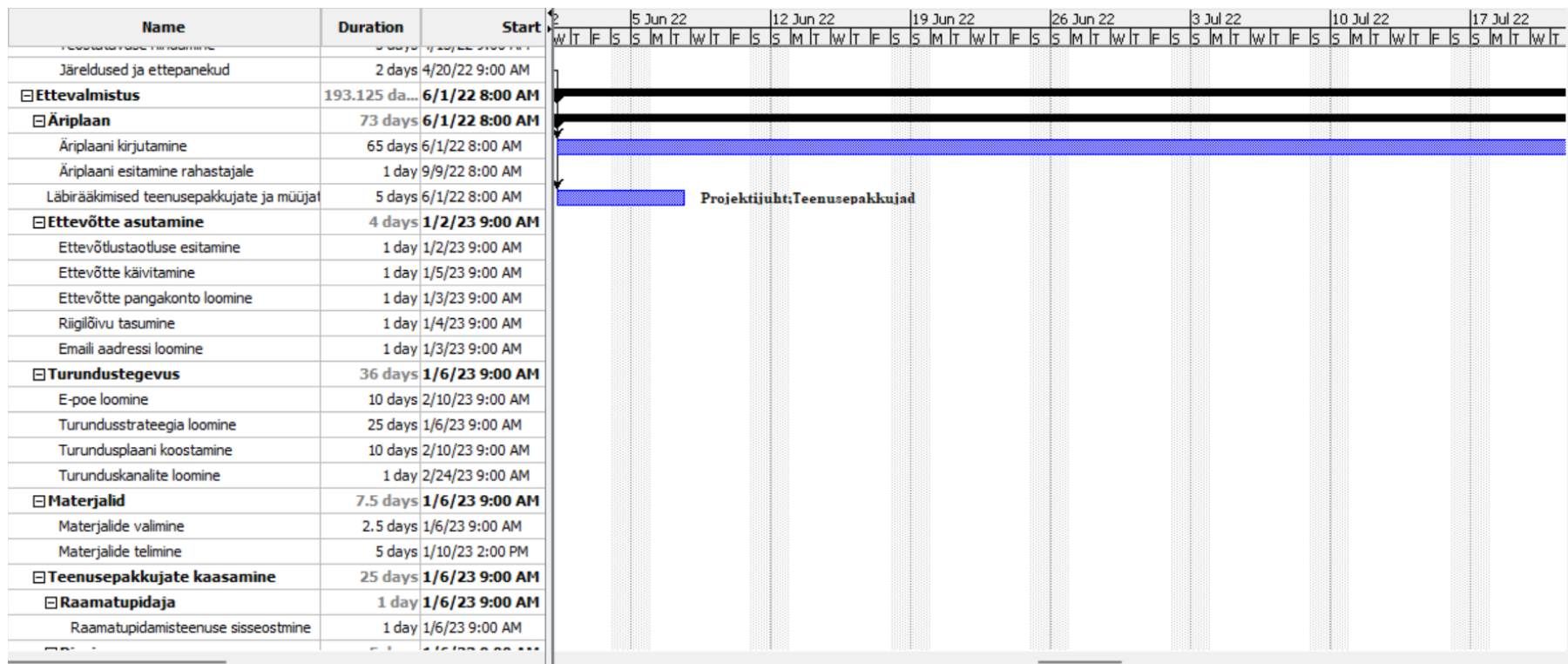
Riskid	Esinemise tõenäosus (%)	Mõjus 1-5	Vastumeetmed ehk „maandused“
Materjalide transpordi hinnad tõusevad	80%	5	Otsida võimalikke materjale lähemalt riikidest.
Materjalide tarnimine hilineb	70%	4	Alustada materjalide tellimist varakult ning suhelda aegsasti tarnijaga, et saada teada õiged tarneajad.
Ettevõte ei saa ettevõtlustoetust	70%	4	Kohandada äriidee ümber ning kaasata äriplaani kirjutamise etappi mentor.
Treeningriideid tootvad õmblusettevõtted ei tee oma tööd kvaliteetselt või ei pea kinni ajalistest kokkulepetest.	60%	4	Rakendada treeningriiete õmblemiseks täiendav kvaliteedikontroll. Selgitada välja, miks ei ole töö kvaliteetne. Ajaliste kokkulepete hoidmiseks ja pidamiseks tuleb leppida tingimustes ja kokkulepetes aegsasti kokku.
Materjalide hinnad tõusevad	60%	5	Leida soodsamad ja samaväärsed alternatiivid tekstiilmaterjale ümbertöötlevatelt ettevõtetelt või vastavatelt interneti lehekülgedelt.
Ei saada piisavalt kliente	60%	5	Rõhuda keskkonnasõbralikkust ning selgitada välja, mida sihtgrupp treeningriiete puhul soovib. Suunata turundust ja fookust õigesse sihtgruppi.
Ettevõte saab ettevõtlustoetust pooles mahus	50%	5	Taotleda toetust erinevatest allikatest. Parandada ja kohandada äriplaani ning esitada seejärel uuesti.
Konkurents muutub agressiivemaks ning ka teised ettevõtted hakkavad pakkuma keskkonnasõbralikke riideid	50%	5	Leida enda ettevõtte nišš ja luua tooted, mis on hetkel aktuaalsed ning rahuldavad klientide vajadusi.
Eesti õmblusettevõtte pole valmidust toota treeningriideid suuremas mahus	50%	5	Leida õmblusettevõtte Eesti naabrusriigist, mis on võimeline treeningriideid tootma.

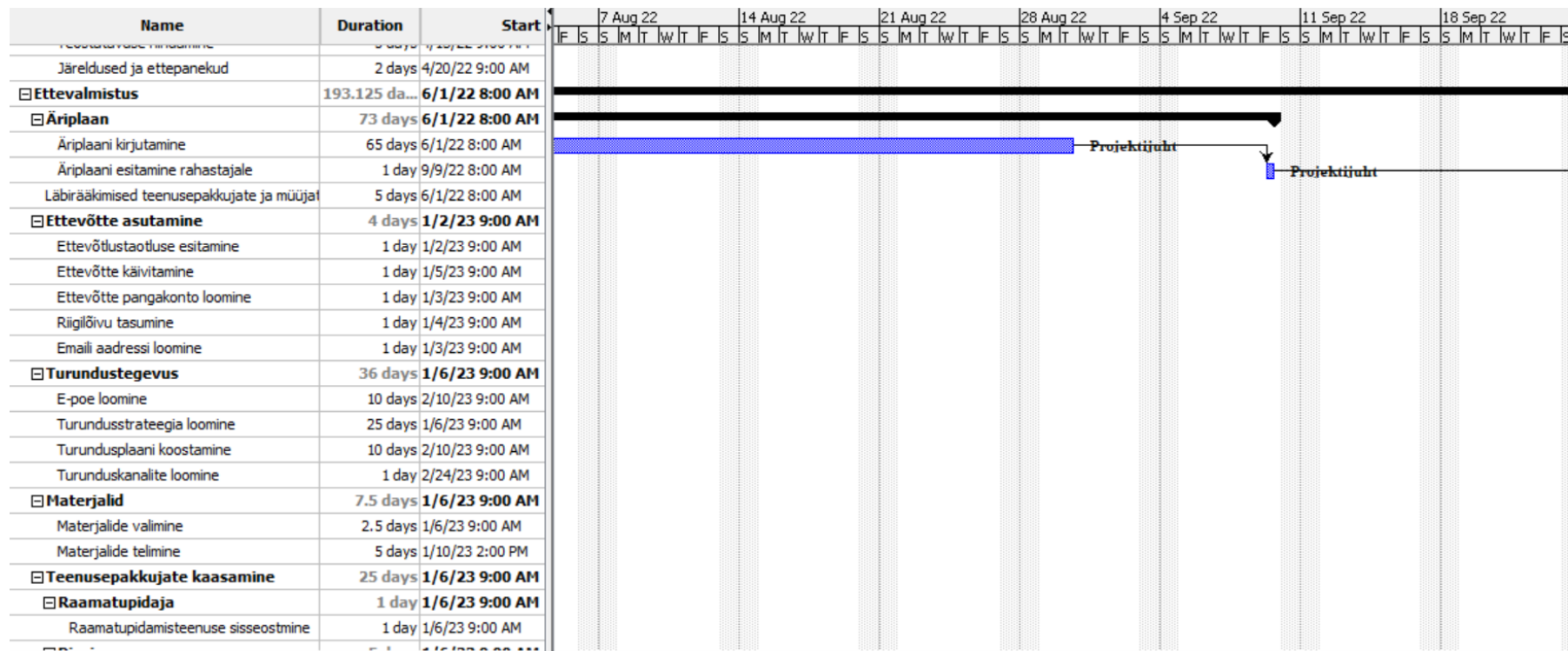
Tellitud materjalid on ebakvaliteetsed	40%	5	Teha suuremat valmistustööd ning kaardistada mitmeid erinevaid materjalide pakkujaid, et näha, kes pakuvad kvaliteetsemaid ja keskkonnasõbralikuma toodanguga materjale.
Ei leita sobivaid töötajaid treeningriiete disainimiseks	40%	5	Kaardistada kõik Eestis olevad disainerid ning võtta nendega ühendust, et leida disainer, kes on antud valdkonnas kompetentne.
Koduleht ei saa õigeks tähtjaks valmis	30%	4	Võtta varakult kodulehe teenusepakkujaga ühendust, kuna kodulehe valmimine võtab aega 3-6 kuud.
Ostetud treeningriiete materjalid pole valminud keskkonnasõbralikult	30%	4	Kontrollida ostetavate treeningriiete materjalide keskkonnavalaste sertifikaatide olemasolu.
Ettevõtte tegevus omab vaatamata ümbertöödeldud materjalide kasutamisele ja keskkonnasõbralikkuse propageerimisele keskkonnale negatiivset mõju	15%	4	Veenduda enne materjalide ostmist, et materjalide ümbertöötlemine on keskkonnasõbralik ning sellega ei kaasne negatiivsemat keskkonnamõju.

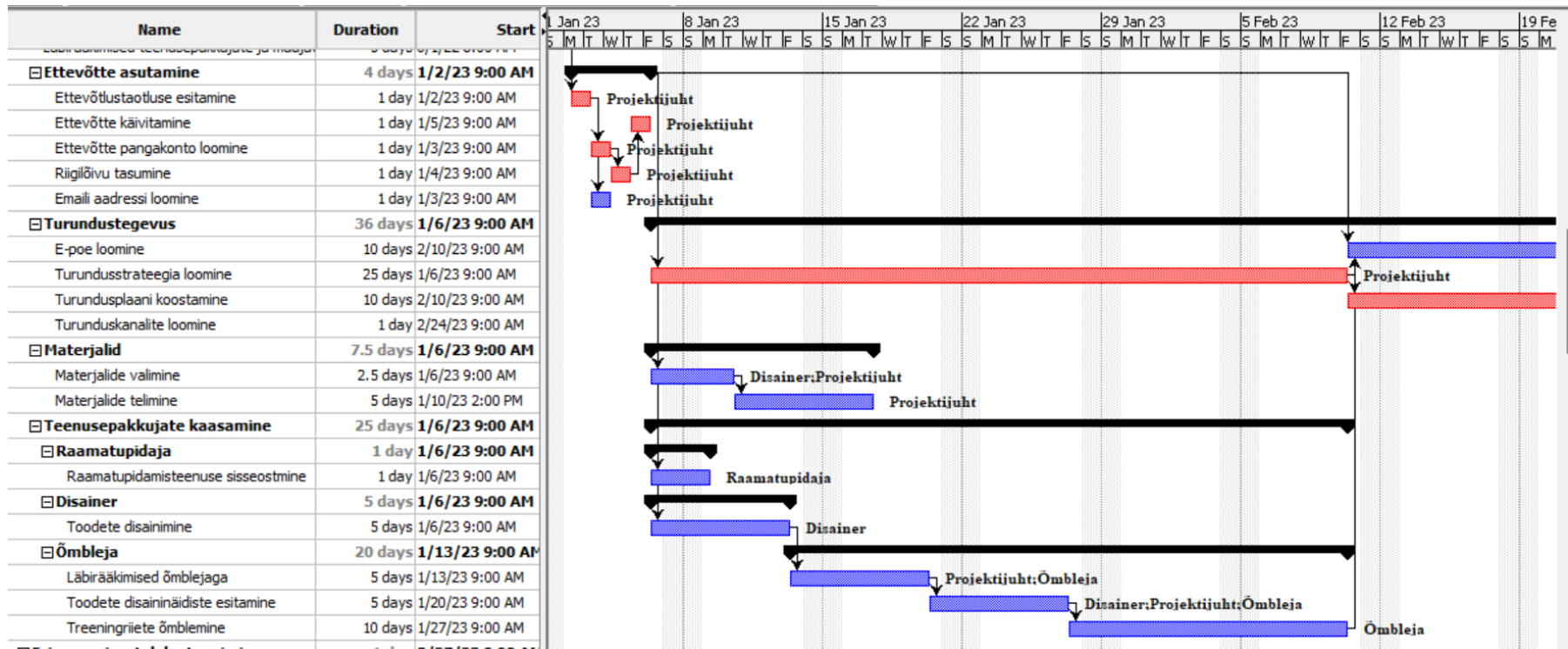
Lisa 6. Ajakava Gantti diagrammina

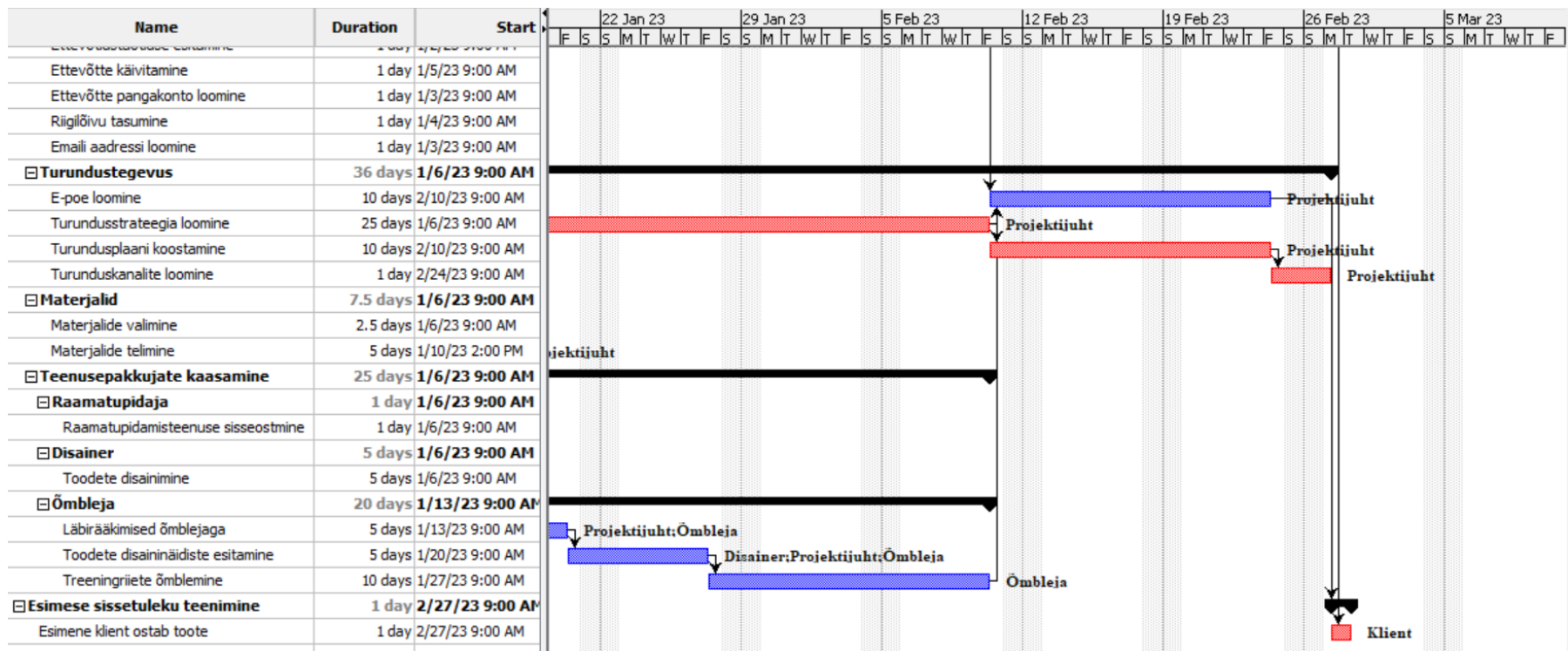

Lisa 7. Treeningriiete oma- ja müügihind

Toode	Kogus kuus (tk)	Toote omahind (materjalikulu+transport)	Õmblemiskulu	Tühi hind (KM-ga)	Müügihind (KM-ta)	Brutokasum	Toote pealt teenitav kasum
Pikad treeningpüksid	25	$2,15\text{€/m} \times 3\text{m} + 4,44 = 10,89$	6	49€	39,2€	582,75€	$39,2 - 10,89 - 6 = 22,31\text{€}$
Lühemad treeningpüksid	15	$2,15\text{€/m} \times 2\text{m} + 4,44 = 8,74$	5	34€	27,2€	216,9€	$27,2 - 8,74 - 4 = 14,46\text{€}$
Pikkade käistega treeningpluus	25	$2,15\text{€/m} \times 2\text{m} + 4,44 = 8,74$	6	39€	31,2€	411,5€	$31,2 - 8,74 - 6 = 16,46\text{€}$
Lühikeste käistega treeningpluus	25	$2,15\text{€/m} \times 2\text{m} + 4,44 = 8,74$	6	29€	22,4€	411,5€	$22,4 - 8,74 - 6 = 16,46\text{€}$
Dressipluus	10	$1,95\text{€/m} \times 3\text{m} + 4,44 = 10,29$	10	43€	34,4€	141,1€	$34,4 - 10,29 - 10 = 14,11\text{€}$
Dressipüksid	10	$1,95\text{€/m} \times 3\text{m} + 4,44 = 10,29$	10	41€	32,8€	123,1€	$32,8 - 10,29 - 10 = 12,51\text{€}$
Spordirinnahoidja	10	$2,15\text{€/m} \times 2\text{m} + 4,44 = 8,74$	10	29€	23,2€	44,6€	$23,2 - 8,74 - 10 = 4,46\text{€}$
Vabaaja püksid	15	$4,22\text{€/m} \times 3\text{m} + 4,44 = 17,10$	6	32€	25,6€	37,5€	$25,6 - 17,10 - 6 = 2,5\text{€}$
Vabaaja pikkade käistega pluus	15	$4,22\text{€/m} \times 2\text{m} + 4,44 = 12,88$	6	30€	24,00	76,8€	$24 - 12,88 - 6 = 5,12\text{€}$

Lisa 8. 2023. aasta finantsprognosis

2023. a finantsprognosis (€)	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	2023
Müügitulu	3756	10071	9423	6902	30 152
Muud äritulud	6000				6000
Kaubad, toore, materjal ja teenused	7102	1882	1766	1306	12 056
Mitmesugused tegevuskulud	862	267			
Palgakulu			1200	1200	2400
Sotsiaalmaksud			330	330	660
Töökindlustusmaksed			8	8	16
Kokku ärikasum (-kahjum)	1792	7922	6119	4058	19 890
Aruandeaasta kasum (kahjum)	1792	7922	6119	4058	19 890

Lisa 9. 2024. aasta finantsproгноos

2024. a finantsproгноos (€)	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	2024
Müügitulu	12 360	12 520	12 984	11 906	49 770
Kaubad, toore, materjal ja teenused	5670	5579	5843	5414	22 505
Mitmesugused tegevuskulud	282,9	277	277	227	1064
Palgakulu	1200	1200	1200	1200	4800
Sotsiaalmaksud	365,75	365,75	365,75	365,75	1463
Töökindlustusmakse	9,25	9,25	9,25	9,25	37
Kokku ärikasum (-kahjum)	4833	5089	5289	4690	19901
Aruandeaasta kasum (kahjum)	4833	5089	5289	4690	19901

Lisa 10. 2025. aasta finantsproгноos

2025. a finantsproгноos (€)	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	2025
Müügitulu	14 664	15 231	15 461	13 983	59 339
Kaubad, toore, materjal ja teenused	3567	3345	3065	3451	13428
Mitmesugused tegevuskulud	317	257	307	257	1138
Palgakulu	3177	3178	3178	3177	12710
Sotsiaalmaksud	775	774	774	774	3096
Töökindlustusmakse	18.5	18.5	18.5	18.5	74
Kokku ärikasum (-kahjum)	6809	7659	8119	6305	28 893
Aruandeaasta kasum (kahjum)	6809	7659	8119	6305	28 893

Lisa 11. 2026. aasta finantsprognosis

2026. a finantsprognosis (€)	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	2026
Müügitulu	18 674	17 638	20 520	16 060	72 893
Kaubad, toore, materjal ja teenused	4417	4019	4424	3962	16 822
Mitmesugused tegevuskulud	200	150	200	200	
Palgakulu	3309	3309	3309	3310	13 238
Sotsiaalmaksud	814,75	814,75	814,75	815,75	3259
Töökindlustusmaks	19,75	19,75	19,75	19,75	79
Kokku ärikasum (-kahjum)	9913	9325	11752	7754	38 745
Aruandeaasta kasum (kahjum)	9913	9325	11752	7754	38 745

SUMMARY

This thesis has been prepared to see whether the training clothing made of natural textile materials idea is feasible or not. The topic of this thesis is „The Feasibility Study of Launching a Training Clothing Company“. The idea for this bachelor topic arise as a matter of fact that too many new textiles are produced worldwide and only a few are recycled, which leads to unnecessarily high use of environmental resources, gives higher impact on environmental damage, and causes bigger textile waste.

The aim of this study is to find out under what circumstances is it feasible to launch or not to start a company producing training clothes from recycled natural materials in a competitive manner. It was discovered that the feasibility study has five different parts: market feasibility, product feasibility, timely feasibility and financial feasibility. In order to find the answer to the main objective of the thesis, all the parts of the aforementioned feasibility study parts were analyzed in the work.

First, a document analysis of the relevant literature was carried out to assess which topics would be addressed in the feasibility study. Analysis of the company's environmental and social impacts was the most common part of all analysed document. The remaining half of the documents analyzed included the nature and processes of the feasibility study, product analysis, marketing and competition situation, and the financial aspects. In total, 13 aspects were investigated in result to identify the feasibility of the initiated project idea.

The assessed business idea consisted of an idea to start creating training clothing of recycled natural materials, that could be recycled even after use. The feasibility study revealed that both recycled natural and synthetic materials will be used as materials, which helps to reduce the impact of production, saves existing natural resources, reduces municipal waste and also promotes the circular economy.

Taken into account all the results of the feasibility study, it was found that project is feasible but needs a few adjustments in order to make more profit and have more environmentally-friendly production.

The study of the target group and the product analysis revealed that entirely natural materials are not suitable for more intensive training, and therefore the idea of the project is being changed and recycled polyester will also be used, which will increase the product range as well.

When finding the cost and sales price of the product, it became clear that the cost price of the product will be higher than expected, as the materials and sewing in Estonia are expensive. As a result, it is needed to find more alternatives and cheaper ways to reduce the product's own and selling price in order to be as a company more financially viable.

The financial aspects showed increase in profits over the years. The company's expected turnover for the fourth year of operation is 38 745 euros, which will definitely increase in the fifth year of operation as the product range is expanded, and the company will expand to the Scandinavian countries.

In conclusion, it can be said that the company is feasible to establish in 2023, and the respondents who participated in the survey of the target group also saw the idea as a very good way to solve the problem of textile overproduction and environmental issues.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Mai-Liis Tarum,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu toodud teose Ümbertöödeldud tekstiilmaterjalidest treeningriiete ettevõtte käivitamise teostatavusuuring, mille juhendaja on Andres Jäärats, PhD.

- reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Mai-Liis Tarum

20.05.2022